

Aurelij Augustini hipponensis
episcopi in libros de ciuitate dei ar
gumentū operis totius ex libro re
tractationum.

Iterea cum roma go
thoz irruptione: agen
tū sub rege Halarico
atq; ipetu magne cla
dis euerſa est: ei⁹ euer
ſionez deoz falſoz mu
torūq; cultores: quos
uſitato nomine paga
nos uocamus: in xpianam religio
nem referre conantes: solito acer
buis ⁊ amari⁹ deū uerum blasphe
mare ceperunt. Unde ego exarde
ſcens zelo domūs dei: aduerſus eo
rū blaſphemias uel errores: libros
de ciuitate dei ſcribere inſtitui. Qd o
pus per aliquot annos me tenuit:
eo qd alia multa intercurrerent: q
differre non oporteret: ⁊ me prius
ad ſoluendum occupabāt. Hoc au
tem de ciuitate dei grande op⁹ ran
dem. xxiij. libris est terminatū: quo
rum quinq; primi eos reſellūt qui
res humanas ita proſperari uolūt
ut ad hoc multoz deozum cultum
quos pagani colere conſueuerunt
neceſſariū eē arbitrentur: ⁊ qz pro
hibentur mala iſta exoriri atq; abū
dare contendunt. Sequentes au
tem quinq; aduerſus eos loquun
tū qui fatentur hec mala: nec de
ſuiſſe unq;: nec de futura mortali
bus ⁊ ea nunc magna: nūc parua:
locis: tempibus: pſoniſq; variari.
Sed deozum multozum cultū quo
eis ſacrificatur: ppter uitā p⁹ mor
tem futuram eſſe uilem diſputant.
His ergo. x. librū due iſte uane opi
niones chriſtiane religioni aduer
ſarie reſellunt. Sed ne quiſq; nos
aliena tantum redarguiſſe: nō au
tem noſtra aſſeruiſſe reprehende
ret: id agit pars altera operis hu
ius: que. xij. libris cōtinetur. Quā
q; ubi opus eſt: ⁊ in priorib⁹. x. que
noſtra ſunt aſſeramus: ⁊ in. xij. po
ſterioribus redarguamus aduer
ſa. Duodecim ergo librorum ſeqn
tium primi quattuor continent ex
ortum duarum ciuitatum quarum

eſt vna dei: altera huius mūdi. Se
cundi quattuor excuſum earum
ſeu procurſum. Tertij uero qui et
poſtremi debitos fines. Ita omēs
xxij. libri cum ſint de ytraq; ciuita
te ſcripi: titulum tñ a meliore ac
ceperunt: ut de ciuitate dei potius
uocarentur. In quozum decimo li
bro non debuit pro miraculo poni
in abrae ſacrificio flammam celit⁹
factam inter diuiſas uictimas cu
curriſſe: quoniaz hoc illi in uifione
monſtratū eſt. In. xvij. libro qd di
ctum eſt de ſamuele non erat de fi
lijs aaron: dicendum potius fuit:
non erat filius ſacerdotis. Filios
quippe ſacerdotum defuncti ſacer
dotibus ſuccedere magis legitimi
moris fuit. Nam in filijs Aaron re
peritur pater ſamuelis: ſed ſacer
dos non fuit: nec ita ſi filijs: ut euz
ipſe genuerit aaron: ſed ſicut om
nes illius populi dicuntur filij iſrl.

Incipiūt capitula libri primi de
ciuitate dei beati auguſtini epi.

- i **D**e aduerſarijs noiſ chriſti
quibus in uariatione ur
bis propter chriſtum bar
bari pepercerunt uictis.
- ii **N**ulla unq; bella ita geſta
ſunt ut uictores ppter de
os eozum quos uicerant
parcerent uictis.
- iii **I**mprudenter romani de
os penates qui troiam cu
ſtodire non poterant ſibi
crediderunt. pſuturos.
- iiii **D**e aſylo iunonis in troia q
neminem liberauit a gre
cis: ⁊ baſilicis apoſtolorū
que omnes ad ſe cōfugie
tes a barbaris defendeſt.
- v **D**e generali conſuetudine
hoſtium uictas ciuitates
euerſentū quid cato ſen
ſerit.
- vi **N**e romani quidem ita uil
las ceperunt ciuitates ut
in templis earum parce
rent uictis.
- vii **I**n euerſione urbis q̄ aſpe
re geſta ſunt de conſuetu

Liber

- dine acciderint belli que
vero clementer depoten-
tia prouenerint nominis
christi.
- vij** **D**e comodis atq; incómo-
dis q̄ bonis ac malis ple-
rūq; cōmunia sunt
- ix** **D**e causis correctionum pro-
pter q̄s ⁊ boni ⁊ mali pa-
riter flagellantur.
- x** **D**e sanctis in amissione rez
temporalium nihil pereat.
- xi** **D**e fine temporalis uite siue
longioris siue breuioris.
- xij** **D**e sepultura humanorū cor-
porum que christianis eti-
am si fuerit negata nil adi-
mit.
- xiii** **Q**ue sit ratio sanctorum cor-
porum sepeliendi.
- xiiii** **D**e captiuitate sanctorū qui
bus nunq̄ diuina solatia
desuerunt
- xv** **D**e regulo in quo captiuita-
tis ob religionem etiam
sp̄te tolerande extat ex-
emplum q̄ tamen illi de-
os colenti prodesse nō po-
tuit.
- xvi** **A**n stupris que etiam sancta-
rum forte virginum ē pas-
sa captiuitas contamina-
ri poterit virtus animi si-
ne voluntatis assensu
- xvij** **D**e morte voluntaria ob me-
rum pene siue dedecoris.
- xviii** **D**e aliena violentarum libi-
dine quaz in oppresso cor-
pore mens inuita ppetit.
- xix** **D**e lucretia que se obillarūz
sibi stuprum pemit.
- xx** **N**ullaz esse auctoritatē que
christianis i qualibet cau-
sa ius voluntarie nec at-
tribuat.
- xxi** **D**e interfectionib⁹ hominūz
que ab homicidij crimine
excipiuntur.
- xxii** **Q** nunq̄ possit mors volun-
taria ad magnitudinē ani-
mi pertinere.
- xxiii** **Q**uale exemplū sit catonis
qui se victoriam cesaris nō
ferens interemit.
- xxiv** **Q** in ea virtute qua regul⁹
catone p̄stator fuit: mul-
tomagis emineant chri-
stiani.
- xxv** **P**eccatum nō per peccas-
tum debeat declinari.
- xxvi** **D**e his que fieri non licet cū
a sanctis facta noscuntur
qua ratione facta credē-
da sint
- xxvii** **A**n propter declinationem
peccati mors spontanea
aperenda sit.
- xxviii** **Q**uo iudicio dei in corpora
continentium libido ho-
stilis peccare pmissa sit.
- xxix** **Q**uid familia christi respon-
dere debeat infidelib⁹ cū
exprobrant q̄ eaz a furo-
re hostium non liberaue-
rit christus.
- xxx** **P**udendis prosperitatib⁹
bus affluere velint qui d̄
christianis tempibus con-
queruntur.
- xxxi** **Q**uibus vicioz gradibus
aucta sit in romanis cupi-
do regnandi
- xxxii** **D**e scenicoz institutione
ludozum
- xxxiii** **D**e vitijs romanorū quos
patrie non correxit euer-
sio.
- xxxiiii** **D**e clementia dei que vrbis
excidium temperauit.
- xxxv** **D**e latentibus inter impios
ecclesie filijs: ⁊ de falsis in-
tra ecclesiam christianis.
- xxxvi** **D**e quibus causis sequenti
disputatione sit dissen-
dum.

LIBER
DE
VITIIS
ROMANORUM

Sacre pagine pfectoꝝ ordinis p̄dicatoꝝ
 rum **Thome** valois ⁊ **Nicolai** truerb in li
 bros beati augustini de ciuitate dei **Comen**
 taria feliciter inchoant

Luminis impetus leti
 ficat ciuitate dei ps. xl v
Fons sapientie verbuz
 dei residens in excelsis p
 dona sua pcedens. in q̄
 tuor capita se diuisit. s.
 in quattuor flumina. de
 quibus scribitur **Eccl.**
xiij. **E**go sapientia ef
 fudi flumina. dum mentibus quattuor do
 ctorum ecclesie. quibus specialiter in expo
 sitione sacre scripture contulit principatum
 copiosissime aquas sapientie salutaris infu
 dit. quas tñ mirabili dispositione sic p spi
 ritu suum distribuit. quod antonomatice p
 quandam excellentiam. sensum historicum
 beato hieronymo. sensum morale seu tropo
 logicum beato gregorio. sensum allegoricuz
 beato ambrosio. sensum vero anagogicum
 beato augustino comisit. **I**nter quos s̄sus
 anagogicus. id est sursum ducens videlicet
 ad sup̄na. prerogatiua obiner dignitatis.
Propter quod beato augustino specialiter
 couenit. iuxta illud **Eccl.** xlviij. **I**mpletus e
 quasi flumen sapientia. **N**am quemadmodu
 beatus **Ioannes** euangelista alios euange
 listas. sic beatus **augustinus** ceteros do
 ctos antecellit. **Q**uāuis igitur p̄dicta flu
 mina quattuor ab altitudine montiu eterno
 rum descendat cū impetu. ⁊ ideo necesse sit
 de eis illd ps. verificari. **E**leuauerūt flumi
 na dñe. eleuauerūt flumina vocem suam. flu
 uius tñ quartus cuius nomē est euphrates.
 qd̄ interpretat̄ frugifer. id est doctrina bea
 ti augustini quasi ab altiori pueniens quo ad
 libros de ciuitate dei ab ipso conscriptos.
 per ciuitate sanctam hierl̄m. id e ecclesiā mi
 litante decurrens. venit cum impetu fortiori.
 cuius impetus ciuitate dei letificat. nō solū
 quia potum suauissimū sibi prestat. sed etiā
 quia cōtra impugnatores hostiles ip̄az pro
 regit ⁊ defensat. **P**ropter hoc em̄ aduersa
 rio huius ciuitatis dici p̄t illud **Eccl.** iij.
Noli resistere cōtra facie poteris. ⁊ ne cone
 ris cōtra ictum fluuij. **C**ū ergo sint huius flu
 minis aque suauissime ⁊ salubres. ciues tñ
 huius ciuitatis sanctissime multos hoc cōtri
 stat. q̄ accessus ad eas precipue in p̄mis. x.
 libris multum videtur difficilis. **N**ā fluuij
 ip̄e quasi puteus altus est. ⁊ in quo hauriāt
 pauci habent. **P**ropter quod ego frater tho
 mas ordinis predicatorū. anglicus natione
 cupiens prefatā difficultatem saltem p par
 te auferre. ⁊ de p̄dicto fluuiio haurire volē
 tibz. accessum facile p̄pare. consilium in
 eius auxilio qui p̄funda fluuioꝝ scrutatur
 ⁊ abscondita p̄ducit in lucem. expositionez
 quandā sup̄. x. libros p̄imos de ciuitate de

in quibus est maior obscuritas q̄ in sequēti
 bus ppter historiaruz ⁊ fabularum multitu
 dinē paucis notam composui. loca planio
 ra trāsiliens. obscuritatibus nō magis infi
 sto. premitteꝝ quedā q̄si penialiter. que ad
 intelligentiam dictoz libroz necessaria vidē
 tur. **Q**uoz quedā p̄tinent ad cām ip̄ozum
 effectiua. quedam vero ad eozum materiam
 ⁊ pcedendi modū seu formam. **A**irca vero
 causam effectiuam librorum de ciuitate dei
 sciendū est q̄ beatus **augustinus** sicut colligi
 potest ex his que ip̄semet dicit infra libro. xii.
 capitulo vltio. libros de ciuitate dei scripsit
 circa annū a missione spiritus sancti. cccc. xj.
Causa vero que mouit ipsum ad scribendū
 fuit vt reprimereꝝ blasphemias contra chri
 stum insurgentes ppter hoc q̄ temporibus
 xpianoz vros romana a gothis capta fuit
Et p̄p̄t alia mala que tā vrb̄i q̄ alibi etiā
 extra vrb̄e christianis p̄ gentē gothoz sūt il
 lara. **O**b hoc em̄ multi cōtra christū ⁊ nomē
 christianum insurrexerunt. ⁊ cultū falsoꝝ
 deoz cultū christiano p̄ferebāt. asserētes
 q̄ dū populus roman⁹ cultui multoz deoz
 fuerat deditus. nō est passus talia qualia rē
 p̄onibz christianis a gothis **E**t aut̄ p̄missa
 ⁊ ea d̄ quibus beatus **augustinus** in libro de
 ciuitate dei facit mentionem plenius intelli
 gan̄. ponā p̄fate captionis vrb̄is historiā
 quā p̄sequunt̄ **p**aulus diaconus in libro. xij.
 historie romanoz. ⁊ **oro**sius libro. viij. de or̄i. ^{oz. oz. oz.}
 sta mundi. **E**t autē imprimis sciendum q̄
 fm̄ **Isidorum** libro. ix. etymologiarum **G**ēs
 gothorum est gens fortis ⁊ bellicosa. corpo
 ris mole ardua ⁊ armorum genere terribilis
Et scdm̄ eundem libro. xij. gothia est pars
 europ̄e prope dactiam. **C**uius populus go
 thi appellantur. qui fm̄ papiam. gere. ⁊ oli
 getuli appellabantur. **H**i vero fm̄ **oro**sium
 tempore valentis imperatoris qui fuit arri
 anus de sedibus suis expulsi per hunos ve
 nerunt in italiam in multitudine copiosa vt
 sibi acquirerent nouas sedes. **A**rant autem
 ip̄ozum duo reges. quozum vnus fuit scita
 genere ⁊ infidelis. radagaisus nomine. ha
 bens sub se ducēta milia gothoz. qui vt mo
 ris erat hui⁹ gentis dijs suis d̄fouerat oēm
 sanguinē romanorū. **E**o igitur vrb̄i minan
 te. sit oīm paganoz in vrb̄e concursus dicē
 tū hunc hostem potentē esse. non solum co
 pia virozum. verū etiā maxime presidio deo
 rum. **U**rb̄e vero idcirco destitutam esse au
 rilio ⁊ in breui p̄ituram q̄ deoz ⁊ sacra deo
 rum perdidit. **I**n tantū vero āgetur quere
 la. qd̄ de dijs in vrb̄em reducendis ⁊ eoz sa
 cris renouandis inter se tractat. feruent in
 tota vrb̄e blasphemie. ⁊ nomē christi tanq̄
 lues aliqua istorum temporum lacessit. **E**t
 tñ misericorditer egit deus vt p̄dictus rex
 cum suo exercitu diuino nutu territus imō
 res vt salanos coact⁹ est. vbi scdm̄ eos qui
 iudius referunt ip̄e cum ducentis milibz
 in motis iugo asperrimo est conclusus sit

Libe

q̄ ab effusione sanguinis christiani edentibus
et bibentibus et ludentibus christianis. ipsi
hostes laborantes esurie. siti et frigore sunt
confecti. rege eorum capto et in vinculis rehen-
to paulisper et postmodum interfecto. et qui-
dez finis huius regis gothorum. s. radaga-
isi talis fuit. Alter vero rex gothorum bala-
ricus nomine christianus fuit. ac timore dei mi-
tis iocundus. q̄ ab honore tunc imperatore admo-
dum catholico sedes q̄b̄ cum suo exercitu pos-
set consistere expectat. Cui imperator gallias con-
cessit. Qui dum ad gallias pergeret et apud pul-
lentiam aliquantulum resideret. stillico comes
cupiens gothos. aggredi. pagano ductu bel-
li summam commisit q̄ sacro die pasce gothis ni-
hil tale suspicantibus super eos irruit. magnamq̄
prece eorum praestruit. Nam primam turbam et etiam
propter religionem cesserunt. sed demum ar-
ma arripuerunt. victoresq̄ prius exercitum stillico-
mis prosternerunt. Nec mora iter inceptum dese-
rentes romam redire contendunt. et cuncta per-
que transeunt. igne ferro que vastantes vni-
versam capiunt et incendunt. Primum tamē vrbem
incenderetur preceptum erat regis. ut si q̄
in sancta loca precipue sanctorum petri et
pauli ecclesias confugerent. securi inuolari
esse sinerentur. deinde quantum possent se
a sanguine temperarent. Capta est itaq̄
roma anno. **M. C. lxxij.** a conditione sua.
id est circa annum domini. cccc. lxxij. die vero
tercia postquam gothi vrbem ceperant ab vrbem
discedunt facto aliquanti domorum incen-
dio. sed non tanto quanto olim a romano
imperatore nerone factum fuit. Deinde
vero per campaniam. lucaniam et pruciam
strage bacchantes in ciuitates regum dicunt
perueniunt. vbi in siciliam ascensis nauibus
dum cuperent. transfrerare. passi nauis
fragium plurimos perdiderunt. Valaric⁹
vero rex eorum dum quid acturus esset delibe-
raret. morte subita defunctus est. quem in flu-
mine vaseo nomine. cuius alucum gothi di-
uiserant captiuorum cum opibus multis
sepeliterunt. Et ne locus ille notus esset la-
bore expleto captiuos extinguunt. Regem
vero sibi constituunt ad aluum balariaci affi-
nem seu propinquum. cum quo romam refer-
tuntur. Et quod in vrbem residuum fuerat mo-
re locustarum eradunt. auferentes inde so-
rorem imperatoris honorij que fuit theodo-
sij magni filia nomine placida. quam sibi
attaulus in foro iulij matrimonio copula-
uit ad magnam commodum rei publice ut post-
modum patuit in effectu. Nam mariti ani-
mum ingenio suo et subtilibus argumentis
ad hoc inflexit ut pacem petijt romanis. imo
et pro defendenda romana re publica vires
gothorum impendere precepit. nam pro
ut ipsemet solebat referre cum multa experi-
entia probasset videlicet gothos nullo modo
posse parere legibus propter effrenatam
barbariam. neq̄ rempublicam esse posse legi-
gisset. ut saltem gloriam sibi de restituendo

adulphum

in integrum romano nomine et augendo go-
thorum vrbem quereret. quamuis prius arti-
denter inhiasset ut deleto nomine romano/
rum. gothorum esset imperium sicq̄ voca-
reretur. qui postmodum in gallias proficiscens
apud barbinonam fraude suorum diem
clausit extremum. **Premissa de duobus**
regibus prefatis gothorum ac malis per eos
illatis. de historijs pauli diaconi et ozosij ex-
trahi. De quibus malis facit augustinus in
dictis libris sepius mentionem. ostendens
q̄ multa peiora passi sunt romani cum dedis-
si essent cultui deorum multorum. et ideo non
debere eos propter dicta mala blasphemare
nomen christi. nec preferre culturam deorum
culture vel religioni christiane vnde et totius
opus augustini de ciuitate dei ut patet per
eundem librum secundo retractationem in du-
as partes diuiditur principales. In quarum
prima euertit ciuitatem diaboli. errores va-
rios circa latram. id est diuinitatis cultum
destruendo. In secunda parte firmat ciui-
tatem dei. ipsam in vero cultu dei et fide ca-
tholica instruendo. et incipit secunda pars in
xij. libro. In prima vero parte. i. in decem primis li-
bris intendit aug⁹ per totum subuertere errores
gentilium plures deos colentium. Quorum
vero ad materiam et modum procedi in his decem
libris sciendum q̄ cum huius decem libri ordinati sunt
ad destructionem ydolatrie et confutandum eri-
rores gentilium circa culturam falso deorum
Augustinus in eis sic procedit. Nam pri-
mo improbat errorem ponentem q̄ cultus
eorum deorum confert et prodest viuus. secun-
do improbat errorem ponentem q̄ talis cul-
tus prodest mortuis. Et circa improba-
tionem primi erroris laborat in quinque primis
libris. Circa improbationem vero secundi
erroris laborat in quinque libris alijs primos
quinque sequentibus. Circa improbationem
primi erroris sic procedit. quia primo osten-
dit q̄ vrbis romana malisq̄ passa est non po-
tuit cultui vnius veri dei ascribere. Secun-
do ostendit q̄ bona sua seque quibus aucta est
debeat vni deo attribuire. Et continet prima
pars tres libros secunda vero duos sequen-
tes. In tribus vero primis libris sic procedit
nam in primo libro ostendit q̄ vastatio vr-
bis per gothos non debet ascribi religioni
christiane. sicut infideles putauerunt. In se-
cundo vero libro probat q̄ dum falsi non cu-
rant de malis culpe ut scilicet illa prohibe-
ant. In tertio vero libro probat q̄ nec curant
de malis pene ut ea depellant. **Primus ve-
ro liber** continet triginta sex capitula. quorum
ponat principia et rangam eorum scribit breuiter et su-
mari. vbi cuq̄ vo i capitulo q̄cuq̄ aliquid repe-
ro quod possit merito intellectu legentis obfusca-
re. locum illum designabo. et aperiam intentionem
augustini quantum mihi videbitur posse et debere
legenti sufficere ad intelligendum capiendum. Et
idem in libris sequentibus obseruabo. **Prima**
vero liber incipit hoc modo

Capitulum I.

Lozio
ofissu
mā cū
uitates
dei rē. In isto p̄
mo capitulo tan
git beatus augu
stinus duas cul
pas romanorū.
Quoz p̄ma fuit
nimia elatio ⁊ su
pbia. Glorabāt
cū se sibi orbem
subiecisse v̄l sub
egisse. quasi h̄ ex
pp̄ria virtute ⁊ n̄
dei nutu ⁊ dispo
sitione illud egis
set. Et p̄pter illā
culpā merito per
misit de⁹ vrbem
a gothis gente v̄
delicta abiectā vt
pote que pp̄rias
sedes amiserat.
nec locū ad inha
bitādū hēbat va
stari. Secunda
culpa fuit eoz in
gratitudo nimia
q̄ dicā vastatiōz
sequebatur. Nā
cū in dicā vasta
tione multū par
citū fuisset ciuito
⁊ etiā vrb̄i p̄pter
reuerentiā nomi
nis xp̄iani. nihil
ominus multi eo
rum xp̄ianis tem
poribus insulta
bant. **Deo** igitur
quo ad sumā to
rius capituli bre
uiter sint p̄stric
ta. **S**icut in hoc
temporum cursu
rē. **D**oc dicit au
gustinus q̄ ciui
tas dei habet du
as partes quarū
vna vocat eccle
sia militās. ⁊ alia
vocat triumphā
sz̄i sine mūdi ro
ta erit triumphās.
Carissimē mar
cellio rē. **I**sti mar
cellio scripsit au
gustinus hos li

Aurelij augustini hipponen
sis episcopi doctoris eximij de
ciuitate dei: contra paganos li
ber primus incipit

Capitulum I.**L**ozio

issimam ciui
tate dei siue i
hoc temporuz
cursu cū inter

**impios pegrinatur: ex fide vi
uens: siue i illa stabilitate sedis
eterne: quā nunc expectat per
patiētiā. quoad usq̄ iusticia cō
uertat in iudiciū: deiceps a de
p̄tura p̄ excellentiam. victoria
vltima ⁊ pace p̄fecta. hoc opere
a te instituto ⁊ mea p̄missione
debito: defendere ad ius eos
qui conditori eius: deos suos p̄
ferunt fili carissime marcelline
suscepi magnū opus ⁊ arduum
s̄ deus adiutor noster. Nā scio
quibus viribus opus sit vt per
suadeat sup̄bis: quāta sit virt⁹
humilitatis: qua sit vt oīa terre
na cacumina tēpali mobilitate
nutātia. nō humano vsurpata
fastu: sed diuina gratia donata
celsitudo transcendat. **R**ex ei
⁊ conditor ciuitatis hui⁹ d̄ qua
loqui institui⁹ in scriptura po
puli sui: sn̄iam diuine legis ape
ruit qua dicitū est **D**eus sup̄bis
resistit: humilibus aut̄ dat graz
Hoc vero qd̄ dei ē: sup̄be q̄ aie
spūs inflatus affectat: amatq̄
sibi in laudibus dici p̄cere sub
iectis ⁊ debellare sup̄bos. **V**ni
etiā de terrena ciuitate q̄ cum
dñari appetit: ⁊ si populi seruiāt
ip̄a ei dominādū libido dñari nō
est p̄tereundū silentio: q̄cqd̄
dicere suscepti hui⁹ opis ratio
postulat ⁊ facultas dat. **E**x hac
nāq̄ existunt inimici aduersos
q̄s defendēda est dei ciuitas: q̄
rum tñ multi correcto impieta
tis errore: ciues in ea fiūt satis
idonei: multi vero in eā tantis**

exar descūt ignibus odioz tāq̄
manifestis b̄ficijs redēptoris
ei⁹ ingrati sūt: vt hodie contra
eā linguas mouerent nisi ferrū
hostile fugiētes i sacratis eius
locis vitā de qua sup̄biunt inue
nirēt. **A**n nō etiam illi romani
xp̄i nomini infesti sunt: quibus
p̄pter xp̄m barbari pepcerunt
Restant hoc martyz loca: ⁊ ba
silice ap̄loz: q̄ in illa vastatione
vrb̄is ad se p̄fugiētes suos alie
nosq̄ receperūt. **H**ucusq̄ cruē
tus seuiebat inimicus. ibi acci
piebat limitem trucidatoris fu
ro: illo ducebant a miseratib⁹
hostibus. quib⁹ etiā extra ip̄a lo
ca pepcerāt: ne in eos incurre
rent q̄ sillem misericordiam nō
habebant. **Q**ui tñ etiā ip̄i alibi
truces atq̄ hostili more seuien
tes: posteaq̄ ad loca illa veme
bāt vbi fuerat interdictū quod
alibi iure belli licuisset: tota fe
riendi refrenabat̄ imanitas et
captiuādi cupiditas frāgebat̄.
Sic euaserūt multi q̄ nūc xp̄ia
nis t̄paliibus detrahūt: et mala
q̄ illa ciuitas p̄tulit xp̄o ip̄tant
Bona vero q̄ in eos vt viuerēt
p̄pter xp̄i honorē facta sunt. nō
imputāt xp̄o n̄fo s̄ fato suo: cuz
poti⁹ deberēt si quid recte sape
rent: illa q̄ ab hostib⁹ aspa ⁊ du
ra p̄pessi sunt: illi diuine p̄uidē
tie tribuere. q̄ solet corruptos
hoīm mores bellis emēdare at
q̄ p̄terere. **I**tēq̄ vitā mortaliū
iustā atq̄ laudabilē talib⁹ affli
ctionibus exercere: p̄batamq̄
vel in melioza transferre: vel in
his adhuc terris propter vsus
alios detinere: **I**llud vero qd̄
eis vel vbiq̄q̄ p̄pter xp̄i no
men: vel in locis chasti nomini
dicatissimis ⁊ amplissimis: ac p̄
largiore misericordia ad capa
citātē multitudinis electi: p̄ter
belloz morem truculenti bar
bari pepcerūt: hoc tribuere tē
poribus xp̄ianis: hinc deo age
re gratias: hinc ad eius nomē
veraciter currere: vt effugiant

bros d̄ ciuitate d̄i
cuius multe regi
unt epistole ad
augustinū ⁊ econ
uerso. **F**uit autē
marcellinus fm̄
Diosū libro. viij.
vir tribunus pu
dens industrius
⁊ oīm studiorum
appetentissimus
quemari⁹ comes
v̄l zelo stimulat⁹
vel auro corrup
tus apud cartha
ginē interfecte
Parcere sub
iectis rē. **I**stey
sus est virgilij li
bro. vij. eneid. et
loquitur de excel
lentia romanorū
in armis ⁊ rebus
bellicis. ac ip̄oz
modestia in regē
do subiectos vcr
sus aut̄ iste virg
lij cū alijs versib⁹
eiusdē hūc versū
p̄cedentib⁹ ponit
ab augustio ifra
libro. v. capitulo
xij. vbi exponet.
⁊ ideo hic p̄ran
seo. e. **D**uc
usq̄ cruentus rē
idē ad loca mar
tyz ⁊ basilicas a
postolorū in q̄b⁹
saluabatur fugiē
tes. vt sup̄ in hi
storia captiōnis
vrb̄is patuit.
Illo duce. rē.
Sensus ē q̄ mul
ti hostiū. i. gotho
rū rāte miseratio
nis fuerunt erga
eos q̄s intra vr
bem repererūt q̄
deduxerunt eos
ad loca martyz ⁊
basilicas ap̄loz
ne forte si ab his
qui minoris mi
seratōis erāt fuis
sent reperti extra
illa loca fuissent
trucidari. ⁊ tñ q̄
dā ex sic deducti
⁊ saluaris insul
tauerūt xp̄o suā

Liber

saluationem fato proprio ascripserunt. **¶** Quod nomen multi **¶** Sensus est q̄ multi pagani reperti in vrbe iam capta funerunt se epianos saltem. sicte. quia ad predicta loca tanq̄ christiani confugerunt. et sic saluati sunt. et tamen non minus postmodum detraxerunt christians sp̄ibz

¶ Capitulū. II. **¶** De bella gesta **¶** In b̄ capitulo probat quicquid dixerat in capitulo p̄cece deni videlicet q̄ liberatio et saluatio illorum qui ad loca apostolorum et martyrum cōfugerunt sit ascribēda christo et temporibus christiatis. **¶** Et hoc probat dupliciter. **¶** Primo per historias veteres. quia in nulla caruz inuenitur vt patet p̄ singulas discurrēdo q̄ hostes capta aliqua ciuitate p̄cerent fugientibus ad templa deorum suorum. secus at̄ factum est in captione vr̄bis de fugiētibus ad loca apostolorum et martyrum. **¶** Secundo probat idem per virgilium cuius fuit apud romanos auctoritas maxima. qui dicit q̄ fugientes ad aras deorum vel ad templa. ibi dem fuerunt ab hostibus interfecti. **¶** Et ad hoc probandum adducit augustinus duo exempla a virgilio supra. **¶** Primum exemplum est de priamo qui in troia tempore erctidij troiani regnabat. qui ad aram iouis fugiens ibi dem trucidatus est. **¶** Unde quantum ad illud exemplum beatus auḡ alludens verbis virgilij dicit sic. **¶** Nonne vidit eneas. priamumq̄ p̄ aras. **¶** Virgilius ei cuius verbis alludit beatus auḡ dicit sic. **¶** Vidi beclubā cētūq̄ nūrus. **¶** priamūq̄ p̄ aras. **¶** Sanguine fedatē. **¶** q̄s ipse sacrauerat ignes. **¶** Ita dicit virgilius in plona enecidij ea q̄ ipso p̄re gesta sunt in captione troie. **¶** Dicit em̄ eneas. se vidisse beclubā. **¶** vxorē seip̄am et centū nūrus ei⁹ seip̄am. **¶** i. centū vxores filioꝝ suoz. **¶** Creditur ei a multis q̄ centū filios habuit. q̄d vtrū sit verū certū nō est. **¶** In legenti historia de bello troiano quā scripsit dūstis cretēsis. q̄ in bello ex grece grecoꝝ cū suo rege seip̄ idomeneo filio deucalionis q̄ tūc in greca militauit. apparebit eē verisile q̄ tot filios habuerit. eo q̄ iuxta dictā historiam in singulis pugnis et cōgressionibz grecoꝝ et troianoꝝ multi filij p̄ami cōrue runt. **¶** Vidi etiā ipsū p̄amū sanguine. **¶** p̄rio sedantē per aras ignes q̄s ipse sacrauerat. **¶** i. quibz in sacrificijs vltus fuerat. **¶** Ad cui⁹ intellectū sciendū vt p̄refatus dūstis cretēsis refert in p̄fata historia. q̄ p̄ captā troiam filij achillis q̄ neopolem⁹ et pirrbus noiarus est. priamum fugientē ad aras iouis et vtrāq̄ manu renitēte. **¶** i. vtrāq̄ manū ad implorandū misericordiā extendēte sine villo respectu honoris regij vel etatis senilis ibidē trucidauit. **¶** Postmodū troianis q̄ in captione vr̄bis grecis occurre

rent trucidatis. deliberauerūt greci quid de his agendū esset q̄ ad tēpla deoz et aras fugerāt. et decretū ē a grecis cōcorditer q̄ taliter fugientes a tēplis et aris euellerētur et necarētur. **¶** Quantū vero ad scōm exemplū sup̄ri a virgilio dicit auḡ sic. **¶** Nonne diomedes et vlyxes. **¶**

¶ Et bella gesta con- **¶** scripta sunt. vel ante **¶** conditam romam. **¶** vt **¶** ab eius exortu et imperio legāt **¶** et proferant sic ab alienigenis **¶** aliquam captam esse ciuitatez. **¶** vt hostes qui ceperant parcerent **¶** eis: quos deorum suozum **¶** templa confugisse compererāt **¶** aut aliquem ducem barbarum **¶** p̄cipisse. **¶** vt irrupto oppido nullus **¶** feriretur. qui in illo vel illo **¶** templo fuisset inuentus. **¶** Non **¶** ne vidit eneas: priamumq̄ per **¶** aras. **¶** Sanguine fedante. **¶** q̄s ipse **¶** sacrauerat ignes. **¶** Nonne diomedes **¶** et vlyxes. **¶** Aesis summe

inuentoz. q̄ in veritate fuit homo p̄raui ingenij et p̄nus ad scelera. **¶** Ad intelligentiā tñ p̄missoz veruū habēdā sciendū q̄ palladiū fuit quedā imago. id est effigies seu statua de palladis q̄ et minerva est appellata. **¶** De q̄ palladio narrat ovidius libro. vi. de fastis q̄ tpe Juli regis troianoꝝ qui fuit quartus a dardano a quo troiani dicuntur dardanides. palladium predictum cecidit de celo in summam arcem troie. **¶** Consulitur sup̄ hoc apollo q̄ respondit. q̄sdij troia haberet palladium tam diu staret eius imperium. **¶** Troiam ergo cum summa diligentia seruabant palladium in arce vsq̄ ad tempora priami regis qui aliquantulum negligentius illud seruauerat. **¶** Aliud etiam sciendum est q̄ virgilius libro secundo eneidis introducit eneam narrantem didoni regine carthaginis ea que gesta sunt circa captione troie. et inter cetera in persona enee narrat q̄ greci desperantes et redio diutine obsidionis affecti simulauerunt reditum in patriam suam. cum tamen in rei veritate aliquantulum discedentes absconderunt se in quadam insula. **¶** Aneido troie vicina. **¶** Erat autem grecus quidam sinon nomine qui promisit grecis q̄ fecerāt eis aperiri portas troianas. **¶** Dic ergo accedens ad troianos. sponte se obtulit captiendū vt cum rege priamo posset habere colloquium. quōd habito dixit regi se fugisse a grecis timore vlyxis. **¶** p̄mittēs coram populo q̄ indicaret sibi consilia grecorum qui inter cetera retulit ea que in p̄missis verbis continetur. scilicet q̄ diomedes et vlyxes. quia fatarum et diuitum fuit vt audierat q̄ palladio translato transferretur imperium intrauerant vr̄bem latenter et ascendentes vsq̄ ad arcem. vbi fuit palladium. interfectis custodibus arcis rapuerūt effigie palladis. id est statuā vel imaginē ei⁹ audientes adhuc manibus cruciatas tagere vitas vlyceas diue. **¶** i. vitas de palladis. **¶** Sūt at̄ vitre q̄b̄ vincit. id est

En eid.

Eodem

alligatur capillatura. **T**ritū autez isti duo scz diomedes
z vlyres rapuerūt palladiū. vel encas fugiēs illud cū ali
js troianis rapuerūt. relidit ovidi⁹ li. vj. de fastis sub du
bio. asserēs m̄ p̄ certo q̄ suo tpe fuerit rōe i tēplo dee ve
ste. **L**ū quo cōcordat titus liui⁹ li. vj. de scōo bello punu
co. **D**ijns vero

cretensis narrat
q̄ annoz troia
nus p̄p̄e patrie
pditorz postiq̄ cū
grecis ordinaue
rat pditionē tro
ie. p̄suasit theāe
q̄ fuit sacerdos
templi minerve
scu pallad⁹ vbi
seruabat palla
diū q̄ sibi illud
tradere p̄mittēt
sibi munera z do
na mag⁹ si illud
faceret qd̄ z fec̄.
quo facto ante
no: tradidit illd̄
grecis. **D**einde
post exidiū vj
bis orū est gran
de certamen sup
palladio inf̄ aia
cem z vlyxē vtro
q̄ ipoz petente

Custodibus arcis. **L**orripuere
sacrā effigie: manibusq̄ cruēt
Virgineas ausi diue p̄tingēvit
Hec n̄ qd̄ sequit̄ verū est
Ex illo fluē ac retro s̄blapsa re
ferri: **S**pes danaū. **P**ostea q̄p
pe vicerūt: postea troiaz ferro
ignibusq̄ delerūt: postea p̄fu
gentē ad aras p̄amū obrūca
uerūt. **H**ec iō troia p̄it: qz mi
neruā pdidit. **Q**uid em̄ prius
īpa minerva pdiderat vt p̄iret.
An forte custodes suos: hoc sa
ne vez est. illis q̄p̄e interēpt̄
potuit auferri. **N**eq̄ ei hoies
a simulacro s̄ simulacrū ab hōi
nibus seruabat. **Q**uō q̄ coleba
tur vt p̄fiam custodiret z ciues
q̄ suos nō valuit custodire cu
stodes. **C**ap. III.

E **A**cc quib⁹ d̄ijs vrbē
merita allegante. **F**auerunt vlyxi agamennon et mene
laus frater Agamennonis maritus **D**eleneo q̄ cum
Aiar **D**elenam originem tantorum malorum vellet in
terficere **V**lyxes eam liberauit z saluauit. **A**iaci vero fa
uerunt exercitus z reliqua multitudo propter beneficia
maxima ab ipō in necessitate percepta. tamē palladium
vlyxes obrinuit quod aiar grauit̄ ferens patenter com
minatus est se velle iniuriam vindicare. p̄bstmodū aiar
clam de nocte ferro inuenitur interēpt̄. **O**ra vero se
ditione in exercitu contra vlyxem p̄pter necem aiacis de
qua suspectus habebatur apud exercitum. fugit vlyxes
p̄ mare z palladiū dimisit penes diomedē. **D**is concor
dat solinus li. iij. ca. ij. dicens q̄ encas cuz in italia appli
cuisset castra sua. posuit in agro laurentino. vbi dum si
mulacrū qd̄ secum ex sicilia adduxerat veneri dedicaret
a diomede palladiū suscepit. **H**ec n̄ qd̄ zc. **A**d
huius dicit̄ intelligentiam sciendū est q̄ illud virgilij scz
Arillo fluere ac retro zc. immediate sequitur post vir
gilij versus tam̄ expositos. nam̄ symon de quo dicit̄ est
continuando narrationem suam coram priamo dicebat
q̄ postq̄ diomedes z vlyxes ausi sunt tantum nefas cō
mittere vt scz rapent modo dicto palladium. pallas sic
irata grecis fuit q̄ ab illo tempe spes danaū. id ē greco
rum cepit retro ferri z labi. z fluebat omnino spes eozuz
id est euauit spes victorie. **B**eatus vero **A**ug⁹ dicit q̄
quicquid sit de veritate cōtenta in p̄cedentibus versib⁹
virgilij. cōstat n̄ z certum est versos istos cōtinere flm̄
q̄ postq̄ habuerūt greci palladiū ipi ceperūt troiā z va
stauerunt. eozū regē scz priamo interfecto.

Hec ideo troia p̄it qz minervam perdidit. id est qz

perdidit palladium. id est simulacrum palladis seu mi
nerue **C**apitulum. III

E **A**cc quibus d̄ijs zc. **I**n hoc capitulo ostendit
beatus augustinus per veteres auctores z scri
ptores romanos q̄ d̄ij quos coluerūt non p̄nt
romani suandaz se cōmēdasse
gaudebāt. **O** nimū miserabilē
errore. z nob̄ succēsent cū d̄ijs
eoz talia dicim⁹ nec succēsent
auctozibus suis. q̄s vt edisce
rent mercedem dederunt. **D**o
ctozesq̄ ipsos in sup̄ et salario
publico z honorib⁹ dignissimos
habuerūt. **H**ēpe apd̄ virgiliū
quē p̄p̄ea puuli legūt vt vide
lz poeta magn⁹ oimq̄ p̄clarissi
m⁹ atq̄ optim⁹ tener⁹ ebibitus
ānis nō facile obliuioe possit a
boleri. **F**m̄ illd̄ horarij. **Q**uo set
ē ibura recēs fuabit odore. **L**e
sta diu **A**p̄ hūc q̄ x̄giliuz nēpe
iuno iducit̄ i festa troianis colo
vetozi gi aduers⁹ eos irriādo
dicere. **S**ens inimica mibi tyr
rhenum nauigat equoz. **I**lium
in italia portans victozq̄

suos cultores de
fender. z iō si nō
defendūt. nō est
dicenduz q̄ ideo
non defendūt qz
a suis cultozib⁹
offenduntur. sed
hoc ē qz defendere
eos nō p̄nt. imo
magis indigēt re
fensioe cultozum
suoz. **I**n fine ho
bui⁹ capli redar
gunt eoz⁹ inḡitu
dine aug⁹ qz lz nō
cēt xp̄iani. n̄ si
mulares se cō chri
stianos saluari s̄.
In sup̄ z sala
re. **N**orādū est h
q̄ oli apd̄ roma
nos doctozes rece
pēt salariū suū d̄
publico. id ē hōis
cōtatis. z h̄ vsq̄
ad p̄ns i m̄l̄ tra
lie citant̄ obfua

Do. epi. 2

Encid. 1.

Hēpe apd̄ x̄gi. zc. **S**ciēdū ē q̄ x̄gili⁹ iō pl⁹ ali
is poe. v̄l sc̄p̄ozib⁹ romans allegat ab aug. qz ci⁹ apd̄
romanos q̄ q̄s disputat fuit maior auctoritas. **S**ic em̄
bomer⁹ apd̄ grecos habebat marum⁹ poe. ita x̄gili⁹ apd̄
latinof. v̄n̄ dicit d̄ ipō ovidi⁹ sic. x̄gili⁹ mag⁹ q̄n̄ z cecili
bomero. **A**m̄ ego virgilio naso poeta meo. **M**acrobi⁹
etiā sup̄ somnū sc̄p̄ionis dicit x̄giliū cō oēm disciplina
rū p̄tissimū. **E**t octauian⁹ august⁹ ei⁹ laudem singlarē
canit̄ z posuit pulcherrimū qd̄ z s̄uevit p̄poni libus x̄gili
f̄m̄ illud horarij. **Q**uo set zc. **I**stō ē horarij epla. ij
Sens inimica zc. **I**sti sunt versus virgilij lib. j. enci
dos cito post principū. **A**byrrenū mare siue equoz vo
cat virgilius mare ruscum. de quo dicit solinus li. vj. q̄
a grecis vocat mare ionū vel rhyrrenū ab italicis vero i
fernua. **I**st aut̄ mare qd̄ attingit ruscā. et p̄tendit vsq̄
ad siciliā. **I**liū vero ponit̄ p̄ ciuitate q̄ fuit in troia. naz
f̄m̄ bugit. troia fuit quedā regio in p̄hygia z iliū fuit ci
uitas p̄ncipalis illius regionis. n̄ q̄n̄z troia accipit̄ p̄
īpa citate q̄ iliū p̄p̄e vocabat̄. **I**n p̄posito nō accipit̄
p̄ ilienibus. i. p̄ ciuibus ilij. **F**it aut̄ mentio in dicit̄ s̄ si
bus de nauigatione enee z sociozū suozū post euerfionez
ilij in italia. **E**t cōcordat ovidius li. iij. de fastis dicens.
Aū troiā encas italoz portaret in agros. **A**ug⁹ nō addu
cit hic vsus virgilij ad p̄bandū q̄ d̄j troianozū nō poru
erūt seipos defendere. nā virgilius dicit troianozū pena
tes fore victos. **V**ictosq̄ penates. **S**ūt penates
d̄ij puati. nā apd̄ gentes aliq̄ fuerūt d̄ij publici q̄ scz ḡnā
liter z cōster a tota ciuitate v̄l regno colebantur. **A**liqui
vero erant d̄ij puati quos scilicet quilibet instituit p̄
arbitrio volūtat̄. et coluit in domo sua quasi i puati

Liber

capella. Consueverunt enim colere aias parentum et progenitorum vel amicorum. et eis in propriis domibus vel sacellis. id est paruis edibus eis consecratis aut rectis vel atrijs sacrificare. et vocabantur tales dii penates. **D**ij vero publici colebantur in templis. Ad plenioris vero intelligentiam

Eneid. 2

In eodē

dicorum versuum sciendum est quod potest finxerit iunone desam cui attribuitur dominum et regnum aeris. offeruntur esse troianis hac de causa. fingunt enim quod alexandro paridi qui belena rapuit. filio scilicet regis priami. cum dormiret in quadam silva. prope troiam ida nomine apparuerit tres decedentes iuxta fontem iuno. pallas et venus. **D**ea vero discordia picit in fontem pomum aureum cui pomo inscriptum fuit homo defulcrion hac occasio morte tres decedentes concordare. quilibet enim eorum se in pulchritudine alteri preferbat. **E**ligit igitur preferat alexandrum in iudicem ut pomum decerneret pulcherrimum quod decreuit illud veneri. propter quod venus pro modum fuit troianis. **S**ed iuno et pallas irate conabantur in eorum terminium. **H**anc fabulam seu delusionem diabolicam tangit beatus Augustinus in libro xvij. ca. x. Premissos ergo versus dicit virgilius in persona iunonis irate contra troianos. et cupientis submergere eneam et socios suos. mare tyrrenum versus italiam nauigantes. **E**t iuno alloquens colu de ventorum. in cuius sepe parte erat excitare ventos et tempestates in mari iuxta errorem gentiliu conuenit sibi de enea et socijs suis. et dicit sic. **H**ens inimica te. vocans gentem inimicam sibi. gerit troianam. videlicet eneam et socios eius. **S**ed hec iuno dicebat te. **R**ndit ironice ad preferat dictum iunonis quod dicebat scilicet penates troianorum victos. potest enim rnderi quod non est standum dicto iunonis in proposito. quod loquatur sicut irata troianis et mulier. et iuno talia protulit contra penates eorum. ut scilicet diceret eos victos mentita ex ira. **Q**uia vero posset taliter ad precedentia rnderi. id est Augustinus. probat quod penates troianorum fuerunt victi alio testimonio non suspecto. videlicet

testimonio enee troiani qui non potuit esse suspectus. et si contra penates troianorum quicquid loqueretur propter duo. scilicet quod troianus erat et quod a virgilio sepius vocatur pius scilicet propter pietatem quam ostendit tunc erga deos quos sedule coluit quod etiam erga parentes. nam et deos et patrem suum cum

arderet ciuitas incendio extulit. **I**ntroduce igitur Augustinus eneam apud virgilium loquentem hoc modo. **Q**uid eneeas ipse pius te. ista verba scilicet quod eneeas ipse pius toriens appellatus. nonne ita narrat sunt verba Augustini ea que sequuntur scilicet panthotriades te sunt verba virgilij li. ij. eneeas quos recitat virgilius quasi platonos ab enea que dicitur deos victos. igitur pro quod dixit troianorum in rei veritate a grecis victi fuerunt. et pro consequens nec senec suos cultores defendere potuerunt. **A**d intelligentiam etiam istorum versuum sciendum est quod panthotriades de quo fit hic mentio fuit filius virij et iuno dicit panthotriades quasi de genere otrij. **A**u autem in arte troiana esse replem phebium. id est apollinis. iste panthotriades fuit eius sacerdos ibidem. quod cum videret ciuitatem iam captam dari incendio volens seruare deos iam victos et puulum quemdam nepotem suum cum maximo cursu deos sacra manu id est proprijs manibus consecratis deorum seruitio asportauit ne perirent incendio. **N**one deos te. **D**ic ostendit beatus Augustinus quod dii troiani quos postmodum habuerunt et coluerunt romani sicut magis indiguerunt custodiri a troianis quam troiani ab ipsis dum scilicet erant troic. ita et postquam erant romana translati magis indiguerunt custodiri a romanis quam romani ab eis. **V**ero indiguerunt custodiri a troianis dum troie fuerunt. probat Augustinus per vnus versus virgilij qui habet li. ij. eneeas ante versus istos expositos qui talis est. **S**acra suos te. **S**acra dicebatur omnia que cultui deorum deputata fuerunt. **E**st autem hic sciendum quod sicut recitat virgilius. cum eneeas ignarus insidiarum quibus nocte troia capta est. cepisset dormire in noctis illius principio. apparuit ei deorum filius priami quem

Capitulum. III.

pollinis. iste panthotriades fuit eius sacerdos ibidem. quod cum videret ciuitatem iam captam dari incendio volens seruare deos iam victos et puulum quemdam nepotem suum cum maximo cursu deos sacra manu id est proprijs manibus consecratis deorum seruitio asportauit ne perirent incendio. **N**one deos te. **D**ic ostendit beatus Augustinus quod dii troiani quos postmodum habuerunt et coluerunt romani sicut magis indiguerunt custodiri a troianis quam troiani ab ipsis dum scilicet erant troic. ita et postquam erant romana translati magis indiguerunt custodiri a romanis quam romani ab eis. **V**ero indiguerunt custodiri a troianis dum troie fuerunt. probat Augustinus per vnus versus virgilij qui habet li. ij. eneeas ante versus istos expositos qui talis est. **S**acra suos te. **S**acra dicebatur omnia que cultui deorum deputata fuerunt. **E**st autem hic sciendum quod sicut recitat virgilius. cum eneeas ignarus insidiarum quibus nocte troia capta est. cepisset dormire in noctis illius principio. apparuit ei deorum filius priami quem

achilles grecus p̄sus interfecerat ⁊ dedit ei ⁊ filiū q̄ fu-
geret vocās cū filiū deē scz vener̄ seu natū ex dea scz
venerē. fingit ei a poet̄ q̄ eneaſ gēit⁹ fuit ex anchise
⁊ venerē vñ bector̄ ⁊ suluit sibi q̄ fugiēs portaret secū
deos ⁊ sacra troianoz. q̄: host̄. s. exercit⁹ grecoz. iaz
occupauerat ci-
uitatē. **U**rgilius a b
ḡ i p̄sona bector̄
alloq̄nt̄ eneadic
sic. heus fugena
te deē teq̄z hū ait
eripe flāmis ho-
st̄ h̄z muros ruit
alto a culmie tro-
ia. Et p̄ ea duo
b̄ s̄ s̄ in p̄posi-
tis subiūgit vsū
sup̄: apositū sic.
Sacra suosq̄z r̄
bi ⁊ mēdat troia
p̄tate sibi. s. enec
Est n̄ aduertere
dū q̄ l̄z ḡili⁹ co-
neſ excusare enea
a p̄ditōe p̄rie di-
cēs ip̄z ignaz iſi-
diar̄ fuisse. t̄n in
rei v̄itate sic nar-
rar̄ dares p̄hry
ḡ ⁊ d̄ijs. eret̄ i
h̄stor̄is q̄ scri-
psit d̄ bello tro-
iano. enea fuit
⁊ sc̄ p̄ditōis v̄
bis troiane

Psa vt dix̄ troia
m̄ romani ppli: sa-
cratis i locis deoz
suoꝝ munire n̄ potuit ciues
suos ab ignib⁹ ferroꝝ greco-
rū. eos dē deos colētiū qui ē
iunonis asylo. Custodes le-
cti phenix ⁊ dir⁹ vlyres p̄re-
dā asuabāthucyndiq̄z troia
gaza Incēsis erepta adytis
f̄ mēseq̄ deoz. Crateresq̄ au-
ro solidi captiaq̄z vest̄. Coge-
riſ. pueri ⁊ pauide lōgo ordi-
ne m̄res. Erāt circū Elect⁹ ē
videlz loc⁹ tate deē sacrat⁹ n̄
vñ captiuos n̄ licet educē: s̄
vbi captiuos liberet. icludē.
Cōpa nūc asylū illd̄ n̄ cuius
libet dei gregal⁹ vel d̄ turba
pleb̄. s̄ iouis ip̄i⁹ soroz ⁊ piū-
gis ⁊ regie oim̄ deoz: cū me-
mor̄is n̄oz ap̄oz. Illuc in-
cēsis tēplis ⁊ dijs: erepta spo-

Capit. III.

Psa vt rē. In h. c. ondit b. aug⁹ q̄ q̄rū ad sumi-
tatē p̄tādā ecclē xp̄ianoz m̄lū excellēbat tēpla
deoz. Nā ecclē xp̄ianoz tpe captiōis v̄bis romāe a
gothis defēder̄ ad se ⁊ fugiēs ⁊ ip̄oz bona illuc ap-
portata vt supra dicitū fuit i p̄mo ca. ⁊ i h̄storia capti-
ōis v̄bis. s̄ tēpla deoz h̄ n̄ fecer̄. sic patuit d̄ tem-
plo iunonis q̄ deaz ē maria. ⁊ alijs tēplis troianis q̄
nec bona troianoz nec ēt p̄sonas eoz portauer̄ defen-
dere a grec̄. q̄uis a troianis. troianos forte defēdit
sent. Ecclē v̄o romāoz defēder̄ nō solū romanos
a romāis. s̄ ēt a gothis. **T**roia m̄ romani po-
puli. h̄ dicit q̄ s̄m̄ oēs regēs genealogiā ⁊ originē ro-
manoz. romāi defēder̄ a troianis q̄ cū enea venēr̄
in italiā. **C** Quin etiā iunonis asylo rē. Asylū ē
loc⁹ refugij gaudēs imunitate. vñ i p̄posito asylū iu-
nonis vocat̄ tēplū ei⁹. qd̄ l̄z gauderet imunitate q̄ ad
troianos int̄ se. t̄n grec̄ n̄ p̄miser̄ ⁊ fugiēs ad ip̄z i-
munitatē ⁊ seq̄. Et h̄ p̄bat aug⁹ p̄ vsos sequentes
Custodes lecti p̄benit rē. Di vs⁹ s̄ v̄gilij lib. ij.
eneid. vs⁹ sine q̄z iunia tal̄ ē. s. q̄ postq̄z troia a grecis
capta ē adyta. i. tēpla spoliata s̄ ⁊ postmodū incēsa.
Greci v̄o sic spoliauer̄ ea q̄ ip̄i eripuer̄ oēs diuitias
i eis reptas. ita vt n̄ p̄cerēt nec mēf̄ nec craterib⁹ sed
vasis tēplū ⁊ oia q̄ rapuer̄ siue d̄ tēplis siue d̄ alijs lo-
cis ⁊ p̄soas m̄l̄ez ⁊ p̄ueroꝝ q̄s captiuauer̄ ⁊ porta-
uer̄ ad tēplū iunōis tāq̄ ad locū maḡ aptū p̄ talib⁹
fuādis. duos v̄o posuer̄ custodes q̄ omnia ibi cōge-
sta seruauer̄. s. phenicē ⁊ dirū vlyrē q̄ erāt custodes le-
cti. i. ad h̄ electi. **U**n̄ q̄rū ad custodes istos dicit v̄gilij
loq̄ns i p̄soa enec ita narrat̄ q̄ custodes lecti. i. elc̄i-
p̄benit ⁊ dir⁹ vlyres p̄dā asseruabant. Quārū v̄o ad

locū vbi oia suabāt. i. ad quē portabāt fuāda dicit sic
Huc. i. ad asylū iunōis v̄ndiq̄. i. ex oī p̄re citat̄. troia
gasa. i. diuitie troiane. q̄ q̄dem troia gasa fuit erepta
adyt̄ incēsis. **S**ic etiā mēse doz crateresq̄z auros soli-
di. i. vasa aurea tēploꝝ. captiuasq̄z vestis. ⁊ gerit. i. ro-
tū illd̄ ⁊ gerebat̄ i
tēplū p̄uarū. pue-
ri v̄o ⁊ m̄res pa-
uide stabāt in cir-
citu eoz q̄ sic e-
rāt ⁊ gesta longo
ordie dicit q̄ ita
bāt longo ordine
ad denotandū q̄
erat magna m̄l̄i-
tudo eoz vt lōgū
ordinē facerēt. Est
ā h̄ aduertēdū q̄
cū dicit troia gasa
troia ē triū syllā-
baz. ⁊ iō versus
ille b̄n̄ finit ⁊ cō-
plet. nā troia est
dactilos pes ⁊ est
i p̄posito adiecti-
uū ⁊ significat iō
qd̄ troiana
Aditis rē. Sci-
endū ē s̄m̄ bug. q̄
differētia ē iter h̄
adit⁹. tuf. rui. ⁊ h̄
adytū ti. nā adit⁹
i masculio generē
idē ē q̄ ingressus
adytū v̄o i neutro genere ē loc⁹ secret⁹ iuxta altare vñ
dabāt n̄sa. d̄: ab adēudo per ⁊ rariū. q̄ nulli licebat
locū istū adire nisi sūmo p̄ofici q̄ n̄sa deoz imedia-
te suscipiebat. vñ signat̄ dicit v̄gilij q̄ greci incēsis adi-
tis eripuerūt bona tēploꝝ. vt ex h̄ magis appareat
qd̄ tēpla hēbāt ⁊ r̄ p̄m̄. ex q̄ locis illis q̄ i tēplis erāt
sacratissima scz ip̄s aditis nō p̄cebāt. **E**t p̄r dicit q̄ p̄
ip̄a intelligit v̄gilij ip̄a tēpla tāq̄ p̄tes digniores.
C crateresq̄z rē. Sciendū ē q̄ crater crateris ē idēz
q̄ cratera craterē. v̄icē calix duas h̄ns ansas s̄m̄. **I**n
doz. t̄n in p̄posito p̄ crateres intelligit̄ q̄cūq̄ vasa tē-
ploꝝ. s̄ ḡ **C**ōpara nūc asylū rē. Sciendū ē q̄ int̄ dos
fuit apud romāos difficiē tal. q̄ aliq̄ erāt d̄ij selecti
q̄si sc̄osū electi ⁊ p̄cipui qd̄ v̄o erāt d̄ij gregales. id ē
ignobiles ⁊ plebei et inferioris gradus. **I**uno vero d̄
cuius asilo. i. templo iā facta est mētio nō fuit de nūe
ro deoz gregaliū. imo fuit dea selecta ⁊ inter deas vi-
debat̄ dignissima. nā cū iupiter esset oim̄ deoz rex
⁊ p̄nceps. ipsa fuit iouis soror ⁊ cōiunx. **U**n̄ ovidij
libro. v. j. de fastis loquēs in p̄sona iunonis sic dicit
Regina vocoz p̄ncepsq̄z dearum. **D**e dijs vero gre-
galib⁹ p̄t̄ poni exemplū in p̄ico ⁊ in fauno in quoz
persona loquens ovidius libro. iij. de fastis dicit sic
Habent fines numina nostra suos. **D**ij sumus ag-
gresses. **E**t quid dominamur in altis montibus arbi-
trium est in sua recta ioui. **T**ult beatus augustinus
dicere q̄ illud templum quod sic cōtemnebatur a gre-
cis non fuit asyllum alicuius dei infimi status. sed
fuit templū iunonis que fuit maxima inter deas ⁊
h̄ dicit Aug⁹ ne quis responderet q̄ ideo contemne-
bantur templa q̄ non fuerunt nisi templa deozū gre-
galium.

Capit. V.

Libor

q **Tem** moze etiā rē. In h cap. pbat aug^o q apud romanos rēplis deoz nō pcebat. et a ciuibz romanis rē pbat p cēplū de catilina ciue romano. Ipe em phanis. i. rēplis non pepit vt p salustiū p rē excellentē historiographū romanorū.

Salica.

a **Na** salusti^o in libro quē de gestis catilie scripsit q vocat catilinarū introduxit cesarē loquēte i senatu de iuraz. cū catilina q cesar inf cetera dicit sic.

b **Rapi** iugies. rē. vsqz ibi in clu sine. cruore atz luctu oia repleti. in ter q dicit h sic.

c **Phana** atz domos spoliari. Et ppter istd dicitū ē ad ppositū Augu. Et autē hic p siderādū q iste catilina cum ēēt roman^o r no bilis. naz fuit genere patriici. a spirabat od cōsulatū hīs p parte sua mltos iuratos. Aractarum p oē in senatu de istis cōiuraz. qd agēdū ēēt. r sic dicit h Aug^o. cesar cū dicitur ēēt suam sniaz expōsit mala q facta sūt p catilinā r deoz iuratos interq

malā vñ fuit q phana erāt spoliata. igrō romāi nō peccit p pīs phāis qñ inf se hostilitē agebāt. ēāt hic ad uertēdū q salusti^o ponit sniaz triū patrū de dicit cōiuratis. vitz iulij siluiani r auj cesaris r marci cato nis. Et i snia cañ cesaris ponit fm salustiū illa dēa q hic allegat b. aug^o r nō sē in snia caronis. r tñ libri cōiter hnt caronē vbi dicit hē cesarē. Et cā ē vt cre do vitiū scēptoz qz pna noia r sūcuerit scribi p vntēā tñ liaz vitz p pma liaz nois. r cadē ē pma lra b^o nois cesar r h^o nois cato. iō forsan scēptozes posteriores in uenientes nomē cesaris scēptū p A. scēptē ibi cato. nō em credo aug^o in noie errasse.

Eneid. 6 Salica.

a **Clem** mo **Ca. V** rē etiā cesar sic scribit salusti^o nobilitate xitar. historicus: snia sua quā de iuraz i senatu hūit p mēozare nō p rēmittit b Ra pi iugies p ueros diuelli liberos a pentū p pletu m fēfami liarū pati q victozib^o. pha na atz domos spoliari: cedē r incēdia fieri. Post rēo ar mis cadauerib^o cruore atz luctu oia repleti. Hic si phana tacuisset: deozū sedibus solere hostes p cē putarem^o r h nō ab alienigēis hostib^o s a catilina r socijs ei^o nobilissimis senatorib^o r romāis ciuib^o romana tēpla metuebāt. Sz hi vitz pditi r patrie patricide **Capitulum. VI**

Uid g p mltas gen tes q inf se bella ges serūt r nūsqz victis i deozū suozū sedib^o pepce rūt nō fmo discurrat. Rōa nos ipos videam^o: ipos in quā recolam^o respiciamus qz rōnos d qzū p cipua laude dicitū ē. p cē subiecti r debel lare supbos. Et q accepta i

Uid g p mltas geres rē. In h ca. pbat aug^o. q romani nō pcebat rēplis aliaz ciuitatū qñ cas cepant. Et h pbat Aug^o duplr. pmo qz scēptozes romani nō scripserūt de aliq duce romano q rēplis aliaz citatū pepceit qz nūcūqz conarent scri ptozes duce d quo scēptē extollere. scōo scēptē r tra riū vitz q duces romani nō pepceit rēplis. vt paru it de marco marcello duce romāo. r apd romāos lau dabili q ccessit militib^o suis spoliare tēpla. vt. j. dice tur. Et qz possēt obūci illud qd dicitū ē de ducibus romanis possēt ei dicit q fabri^o maxim^o dux romanorū

rū p cipu^o r maxim^o. dīs pepceit. rñdet aug^o. q hoc fecē nō i deoz reuerētā sz i eoz d rōne vt. j. dicef.

b **Par** cere subiectis rē. h dicitū ē vgi. li. vj. cncis. c **At** q accepta iuria rē. Ita sē pba salustiū in catilinario rē. **Agregi^o** rōani nois rē Iste marc^o fa

iuria ignoscē malebāt qz p se qui. Qu tot tātasqz vrbes vt late dñare. at: expugnatas: captasqz euertēf: legat no bis q tēpla excipe solebāt: vt ad ea qsqz p fugisset libera rēf. An illi faciebāt r scēptozes earū dem rex gestazista reticebāt. Ita ne xō q ea q laudarēt maxie reqrebant: ista pclarissima scōz ipos pietat iudicia p rēritēt. Egre gi^o romani nois marc^o mar cell^o q syracusas vrbē ornatissimā cepit: referē eā prius fleuisse ruiturā r añ ei^o san guinē suas illi lachrimas ef fudisse. Bessit r curā pudici cieēt i hoste seruade. Nā pri usqz oppidū victoz iussissz in uadi pstituit edictoye quis corp^o libez violaret. Euer sa ē tñ ciuitas moze bellozū: nec vspia legif ab ipatore tā casto atz clemēti fuisse p cēptū: vt qsqz ad illd vel illud tēplū fugissz abiret illel^o. qd vtiqz nullo mō p rēritēf: qñ ne ceius fletus: nec qd edi xerat pro pudicia minime violando potuit taceri.

q fut r sul rōano rū qnto āno scōi belli punici. cum decreta sibi cēt a senatu scilia ad regēdū r subiugā duz rebelles. At eo tpe cū citas si raculana fauent hāntbali duci pe noz rōanis rebel lassēf. marc^o mar cell^o cepit eā machinis oppugna re. sz archimedes phūs syracusa nus oēs ei^o cona r suo ingēio frustra. fuit eniz hic archimedes nō solū magn^o astro log^o sz ēt geome tra pfectissim^o. r machinaz belli earū excogitator mirabil^o. pp qd o missa cepugnati one cū machis. r tiuauit obsidiōz. Et tādē. vij. an no scōi belli punici cepit syracu sanā citatē op u lēntissimā pū viri b^o pti pditiōe ae pti p negligentia ciuū. marcell^o g

pma luce citatē igrēf. sterit i loco vñ vidē possz totā citatē r ppariēs fufe desolatōi citatē. lacrimas fudit. Ad petiōz hō ciuū miaz petiōz pcepit ne qz corp^o mltz libē vigilaret r cedēs vt oia alia p dē cēt cōia. Et fac oia fulgo spoliadi ab ipso r sūle scā ē. pmissa r fert tñ liaz r scōo bello punico li. iij. De lachrimis qz marcell^o fudit sup desolatōz citatē fusa. narrat va leri^o li. v. ca. j. addēs ic i fine. Citas syracusana si tū bi in columē stare yas nō erat. leuiter sub tā mā sueto victozē cecidisti. De isto etiā marcello narrat valeri^o li. viij. ca. vij. q capta citate pcepit vt capiti archi medis pcerēf nō obstāre qz p archimede fuisset diu ei^o victona ipedita sz h pceptū effectu caruit nā cū mi les qdā spoliadi grā domū archimedis intrasset. iue nit cū figuris in puluere scribētē miles hō stricū rē nes gladiū. r memo: pcepti dati scissitabat nomē ei^o q nimis descriptōe figuraz i puluere intēf. nomē suū nō indicauit. sz h solū militi rñdit. Rogo te ne figuraf istas disturbes. vñ mor obrūcat^o a milite sāguine p pro liniamēta figurarum confudit. Iste fuit archi medes q p m^o q draturā circuli cepit de q dicit aristot. in li. pdicamētoz q qzuis cēt scibil^o. nō ad huc suo tpe nō fuit scita. p3 hō ex his dēis q marcell^o viderēf fu isse dux p^o. nō nō phibuit. sz ccessit spoliatōz tēploz

Fabio tarētie c
 vrbis rē. De isto
 fabio q̄ apud ro/
 manos dur mari
 mus habit⁹ ē. pp̄
 q̄ r fabi⁹ maxim⁹
 appellat⁹ est. re/
 fert titus liur⁹ de
 scdo bello puni/
 co libro. vij. q̄ fa/
 ctus cōsul paren/
 tū ciuitatē fauen/
 tē humanib⁹ im/
 peratorū penorū
 terra r mari op/
 pugnavit. r tādē
 pditione cuius/
 dam prefecti hui/
 manib⁹ cepit.
 post q̄ vero ciui/
 tatem vastauerat
 eundem scribe inf̄
 rogāt quid figu/
 ris deoz faciēdū
 esset. r̄ndit eo mō
 q̄ hic recitat aug.

Caplm. VII.
Uicqd
 q̄ ergoz
 In hoc
 capitulo cludit
 aug⁹ dclutionez
 principaliter in/
 tentā a principio
 libri vsq̄ ad locū
 titum. Cetera pa/
 tent.

Capitu. VIII
Icerali
 d̄ q̄s cur
 ergo rē
 In h̄ capitulo sol/
 uit aug⁹ questioz
 quandā incidētē
 q̄ talis ē vidilicet
 q̄re de⁹ i p̄nti ma/
 lis hoib⁹ parat
 cōcedendo eis bo/
 na t̄palia r bonos
 affligit bona t̄pa/
 lia ab eis subtra/
 hendo. Et soluit
 questionē in hoc
 capitulo genera/
 liter q̄ ad bonos
 r malos In seq̄n/
 tido capitulo sol/
 uit eā specialit̄ q̄
 ad bonos Et fac/
 i hoc caplo duo
 q̄ p̄mo respōdit

Ps. 88.
 affligit bona t̄pa/
 lia ab eis subtra/
 hendo. Et soluit
 questionē in hoc
 capitulo genera/
 liter q̄ ad bonos
 r malos In seq̄n/
 tido capitulo sol/
 uit eā specialit̄ q̄
 ad bonos Et fac/
 i hoc caplo duo
 q̄ p̄mo respōdit

Cap. 5.
 ad bonos Et fac/
 i hoc caplo duo
 q̄ p̄mo respōdit

Fabio tarētie euersoz vrb
 a silacroz depdatōe abstinu
 isse laudat Nam cū ei scriba
 suggestisset qd b̄ signis doz
 q̄ multa capta fuerāt fieri iu
 beret: p̄tinētā suā etiā iocā/
 do pdiuit. Quesiuit ei cuius
 modi eēnt r cū ei n̄ solū m̄tra
 grādia: vex etiā renūciaret
 armata: reliqm̄ inqt tarētī/
 nis deos iratos. Cū igit̄ nec
 illi⁹ stertū: nechui⁹ risū: nec il/
 li⁹ castā miām: nec h̄ facerā
 p̄tinētā: romāoz rex gestaz
 sc̄ptozes tacere potuerit qn̄
 p̄mitteret si aliqb̄ hoib⁹ in
 honozē cui⁹ piā deoz suor sic
 pepcisset vt i q̄cūq̄ tēplo ce/
 de v̄l captiuitatē fieri phibe/
 rent. **Cap. VII.**

Uicqd
 q̄ vastatōis
 trucidatōis depda
 tōis: v̄l crematōis: afflictōis
 i ista recētissima romana cla/
 de cōmissū ē: scē h̄ p̄suetudo
 belloz. **Q**z aut̄ more nouo fa/
 ctū ē: q̄ iustitā rex facie im/
 manitas barbara tā m̄t̄ ap/
 paruit: vt aplissime basilice i
 plēde ip̄lo cui p̄ceret eligerē
 tur r decernerēt: vbi n̄eo fe/
 rirēt: vñ n̄eo rapef: q̄ liberā/
 di m̄lta a m̄f̄antib⁹ hostib⁹ du/
 cerēt vñ captiūādi m̄lta nec a
 crudelib⁹ hostib⁹ abducerēt
 h̄ xp̄i noi: h̄ xp̄iano t̄pi tribuē
 dū: q̄sq̄s n̄ videt cec⁹. q̄sq̄s vi/
 det nec laudat ingrat⁹: q̄sq̄s
 laudati reluctat̄ isan⁹ ē. **A**b/
 sit: vt prudēs q̄squā h̄ ferita/
 ti i putet barbaroz **T**ruculē
 tissimas r seuissimas mētes
 ille terruit: ille frenauit: ille
 mirabilr t̄pauit: q̄ p̄ p̄phetā
 tāto an̄ pdixit **V**isitabo i vir/
 ga iniqtates eoz: r i flagell/
 pctā eoz: miām aut̄ meā nō
 disp̄gā ab eis. **Ca. VIII.**

Icer aliq̄s. **C**ur q̄
 d̄ ista dīna miā etiā
 ad ip̄ios ingrosq̄ p
 uenit: **C**ur putam⁹ nisi qz eā
 ille p̄buit q̄ q̄tidie fac̄oziri so/
 lē suū sup bōs r malos: r plu/
 it sup iustos r iustos **Q**uis

ei qdā eoz ista cogitātes pe
 nitēdo ab impietate se corri/
 gāt: qdā vō sic apls dic̄ diuiti/
 as bonitat̄ r lōganimitatis
 dei p̄tēnētes: fm duriciā cor/
 dis sui r cor ipentēs thesau/
 rizēt sibi irā i die ire r reuela/
 tōis iusti iudicij dī: q̄ reddet
 vnicuiq̄ fm opa ei⁹ **C**ū pati/
 entia dei ad p̄nāz iuitat ma/
 los: sic flagellū dī ad patiētā
 erudit bonos. **I**teq̄ miā dei
 fouēdos āplectit̄ bonos: sic
 seueritas dī puniēdos corri/
 pit malos. **P**lacuit q̄ppe di/
 uine puidētie p̄parare i po/
 stez bona iustis q̄b⁹ si fruēt̄
 iusti: r mala ip̄ijs q̄b⁹ nō ex/
 cruciabūt bōi **I**sta vō t̄palia
 bōa r mala vtriscq̄ voluit eē
 cōia: vt nec bōa cupidī⁹ ap/
 petāt q̄ mali q̄b⁹ h̄se cernunt̄
 nec mala turpit̄ euitēt: q̄b⁹ r
 bōi p̄lezq̄ afficiūt **I**nter est
 at plurimū q̄lis sit vsus t̄eaz
 reruz q̄ p̄spere: v̄l earū q̄ di/
 cūf̄ aduerse **N**ā bon⁹ t̄pali⁹
 nec bōis extollit̄: nec malfrā/
 giē **M**al⁹ aut̄ iō huiuscemōi
 i felicitate puniē: qz felicitate
 corūpiē. **O**ndit tñ de⁹ sepe
 etiā i his distribuēdis euidēt⁹ opatiōez suam
Nā si nunc oē pctm̄ manifesta plecteret pena
 nihil vltio iudicio refuari putaret. **R**ursus si
 nullum pctm̄ nūc puniret apte diuinitas: nul/
 la eē puidētia dīna crederet. **S**it̄ i reb⁹ sc̄dis
 si non eas de⁹ q̄busdā pctētib⁹ euidēt̄issima
 largitate cōcederet: non ad eum ista p̄tinere
 dicerem⁹. **I**teq̄ si oib⁹ eas pctētib⁹ daret: non
 nisi pp̄ talia p̄mia fujendum illi eē arbitrare
 mur. **N**ec pios nos faceret talis fuitus. **S**p̄o
 tius cupidos r auaros **H**ec cū ita sint: q̄cūq̄
 boni maliq̄p̄ afflicti sūt: nō iō isti distincti nō
 sūt: qz distinctū n̄ ē q̄dytriaz r pessī sūt. **M**anet
 ei dissitudo passoz etiā i silitudie passionū: r
 lz sub eodē tormēto n̄ ē idē x̄r r vitiū. **N**am si/
 cut sub vno igne aurū rutilat et palea fumat:
 r sb̄ eadē tribula stipule p̄minuūt: frumta pur/
 gāt: nec iō cū oleo amurca p̄sūdī qz eodē plī
 pōdere exp̄mif: ita vna eadēq̄vis irruēs bōs
 pbat: purificat: cliqt̄: malos dānat: vastat r ex/
 smiat **U**ñ i eadē afflictōe mali deū detestāt at
 qz blasphemāt: bōi at̄ p̄cāt r laudāt **T**ñ inf̄: si
 q̄lia q̄ q̄sq̄ patiat: **N**ā pi motu exagitatū r ex/
 halat horribilt̄ cenū r suauit̄ fragrat vnguētū.

causas q̄re cōiter/
 de⁹ permittit iu/
 stos in vitā p̄nti
 magis affligi in
 bonis t̄pali⁹ q̄
 malos. **E**t huius
 reddidit q̄nq̄ cas.
 qz p̄ma incipit
 ibi **C**ur putam⁹
 nisi rē. **S**ecū ibi
Iteq̄ misericor/
 diaz **T**ercia ibi
Ista vero t̄palia
 rē. **Q**uarta ibi.
Ondit tñ de⁹ rē.
Quinta ibi. **S**ū
 militer in reb⁹ rē
Deinde ibi
Hec cum ita
 sint rē. **O**stendit
 aug⁹ qz oino alit̄
 se habent boni in
 aduersis q̄ mali
Et hec potest eē
 sexta causa p̄io/
 ris dicti. vt sc̄lz
 de⁹ permittat af/
 fligi non solū ma/
 los sed etiam bo/
 nos vt ex diuer/
 so modo se habē
 di i aduersis ap̄/
 pareat diuersi/
 tas inter bonos r
 malos.

Rom. 2

b

Libe

Capitulum IX

Ud igitur in illa
q tur in illa
la reruz
2c. In hoc capi
tulo soluit qstio
nem motā in pte
cedenti capitulo
specialiter quo
ad bonos 7 loq
tur de malis ad
uersis que boni
specialiter parie
bantur in yasta
tione vrbis ago
this. de quibus
aduersis in hoc
capitulo loquit
indistincte. 7 red
dit duplicē cām
qre. scilicet aduersa cū
malis pariebant
boni. Sed acā in
cipit ibi deide ha
bent aliā. Reliq
sunt nora

Capitulum IX

Ud igitur in illa
q rerū vastitate xpia
ni passi sunt. quod
eis nō magis fideliter ista cō
siderantibus ad pfectū va
leret. Primo q ipa pctā qui
bus deus indignatus imple
uit tantis calamitatibus mū
dū. humiliter cogitātes. q̄uis
lōge absint a facinorosis: fla
gitiosis atq; ipis: tñ nō vsq;
adeo se a dñe deus deputāt ali
enos. vt nec tpalia. p eis ma
la ppeti se iudicent dignos.
Excepto ei q vnusq; (quā
libet laudabiliter viuēs) cedit
in quibusdā carnalib; cupiscē
tiē: 7 si nō ad facinorū imani
tatē 7 gurgitē flagitiorū atq;
ipietatis abominationē. ad
aliq; tñ pctā vel rara vel tāto
crebriora q̄nto minora. Hoc

g excepto: q̄s tandē facile repit q̄ eosdē ipsos
ppter quorū horrendā supbiā: luxuriā 7 auar
iciā: atq; execrabiles iniq̄tates 7 ipietates:
de^o sicut minādo pdixit: pterit fragis sic habeat
vt habēdi sūt: sic cū eis viuat. vt cū talibus vi
uendū est. Plerūq; enī ab eis docēdis. admo
nendis. aliquando etiā obiurgādis. 7 corripi
endis male dissimulat. vñ cū laboris piget. vel
cū os eorū corā quib; sumus verecūdamur of
fendere. vel cū eorū inimicitias duitamus. ne
ipe deāt 7 noceāt i istis t̄pib; reb;. siue q̄s ad
pisci adhuc appetit. nra cupiditas: siue quas
amittere formidat infirmitas. ita vt q̄uis bo
nis vita malorū displiceat. 7 iō cū eis nō icidāt
i illā dānatōez: q̄ p hāc vitā talib; pparat. tñ
q; ppter ea pctis eorū dānabilib; pcut dū eos i
suis lz leuib; 7 venialib; metuūt iure cum eis
tpalit; flagellant. q̄uis i eternū minie puniāt.
Iure istā vitā qñ diuīt; affligūt cū eis amarā
sentiūt: cui; amādo dulcedinē peccantib; eis
amari eē noluerūt. Itā si ppter ea q̄s q̄s obiur
gādis 7 corripiēdis male agētib; pcut. q; opoz
tuni; tps inq̄rit. vñ eis dē ipis meruit ne deterio
res ex h; efficiāt. vñ ad bonā vitā 7 piā eruden
dos ipediāt infirmos alios 7 p̄māt atq; auertāt
a fide. nō videt eē cupiditas occasio. s; p̄siluz
caritatis. illud ē culpabile: q; hi q; dissili viuūt. 7 a
malorū fact; abhorret. parcut tñ pctis alienis
q; de docere aut obiurgare deberēt. dū eorū of
fensōes cauēt ne sibi noceāt in his reb; quib;
licite boni atq; inocēt vtunt. s; cupidi; q; opoz

tebat eos q; i h; mdo pegrinat: 7 sp̄e supne p̄rie
p̄se gerūt. Nō solū q̄ppe infirmiores vitā ducē Col. 3.
tes iugalē. filios hñtes vel h̄re cupiētes. do
mos ac familias possidētes. q; s ap̄s i ecclia al
loquit docēs. 7 monēs quē ad modū viuere de
beāt vxores cū maritis: 7 mariti cū vxorib;. 7
filij cū p̄ntib; p̄ntes cū filijs. 7 sui cū dñis. et
dñi cū suis: multa tpalia. multa frena libēter
adipiscūt 7 moleste amittūt. pp̄ q; nō audent
offēdere hoīes. q; sibi vita ptamiatissima 7 cō
saceratissima displicet. p̄xeritā hi q; supiorē vite
gradū tenēt. nec iugalib; vīcul; irretiti sūt. 7
victu puo ac regumēto vtūt. p̄lexq; sue fame
ac saluti dū insidias atq; iper; malorū timēt ab
eorū rep̄h̄sōe sese abstinent. Et q̄uis n̄ itū eol
meruat vt ad filia ppetrāda q̄buslibet eorū ter
rozib; atq; iprobitatib; cedat. ea ipa tñ q; cum
eis n̄ ppetrāt nolūt p̄lexq; corripē. cū fortasse
possit aliq; corripēdo corrigere. ne si n̄ potue
rint sua sal; ac fama i piculū exitiūq; pueniat.
Hoc si ea p̄sideratōe q; suā famā ac salutē vidēt
esse necessariā vtilitati erudiēdoz hoīm. s; ea
poti; infirmitate q; delectat lingua blandiēs
7 humanus dies. 7 reformidat vulgi iudiciū 7
carnis excruciatō vel pemptio. h̄e ppter q;
dā cupiditas vincula: nō ppter officia carita
tis. Nō mihi itaq; videt hec pua eē cā qre cuz
malis flagellent 7 boni: qñ deo placet pditos
mores etiā tpaliū penaz afflictōe punire. Fla
gellant enī sil; nō q; sil; agūt malā vitā. sed q;
sil; amant tpalē vitā: nō quidē eq̄lit; s; tñ sil; quā
boni p̄tēnere deberēt. vt illi correpti atq; cor
recti p̄sequerent; eternā: ad quā cōsequendā
si nolent esse socij. ferrent; 7 diligerent; inimi
ci. q; donec viuūt. sp̄ incertum est vtrū volun
tatē sint in meli; mutaturi. Qua in re nō vtiq;
parē. s; longe grauiorēz habēt causam: quib;
p p̄phetā dz. Ille q; dem in suo pctō moriet;: s; a
guinē aut; eius de manu spectatozis req̄ram.
Ad hoc enī speculatores hoc est p̄p̄oz p̄posi
ti p̄stituti sunt in ecclijs. vt nō parcāt obiurgā
do pctā. Nec iō tñ q; huiuscemodī culpa pe
nitus alien; est qui licet prepositus non sit: in
eis tñ q̄bus vite hui; necitate iungit; multa
monēda vel arguēda nouit. 7 negligit; deu
tās eorū offensioes ppter illa q̄bus in hac vi
ta nō vt debuit vtif; s; plusq; debuit delectat;
Deinde hñt aliā cām boni quif; tpalib; affli
gant; malis. quale habuit iob. vt sibi ipi huma
nus anim; sit pbatus 7 cognit;. quāta x̄rute
pietatis gratis deū diligat. Quib; recte p̄si
deratis atq; p̄spect;. attēde vtruz aliqd mali
acciderit fidelib; 7 pijs qd eis nō in bonū ver
teret; nisi forte putandū est apostolicā illam

Ca. X. vacare sniam vbi ait. Scim^o qm diligentibus deum omnia coopant in bonum.

Capitulum X

Aliserunt omnia que habebat. Nunquid fidem. Nunquid pietatem? Nunquid interioris hominis bona qui est ante deum diues? De sunt opes xpianorum: quib^o opulentus dicebat apostolus. Est aut^o quest^o magnus pietas cum sufficientia. Nihil em in tulimus in hunc mundum: sed nec auferre qd possumus: habentes autem victum et regum^e tum: his contenti sumus. Nam qui volunt diuites fieri incidunt in temptationem et laqueum et desideria multa et noxia: que mergunt homines in interitum et perditionem. Radix eniz est oim malorum auaricia: quam quidem appetentes a fide pererrauerunt: et inseruerunt se doloribus multis. Quibus ergo terrene diuitie illa vastatione perierunt: si eas sic habebant quoadmodum ab isto foris paupe: intrus diuite audierant. id est si mundo utebantur tanquam non videntes. potuerunt dicere: quod ille grauiter temptatus et minime supatus. **A**udus inquit exy de vtero matris mee: nud^o in terram reuertar: dñs dedit dñs abstulit: sicut dño placuit ita factum est: sit nomen dñi benedictus. **U**t bonus seruus magnas facultates haberet: ipsam sui dñi voluntatem cui pedisse quis mente dicesceret: nec contristaretur eis rebus viuens relictis quas fuerat cito moriens relicturus. **I**lli aut^o infirmiores q terrenis his

In h ca. in cipit b. au gusti. agere distincti de aduersis q boni passi sūt tpe ill^o vastarōis. distiguit ei aug^o illa ad uerba et ea psequitur in speciali. psequit^o ho in hoc cap. duo mala bonis illa: ra. vñu fu it spoliatio bono: et tem poraliu. et huius red dit triplicē rationē. q. re scz deus hoc permittit. quaz se cunda cau sa seu ratio tangit. ibi. **I**lli aut^o in firmiores. **T**ertia tangit ubi. **D**ec q de suis faci ebāt. vbi aug^o. facit u. **O**portebat em vt eis adderet etiam expe rimentoꝝ disciplina quibus fuerat tam diu neglecta verborum. **N**am cum dixit apostol^o Qui volunt diuites fieri in temptationem in cidunt et. profecto in diuitijs cupiditatem re prehendit nō facultatem quam pcepit alibi di cens. **P**recipe diuitibus hui^o mundi non sup be sape: neq sperare in incerto diuitiarum fu arum: sed in deo viuo qui pstat nobis oia abū danter ad fruendum: bene faciāt diuites sint in opibus bonis: facile tribuant: cōmunicent: thesaurizent sibi fundamentū bonum in futu rum: vt apprehendant veram vitam. **H**ec q isto paulo de suis faciebāt diuitijs magnis sūt lucr^o leuia dāna solati: plusq letari ex his q facile tribuē do tū^o seruauert: q tristari ex his q timide retinēdo facili^o amiserūt hoc em potuit in fra pire: qd piguit ide trāsferre. **N**ā q receperit p si

liū dñi sui dicētis. **N**olite pde vobī fra thesau ros: vbi tinea et rubigo exterminat et vbi fures effodiūt et furant. **N**olite thesaurizare vobī in celo thesauros q fur si accedit neq tinea corrūpit vbi em est thesaur^o tuus ibi erit et cor tuū: tribula tōis tpe pbauerūt q recte sapuerint nō ptem nendo veracissimū pceptorē: et thesauri sui fi delissimū inuictissimūq custodē. **N**ā si multi si gauisi ibi se habuisse diuitias suas q cōtigit vt hostis non accederet qto certi^o et securi^o gau dere potuerit q monitu sui dei illuc miguerant q accedi oino non posset. **U**n paulin^o nō nolē sis ep̄s ex opulētissimo diuite: volūrate pau perim^o: et copiosissime sc̄tus: qñ et ipam nolā bar bari vastauerūt: cū ab eis teneret sic in corde suo: vt ab ea postea cognouim^o p̄cabat. **D**ñe: nō ex crucier ppter aur^o et argentū. **U**bi enim sint oia mea tu scis. **I**bi enim habebat oia sua vbi eū p̄dere et thesaurizare ille monuerat qui h mala mūdo vctura pdixerat. **A**c p hoc q dño suo monēti obedierāt vbi et quō thesaurizare deberēt: nec ipas terrēas diuitias barbar^o in cursantib^o amiserūt. **Q**uos at nō obedisse pe nituit qd de talib^o reb^o faciēdū eēt si nō pcedēte sapia: p̄tite certe xp̄ientia didicerūt. **A**t ei qdā boni etiā xp̄iani tormēt^o ex cruciati sūt: vt bōa sua hostib^o pderent: illi vero: nec p̄dere nec p̄dere potuerūt bonū: q ipsi boni erāt. **S**i autē torqueri q māmōna iniq̄tatis p̄dere malue rūt: boni nō erāt. **A**dmonēdi aut^o fu erāt q tā ta patiebāt. p auro q̄nta eēt sustinōda p xp̄o vt eū poti^o diligere discerēt q p se passos eter na felicitate ditaret: nō aurū et argentū p quo pati miserimū fuit seu mētiendo occultare seu ver^o dicēdo p̄dere. **N**āq inf tormēta nemo xp̄m p̄tēdo amisit nemo aurū nisi negan do seruauit. **Q**uo circa vtiliora erant fortasse tormēta: q bonū incorruptibile amādū doce bāt q̄ illa bona q sine vllō vtili fructu dños sui amore torq̄bant. **S**ed qdā etiā nō hñtes qd p derēt dū non credunt tor̄ti sūt. **E**t hi forte ha beri cupiebāt nec sc̄tā volūrate paupes erāt: quibus demonstrandum fuit: non facultates sed ipsas cupiditates talibus esse dignas cruciatibus. **S**i vero melioris vite proposito re conditum aurum argentumq non habebant nescio quidem vtrum cuiq̄ talium acciderit: vt dum habere creditur torqueretur. **U**erū: tamen etiam si accidit profecto qui inter illa tormenta paupertatem sanctam confiteba tur christum cōfitebatur. **Q**uapropter et si nō meruit ab hostibus credi: non potuit tamen sancte paupertatis confessor: sine celesti mer cede torqueri.

nē vñ a go
thib de q. s
sepe dicitur
est expletis
riij. antis.
itez capta
ē vñs a gey
serico rege
ryadalozuz
Relicta ho
postmodū
vibe ryāda
li et mauri p
cāpantiā se
effūdentes
tandē nolā
ciuitatē di
tissimā pro
strauerunt
Inter has
ho pcellas
vir p̄isti i
mus pauli
nul nolane
vñs ep̄us
postq̄ q̄c
quid habue
ra r vel ha
bere posar ē
redēptōz ca
p̄tuoꝝ et
p̄derat. tā
dem ad p̄ci
ces cuiusdā
vidue cui^o
fil^o captiu^o
in affrica te
nebat. illuc
cū ea se trās
rulit et. p fi
lio eius cui
dā viro bar
baro i serui
riū se tradi
dit d isto s̄a
cro paulo
tractat gre
go. li. iij.
dialogorū.
narrās ma
gis diffuse
ca q̄ scribit
d ip̄o paul^o
Dēide ifra
ibi scilicet.
U
q̄dā bōi p̄e
quē sc̄dm
malū illarū
xp̄iās vicz
tor̄tionē nā
aliq̄ torq̄bā
tur vt p̄de
rēt bōa sua
q̄ p̄ totū ca.

Libe

Capitulum XI

Quos in
munt christi
anos.
In hoc capitu
lo profecit au
gustinus tertius
malum christia
nis illatum. scilicet
fame quam
multi passi sunt
et reddit causam

Capitulum XII

Enim
a tanta
In hoc
capitulo profecit
augustinus
quartum malum
christianis illatum
videlicet carentia
sepulture ostē
dens q̄ talis care
tia non est per se
malus illi us qui
tam mortuus est
et in sepultus abij
ctur. verum est
tamen quod per
accidens nocet
quando scilicet p
subtractiones se
pulture subtra
hantur suffragia
que fiunt pro se
pultis speciali
ter in determina
to loco. et etiam
subtrahitur occa
sio orandi pro in
sepultis que da
tur orandi pro se
pultis in certo lo
co. dum scilicet
ex loco sepultu
re reducitur quā
do quis in me
moriam ibi sepul
ti. tamē gentiles
quidam putabāt
q̄ carentia sepul
ture per se et dire
cte obesset mor
tuis. vt patet p
virgilium libro.
sexto encidos. q̄
dicit q̄ anime in
sepulorum do
Luc. 16. nec sepeliantur.
errant centum an

Capitulum XI

Quos inquit et
iam christianos fa
mes diuturna vasta
uit: h̄ quoq̄ in vsus suos bo
ni fideles pietolerando ver
terunt. Quos enim fames
necauit malis vite hui⁹ sicut
corpis morib⁹ eripuit. Quos
autē nō necauit docuit p̄cius
viuere: docuit p̄ductius ie
iunare. Sed enī multi etiā
xp̄iani interfecti sunt: multi
mulariū mortium feda vari
etate cōsumpti. Hoc si egre
ferendum est omnib⁹ qui in
hanc vitā p̄creati sunt vtiq̄
cōmune est. Hoc scio: nemi
nem fuisse mortuū qui nō fu
erat aliq̄n mortuus. Finis
autē vite: tam longam q̄ bre
uem vitā hoc idem facit. Ne
q̄ enim aliud melius aliud
deterius: aut aliud maius et
aliud breuius ē: quod iā pa
riter nō est. Quid autē inter
est quo mortis genere vita
ista finiatur: q̄n ille cui finit:
iterum mori nō cogitur. Cū
autē vnicuiq̄ mortalium sub
quotidianis vite huius casi
bus innumerabiles mortes
quodāmodo cōtinentur: q̄
diu incertū est que nam eaz
ventura sit. Quero vtrū sa
tius sit vnam perpeti moriē
do: an omnes timere viuē
do. Nec ignoro q̄ inertī eli
gatur diu viuere sub timore
tot mortium: q̄ semel moriē
do nullaz deinceps formida
re. Sed aliud ē quod carnis
sensus infirmiter pauid⁹ re
fugit: aliud quod mentis rō
diligenter enucleata cōuin
cit. Mala mors putanda nō
est quam bona vita precesse
rit. Neq̄ enim facit malam
mortem: nisi quod sequitur
mortem. Non itaq̄ multum
curandum est eis qui neces
sario morituri sunt: quid ac
cidat vt moriantur: sed mo
riendo quo ire cogant. Cū

igitur christiani nouerit lon
ge meliorem fuisse religiosi
pauperis mortem inter lin
gentium canum linguas: q̄
impij diuiti in purpura et bis
so horrenda illa genera mor
tius quid mortuis obfuerūt
qui bene vixerunt

Capitulum XII

Enim in tanta strage cadaueruz
nec sepeliri potuerunt. Neq̄ istud
pia fides nimium reformidat: tenēs
predictum. Nec absumentes bestias resurre
cturis corporibus obfuturas: quorum capill⁹
capitis nō peribit nullo modo diceret veritas.
Nolite timere eos qui corpus occidunt: aiā
autē non possunt occidere: si q̄c̄ obesset futu
re vite q̄c̄d inimici de corpibus occisorū face
re voluissent. Nisi forte q̄spiam sic absurdus ē
vt pretendat eos qui corpus occidunt non debe
re timeri ante mortē: ne corp⁹ occidat: et time
re debere post mortem ne corpus occisum se
peliri non sinant. Falsum est ergo q̄d ait xp̄s:
qui corpus occidit et postea nō habent q̄d faci
ant: si habent tanta q̄ de cadaueribus faci
ant. Absit vt falsum sit q̄d veritas dixit. Dictū
est enī aliquid eos facere cum occidunt: quia
ī corpe sensus est occidēdo: postea vero nihil
habere quid faciant: q̄ nullus sensus est ī cor
pore occiso. Multa itaq̄ corpa xp̄ianoz terra
nō terit: sed nulluz eoz quisq̄ a celo et a terra
sepauit: quam totā implet p̄sentia sui q̄ nouit
vnde resuscitet q̄ creauit. Dicit quidem in
psalmo. Posuerūt mortalia seruoꝝ tuoz
escam volatilibus celi: carnes sanctorum tuo
rum bestijs terre. Effuderunt sanguinem eo
rum sicut aquam in circuitu hierusalem: et nō
erat qui sepeliret. Sed magis ad exaggeran
dam crudelitatem eoz qui ista fecerūt: nō
ad eoz infelicitatem q̄ ista perpeffi sunt. Quā
uis enī hec in cōspectu hominum dura et dira
videant. Sed preciosa in cōspectu dñi mors
sanctorum eius. Proinde omnia ista. id est cu
ratio funeris. conditio sepulture. pompa exe
quiorum: magis sunt viuoz solatia q̄ subsi
dicia mortuoz. Si aliquid prodest impio se
pultura p̄ciosa: oberit piovilis aut nulla. Pre
claras exequias: in cōspectu hominuz exhib
uit purpurato illi diuiti. turba famulozum:
sed multo clariores in cōspectu domini vice
roso illo pauperi ministerium p̄buit angelo
rum: qui eum non extulerunt in marmoreum
tumulū. sed in abrae gremiū susulerūt. ridēt
illi. p̄tra q̄s descēdā suscepim⁹ ciuitatē dei.

Bar. 10.

Ps. 78.

Ps. 115.

Uterum sepulture cura etc. Ex emplu ad istd be tur i seneca q libro de remedio fortuitor multi pliciter ondit q ca rētia sepulture ē pūpendēda. vir gilius etiā nō ob stantibz q vixit de in sepulcō rā pena r impē dimēto. libro. vj. tñ libro scdo enei dos dicit sic fa cilis iactura sepul chri Valer' etiā libro. vj. narrat de theodoro q re gi lissimacho pte cipitē vt cruci af figeretur. rñdit. terribilis sit hec crux purpuratis tuis. mea dō ni bil interest humi ansublime putre fiā. **C**elo regitur rē Itud ē dicta lucani li. vj. It aut yrna pūc f m bug. et papia. vas q de functor corpibz p dēdis seruire solebat cōsueue rāte m antiq̄tus romani mortuo rū corpa cremā r postmodū col lectos cineres cre mati corpis i va se p̄suare. quod

To. 2712

vas yrna voca barur hōo recipi tur yrna genera lit p sepulchro **Cap. XIII.**

Mat. 26

Acido tñ pē nēdazē

Job. 30

In b capitulo ex cludit aug' erro rez q possēt ori ex dicit in p̄ce dēti capitulo qz ei dixit. q sepul tu re carētia nō obest defuncto. possēt aliq̄s credere q corpa mortuorū

Uterum sepulture cura ēt eo rum p̄bi contempserit sepe vniuersi exercit' dū p̄frena p̄sa mōzēret. vbi p' ea iace rēt. v' q̄b' bestijs esca fierēt nō curānt. Licuitq̄ dhac re poet' plausibil' dicere. Celo regit' q̄ s̄ h̄zvrnā. Quāto mi n' dñr d' corpib' isepul' isul tare xp̄iāis. q̄b' r ipi' carnis r mēbroz oim reformatio n̄ solū ex fra. veyetiā ex alioz elemētoz p̄secrētissimo sinu q̄ dilapsa cadauera recesserūt i t̄pis pūcto reddēda r reite grāda p̄mittit. **Cap. XIII.**

Acido tñ cōtem nēda r abijcienda sunt corpa defunctorum marieq̄ iustoz atq̄ fidelū. quib' tanq̄ organis r vasis ad oīa bōa opa. scūs vsus ē spūs. Si em̄ paterna vestis r anul' ac si qd h̄mōi tāto cari' ē posteris. q̄nto er ga p̄ntes maior extitit affe ct' n̄llo mō ip̄a sp̄rnāda sūt corpa q̄vriq̄ m̄lto familiari' atq̄ p̄iūcti' q̄ q̄libet i dūmē ta gestam' hec ei n̄ ad orna m̄tū v' adiutorū qd adhibe tur extrisec'. s̄ ad ip̄az natu rā hōis p̄inēt. **U**n' r antiq̄z iustoz funera officiosa p̄iera te curata s̄. r exēq̄ celebra te: r sepultura p̄uisa: ip̄iq̄z dū viuerēt d' sepeliēdis v' ēt trāf ferēdis suis corpib' n̄līs mā dauert. **E**t tobias sepeliēdo mortuos: deū p̄meruisse te ste āgelo p̄mēdat. **I**p̄e q̄dñs die terciō resurrectur' r re ligiose m̄lier' bonū op' p̄di cat: p̄dicādū q̄ p̄mēdat: q̄vri guētū p̄ciosū sup mēbra eius effuderit. atq̄ h̄ ad eū sepeli endū fecerit. **E**t laudabl' cō memorāt i euāgelio q̄ corp' ei' de cruce acceptū diligēt. atq̄ honorifice tegēdū sepe liēdū q̄ curānt. **U**ex iste au crotitates n̄ h̄admonēt q̄ i s̄t vll' cadauerib' senl'. s̄ ad di p̄uidētiaz: cui placēt ēt talia

pietas officia: corpa q̄ mor tuoz p̄inere significāt. p̄p̄ fidē resurrectōis astruēda **U**bi nullō salubrit' discit' q̄nta possit eēt miseratō p̄leomo synis q̄s viuētibus r sentiētib' exhibem' sineq̄ h̄ apud deū perit q̄ exanimis hōim mēbris officio diligētē q̄z p̄ soluit. **S**ūt qdē r alia q̄ sacri p̄iarche d' corpib' suis v' cō dēdis v' trāfferēdis p̄pheti: cōspū itelligi dicta voluerūt **N**ō ar h̄ loc' ē vt ea p̄racte m' cū sufficiāt ea q̄p̄xim' **S**z si ea q̄ sustētādiaz viuētib' sūt necessaria sic vici' r amict': q̄uis cū q̄ui afflictōe de sint. n̄ frāgūt i bonis p̄ferēdi tole rādiaz v̄tutē nec eradīcāt ex aio pietatē. s̄ exercitatā faci unt secū diozē: q̄nto mag' cū desūt ea q̄ curādiaz funerib' p̄dēdisq̄ corpib' d' fūctor ad hiberi solēt: nō efficiūt misē ros i occult' p̄ioz sedib' iā q̄ etos. **A**c p̄ h̄ q̄n ista cadaue rib' xp̄ianoz i illa magne vr bis v' ēt alioz oppidoz vasta tōe defuerit: nec viuoz culpa ē. q̄ n̄ potuerit ista p̄bere: nec pena mortuoz q̄ n̄ p̄nt ista sē

Acidō tñ cōtem nēda r abijcienda sunt corpa defunctorum marieq̄ iustoz atq̄ fidelū. quib' tanq̄ organis r vasis ad oīa bōa opa. scūs vsus ē spūs. Si em̄ paterna vestis r anul' ac si qd h̄mōi tāto cari' ē posteris. q̄nto er ga p̄ntes maior extitit affe ct' n̄llo mō ip̄a sp̄rnāda sūt corpa q̄vriq̄ m̄lto familiari' atq̄ p̄iūcti' q̄ q̄libet i dūmē ta gestam' hec ei n̄ ad orna m̄tū v' adiutorū qd adhibe tur extrisec'. s̄ ad ip̄az natu rā hōis p̄inēt. **U**n' r antiq̄z iustoz funera officiosa p̄iera te curata s̄. r exēq̄ celebra te: r sepultura p̄uisa: ip̄iq̄z dū viuerēt d' sepeliēdis v' ēt trāf ferēdis suis corpib' n̄līs mā dauert. **E**t tobias sepeliēdo mortuos: deū p̄meruisse te ste āgelo p̄mēdat. **I**p̄e q̄dñs die terciō resurrectur' r re ligiose m̄lier' bonū op' p̄di cat: p̄dicādū q̄ p̄mēdat: q̄vri guētū p̄ciosū sup mēbra eius effuderit. atq̄ h̄ ad eū sepeli endū fecerit. **E**t laudabl' cō memorāt i euāgelio q̄ corp' ei' de cruce acceptū diligēt. atq̄ honorifice tegēdū sepe liēdū q̄ curānt. **U**ex iste au crotitates n̄ h̄admonēt q̄ i s̄t vll' cadauerib' senl'. s̄ ad di p̄uidētiaz: cui placēt ēt talia

ēnt abijcienda. qd breppar aug. **Cap. XIII.** **E**d mul ti inq̄rē rē. In b capitulo p̄secrur aug'. quintū ma lū ch̄ristianis ro manis illatū tpe vastarōis vr bis scz captiuatōnē naz aliq̄ captiui fo: san abducti sē q̄s aug' r solaf p̄ exemplū d' Jona p̄beta q̄ h̄ mer sus i vētre pisal tñ non fuit a deo dēferrus. sic nec captiui fideles q̄ cūq̄ ducant i ca p̄tuitatem **D**oc quoq̄ illitē. Illos cum quibz agit vocat aug' gēntes seu paganos. q̄ forsā n̄ credūt q̄ ionas fuit saluar' ab v tero pisce. s̄z tñ h̄ nō debet eis eē incredibile. qz si mille inuent' sc̄p tū in libris coruz de arione cithari sta. cur' fortuna fuit mirabilis q̄ h̄ tangit ab augu stino **E**t fuit s̄m helynādū t̄pibus iōsie regis iude. quā dēscribit ouī di' pulchre r dif fusc li. ij. de fastis **A.** Bellius vero lib. xvj. nocturnū acticaz sc̄do titu lo narrat qz cum arion eēt perian dro regi corinthe oruz familiarissi mus r de sicilia i patriam rediret onust' grādi pe cunia corinthios nauras tāq̄ sibi notiores elegit. **U**i h̄o pecunie cupidi cū in alū mare venisēt ce perunt p̄silū vs

Jone. 2.

b

Libe

arione interficeret. qd ipse cōprensus oīa sua eis obtulit vt sibi vitā cōcederet. Ipsi vō sibi cōtra p̄ceptū perūt. vt se in mare statim p̄iceret. vix autē ab eis potuit iperrare vt p̄t̄ q̄ in mare se p̄cipitaret liceret sibi vestimenta sua induere et canere carmē cōsolabre

sui casus i cirba/ra. qd cū fecisset q̄nto alti potuit statim in mare se p̄iecit. moxq̄ inter vndas delphin⁹ affuit et eo supra dorsus suū eleuato supvndas susceptū ad terram portauit. Arion vō in corinthum veniens talē se perianthro exhibuit q̄le delphin⁹ portauerat de q̄ pul

Plane incredibilis. qz mirabilis. et mirabilis qz potētis

Capitulum XV.

Habēt tū isti de captiuitate religiōis causa et ipote tolerāda: et in suis p̄claris viris nobilissimū exēplū b̄ Marc⁹ attili⁹ reguli ipator⁹ ipsi romani captiuus ap̄d cathaginēses fuit. Qui cū sibi mallēt a romāis suos reddi: q̄ eoz tenere ca

chre dicit ouidius sic Ille sedet cirbarāq̄ tenet p̄eciū q̄ vehendi. Lantat et equoreas. carmine mulcet aq̄s De delphino autē illo fingunt poeteyr pater i ouidio vt p̄pter illud opus pietatis iupiter eū transtulit in celum vbi lucet itellis nouem. Et enim in rei veritate vna constellatio in celo ex nouem stellis constās q̄ vocatur delphinus. licet autē illud de trāslatione delphini in celum sit fictio poetica. nō p̄pter hoc credendum est q̄ illud quod narrat de arione portato a delphino sit ficticiū. qz q̄ delphini hoīes suscepunt in mari ad portandū patet p̄ solinū q̄ de pluribus hoc refert Valerius autē libro. xj. dicit q̄ delphinū nō horrent hoīem vt alienū. sed nauibus potius occurrunt et ludendo applaudant. Isidorus autē libro. xij. etymologiarum dicit q̄ natura delphinoz q̄ vocant gylmones est q̄ ad melodiam gregarij veniunt. Ca. XV

Habent tamen isti rē. In hoc capitulo consolarur augustinus captiuos romanos q̄ scz a gothis captiuati fuerunt et exhoratur eos ad patientiā p̄ exemplū cuiusdam ducis romanorum nobilissimi et maximi. scilz marci attili⁹ reguli olim consulis romanorum q̄ non solū captiōnem suā patienter sustinuit q̄uis gentilis esset. imo et cum potuisset liberari si cōtra iuramentū p̄prium venire voluisset. p̄celegit seruare iuramentum. q̄ a morte et captiuitate liberari. b̄ Marcus rē. De isto marco attilio facit aug⁹ mentionē infra libro isto. Et ea que hic narrat̄ trigerunt in primo bello punico. fuerūt autē tria bella punica. i. bella romanorū contra penos q̄ africa et cathaginēses appellant. africa ab africa. cathaginēses a cathagine ciuitate q̄ oli fuit caput iperij africani. sic roma romā. Primum eī bellū puni cū fm eutropiū durauit. xxi. annis. Scdm autē durauit. xix. Tercium vō durauit. iij. annis. Anno ḡ nono p̄mi belli punici creati sūt romē duo s̄sules. s. manli⁹ volscō et p̄fat⁹ marc⁹ regul⁹. q̄ fm orosii libro. iij. iussi i africa ferre bellū cū. cccc. xxx. nauibz. i sicilia q̄ tūc erat cathaginēsiū p̄fecti sūt. vbi obrēta victoria viterij p̄cesserūt i africa. et capti. ccc. castellis et oppidis māli⁹ s̄sul romā rediēs. xvij. milia captiuoz cū igētibz spolijs secū reuertit. Marc⁹ regul⁹ vō bellum cathaginēse sortit⁹. p̄tra tres ipatores cathaginēses

s. duos hastribales et amilbarē atrocit̄ pugnit. In q̄ pugna cesa sūt cathaginēsiū. xvij. milia. capta vō y. milia. et. viij. elephātes abducti. Cathaginēses vō fracti et exinaniti diuersi bellis et cladibz pacē a reglo poposcerūt. S̄z cū audirēt p̄ditōes pacē iolerabiles

p̄tios: ad h̄ ipetrādū et istū p̄cipue regulū cū legat̄ suis romā miserūt: p̄t̄ iurāde cōstrictū: si qd volebāt minime peregisset: rediturū esse cathaginē. Perrexit ille: atq̄ i senatu p̄traria p̄suasit: qm̄ n̄ arbitrabaſ vtile eē romane reipublice mutare captiuos. Nec p̄ hāc p̄suasione a suis ad hostes redire cōpulsus ē s̄z q̄ iurauerat. id sp̄ote imple

quas dicta uerba maluerūt cathaginēses mori armani q̄ talibz cōditōibz assentire. Cōpatis ergo ex diuersi p̄t̄ribz milibz et facto exercitu magno ransippū regēz lacedemonioz cū auxilijs ac citus duce bello p̄fecerūt. Ingēs vō ruina romanorū secuta ē. nam cesis. xxx.

milibz romanorū mare capt⁹ et i carthenas p̄iect⁹ ē. p̄ modū vō d̄ p̄mutādis captis romā miss⁹ ē. sic narrat haug⁹. Eutropi⁹ vō li. ij. narrat q̄ p̄ captiōz reguli iter fecerūt sui exercit⁹. s̄sules romāoz abo. s. marcus emili⁹ paul⁹. et scaur⁹ fulu⁹. cū classe. ccc. nauiuoz p̄fecti p̄tra africa p̄mo vicerūt afros bello naualiz emili⁹ s̄sul. c. iij. naues hostiū submersit et. xxx. cū pugroni b̄ cepit. Trez et deueni s̄t a fria merello s̄sule iter fecerūt. xx. milibz hostiū et capti. elephātibz eoz ita vt metell⁹. c. xxx. elephātes cū captiuis mult⁹ romā deduce ret. Et p̄ h̄ mala cathaginēses regulū miserūt romā vt p̄mutatōz captiuoz iperraret. Qui romā veniens duc⁹ i senatū nihil q̄si roman⁹ egit. Dixitq̄ se ex illa die q̄ ip̄tate afroz venisset romanū eē desisse. Quasi tū ne par cū afris fieret dicēs ipos iā effratos nullā spem h̄re. se vō tāti nō eē vt tot milia captiuoz p̄p̄t̄ vni se senē et paucos romanos captiuos redderēt. Præmissa ex eutropio excerpta sūt. A. Belli⁹ vō li. v. addit ad p̄dictā p̄suasione reguli. Dicē ei regulū i senatu retulisse. q̄ a cathaginēsiū sibi qd dā venenum mirabile datū fuit. qd videlz certo die sibi mortē iſferet vt scz viuere possit donec iperrasset p̄mutatōnem captiuoz. p̄ modū vō inualescēt veneno tabesceret. Audita ergo i senatu p̄suasione reguli. vt refert eutropi⁹ romani ei⁹ s̄silio acq̄escūt. Cū autē romani sibi offererēt q̄ cū rome tenerēt. negauit se i ea vrbe māsfuz in q̄ p̄ q̄s fuiret afris dignitatē honesti ciuis h̄re nō possit. Reuersus ergo i africa ne iuramentū ei⁹ infringeret q̄ se iurauerat reuersuz nisi p̄mutatōz captiuorū iperraret crudeli genere mozt̄ necat⁹ ē. nā circūcisis palpebris cū vsq̄ ad mortē ex cruciatu intolerabili iugularēf. demū oibz supplicijs extict⁹ ē. A. Belli⁹ vō narrat q̄ peni. i. a fri regulū reuersū a romanis in antris et pfundis tenebris clauscrūt longo tpe post modū vbi sol erat ardentissim⁹ cū rep̄te eduxerūt. ad uersufuz ier⁹ solis oppositū. trinētes intrēdere oculis i cellū cogebāt. palpebras vō ei⁹ ne eas claudere possit fursū et deosū deducas infuserāt. et sic diu sōno p̄hibitiū necauerūt. Romani vō h̄ audito nobilissimos penoz captiuos dederūt filijs reguli q̄ et eos sōno p̄hibitos necauerūt. Dec. A. Bellius. Modū autē q̄ tot⁹ erat reglō narrat vāleri⁹ li. ix. eodē mō q̄ b̄ narrat aug⁹

Valerius et lib. j. valde emendat regulum de h. q. iura mentu suu puaue/ rit. Nullus et lib. iij. d. officij id p bar 7 ruder ad rones alioz q h ip baucit. ondes q strictu e viculum iuramti 7 qd stri cre illd antiq ro/ mani obseruauc runt 7c.

desisti opinat ifligi. Qui g. p ptea colebat vt ista vita pspira redderet. si vez iurantibus irrogari penas seu voluere seu pmisere. Quid puro qui irati facere potuerit. S. cur rōcina rōz meā n poti ad vtz qz pcludā. Deos certe sic ille coluit. vt pp iurisiuradi fidē: nec remaneret i patria. nec inde qlibet ire. s. ad suos acerrimos inimicos redire mime dubitarz. Hoc sibi vite vtile existimabat. cui tã horreduz exitu meruit. pculdubio vallebaf. Suo q ppe docuit exēplo nihil deos ad ista tpalē felicitatē suis pdesse cultoz. qn qdē ille eoz deditus cultui 7 vict 7 captiu abduct 7c. qz noluit alit q p eos iurauerat facere. nouo ac prius inaudito nimiumqz horribili supplicij genere cruciat. extict 7c. Si at cult deoz p hāc vitā velut mercedē reddit felicitatē. cur calūniat t pib xpianis. iō dicētes vrbī accidisse illā. calāmitatē. qz deos suos colere desistit. cū potuerit etiā illos diligētissime colēs tā ifelix fieri qz ille regul fuit. Nisi forte ptra clarissimā xitātē tāta qsqz demētia mire cecitat obnitit. vt pte dere audeat vniuersā citatē deos colētē ifelicē eē n posse. vnu vō hoīem posse. q videlz potētia deoz suoz mltos poti sit idonea puaere qz singulos: cū mltitudo pster ex singlis. Si at dicūt marcū regulū etiā i illa captiuitate illqz cruciatib corpis animi xitute btū eē potuisse xit poti vā qraē: q brā possit eē 7 citas. Re qz ei aliū de brā citas. aliū de hō: cū aliud citas n sit. qz pcorz hoīm mltitudo. Nobrē nōdū interī disputo. qlis i reglo xit fuerit. Suffic nūc q isto nobilissimo exēplo cogūt fateri. n pper corpis bōa vfeax rex q extrisec hōi accidūt colēdos deos. qn qdē ille carere his oib ma luit. qz deos p qz iurauit offēdere. S. qd facie m hoib q glia nē talē se habuisse ciuē. qlēti mēt hfe citatē. Qd si nō timēt. talē g aliqd qle accidit regulo. etiā citati tā diligēt qz ille deos colēti accidere potuisse fateant. 7 xpianis tpi b si calūniēt. Lex qz de illis xpianis orat qz stio ē q et captiu ducti s. h ituat 7 taceat q salubzime religiōi ex hie ipudēt atqz ipudēt illu

uit. At illi eū excogitat atqz horredis cruciatib ne caue/ rūt. Includū q ppe angusto li gno vbi stare cogeret clauis qz acutissimis vndiqz pfixo. vt se i nullā et pte ic inaret: sine penis atrocissimis. et vi gilādo pemēst. Merito cer te laudat xitute: tā mag ifeli citate moiozē. Et p deos ille iurauerat. qz p cultu p hibi to: has generi humano clar

dūt. qz si dīs eoz pbro n fuit q. attētissim^o cul tor illoz. dū eis iurisiuradi fidē fuaret. p rīa ca ruit. dū aliā n hfer. captiuusqz apd hostes plō gā mortē. supplicio noue crudelitatis. occisus ē multo min^o nomē crim: inādū xpianū i capti uitate sacratōz suoz. q supnā p rīaz vaci fidē ex pectātes. etiā i suis sedib^o pegrinos se eē no uerunt.

Capitulum XVI.

M Agnū sane se crim pu: at obijcere xpīa nis cū eoz exagge rātes captiuitatē. addūt stup etiā pmissa si solū i aliēa mfi monia xgiesqz nupturas. s. et i qsdā scimōiales. Hic vō n fides: n pietas: n ipsa xit q castitas dī. s. nra poti dīspu tatio i pudorē atqz rōem q busdā coartat agustijs. Nec tm curam^o h aliēis rūsionez reddere. qntū ipis nris p sola rōz. Sit igit ipmis positū atz pfirmatū xitute q recte viuūt ab animi sede mēbrs corpis ipare. scimqz corp^o vsu fieri scē volūtatis. q icocussa ac sta bili pmanēre. qd qd ali^o d cor pe vel i corpe fecerit qd sine pctō pprio n valeat euitari p ter culpā eē patiēt. S. qz n solū qd ad dolorē. vez et qd ad libidinē pmet i corpe ali eno ppetrari p. qd qd taie p petratū fuerit. 7 si retētā cō stātissimo aio pudicitia n ex cutit. tm pudorē icutit: ne cre dat scim cū mērs et volūtate qd fieri fortasse sine carnis aliq voluptate n potuit. Ac p h 7 q se occiderunt ne qd qz huiusmodi paterentur quis hūan^o affect^o eis nolit ignos ci. Et q se occidere noluerūt ne suo facinore alienū flagi tiū deuitarēt. qsqz eis h crimī dederit. ipē cri mine insipiētie nō carebit.

Capitulum XVII.

Agnū m fat. crim 7c. In b

caplo pfectū aug scim malū roma nis i vastarōe vr bis illatū. videlz q mltē xpīa. nu pre. xgies. 7 etiā scimōiales vio late sūt ab hosti b. 7 ruder aug^o aduersarijs xpīa noz q pp h xpīu anis insultauit

Capitulum XVIII.

Am vti qz 7c. In b

ca. pro bar aug^o qd dam dictū qd i pon ca plo dixerat. s. q istipies eēt q dice ret. q mlieres p o rī se debāt occu disse qz pati q vi olare fuissent

Capitulum XIX.

Trat hō c 7c. In b

ca. confir mat aug^o qd dam qd dixerat i duo b^o caplis pcedē tib^o videlz q ille q oīno p travolū tatē violare fue rāt n peccauerūt imo habuerunt 7 mētē scām 7 cor pus functum

Capitulum XX.

Am vti qz si n lz puata ptate hoiez oc cidere vlnocētē: cui^o occidēdi licen

tia lex nlla cōcedit. pfecto et q seipz occidit homicida ē. Et tāto fit nocentior cū se occiderit. qnto inocētior i ea cā fuit. q se occi dēdū putauit. Nā si iude scim merito detesta mur. eū qz vitas iudicat. cū se laqo suspēdit: sce lerate illi traditōnis auxisse poti qz xpīasse cōmissū. qm dī mīam desperādo exitiabiliter

Liber

penitēs nullū sibi salubris penitētie locū reliquit: quātomagis a sua nece se abstinēdū: q̄ tali supplicio qd̄ i se p̄iurā sibi: Judas ei cū se occidit sceleratū hoīez occidit: t̄ n̄ solū xp̄i: v̄mēna t̄i sue mort̄ re^o finivit hāc vitā: q̄ lz p̄pter suū scel^o alio suo scelē occisus ē.

Ca. XVIII

Utrū hō q̄ mali nil fecit sibi malefaciat et seipsum interficiendo hoīem interficiat in oētē ne aliū patiat̄ no

37 q. 5
Itaen
cētē: atz i se p̄poret p̄ctm̄ p̄pūū ne i eo p̄poret alienū: At ei: ne v̄ aliena polluat libido metuit: Nō polluet: si aliā erit: si aut̄ polluet

Capitulum XIX

Secreta certe matronarū

In h̄ ca. rep̄bat aug. sc̄m̄ cuiusdā matrone nobil̄ q̄ sc̄p̄az occidit: q̄ ab alio fuerat oppressa: sc̄z lucretie. quā romani ob id factū q̄: sc̄p̄ā occidit laudibz eru-

leat. Hāc hō b̄ pu-

storian lucretie plene narrat ou-

di^o li. j. d̄ factis.

Utrū ēt̄ li. j. de origine v̄r̄b̄ i fi-

ne eādē narrat h̄

mō Cū marit^o lu-

cretie. s. collatin^o

tarq̄m̄ i obsidio

ne ardeē citat̄ ru-

tiloz eēt. z cena-

ret cū sexto tarq̄-

mo filio tarq̄nū

sup̄bi. vij. z v̄lri

reḡ romanoz z

alijs iuuenibz re-

ḡis. inf̄ ip̄os or-

tus ē h̄mo te vro-

ribz suis. Cepit

q̄ vnū q̄sq̄ suā

laudare et vro-

alteri^o p̄ferre.

Tūc ait maritū

lucretie. Nō est

op^o h̄bis. nā v̄i-

tas factū sc̄ri p̄t

Asc̄sis igit̄ eq̄s

vt suas vrores vi-

sitarēt et iopina-

to z sc̄rēt qd̄ age-

ret vna q̄sq̄. v̄cū-

unt i p̄ncipio no-

c̄. romā b̄ q̄z v-

roxes erāt rome

aliā nō erit. S; cū pudicia v̄r̄ sit ai: comitēq̄ h̄eat forti tudinē q̄ poti^o q̄libz mala to lerare q̄ malo p̄sentire d̄cre uit. Null^o at̄ magnanim^o et pudic^o i p̄tate h̄eat qd̄ d̄ suo carne fiat s̄t̄m̄ qd̄ anuat mē te vel renuat: q̄s eadē sana mēte putauerit se p̄dē pudiciā: si forte i ap̄p̄hēsa v̄l op̄ p̄ssa carne sua exerceat z ex pleat libido n̄ sua? Si enī h̄ mō pudicia perit: p̄fecto pudicia v̄r̄ ai nō erit: nec p̄t̄ nebit ad ea bōa q̄b̄ b̄v̄iuif̄ s̄ i bōis corp̄is n̄erabit: q̄ lia s̄ vires pulcritudo sana intēḡz valitudo: ac si qd̄ h̄ cemodi ē q̄ bōa ēt̄ si minuat̄: bonā iustāq̄ vitā oīno n̄ minuī. Qd̄ si tale aliqd̄ ē pudicia: vt qd̄ p̄illa ne amit̄ ta ēt̄ cū piculo corp̄is laborat̄. Si at̄ bonū animi ē: etiā op̄p̄sso corp̄e n̄ amittit̄. Qui ēt̄ sc̄e p̄tinētie bonū: cū imū ditie carnaliū p̄cupiscētiarū nō cedit: z ip̄m corp̄o sc̄ificat̄ z iō cū eis si ce dere i cōcussa irētōe p̄sistit. Nec d̄ ip̄so corp̄e perit castitas: q̄ eo sc̄e v̄tē di p̄seuerat volūtas z q̄stū i ip̄o ē etiā factas. Neq̄ ei eo corp̄o sc̄m̄ ē: q̄ ei^o mēbra sūt itēḡ. atz eo q̄ n̄llo p̄trectat̄ attractu. cū possint diuersi castib^o. ēt̄ vulnerata v̄i p̄peti: z medici aliq̄n saluti optulan tes: h̄ ibi faciāt q̄ horret aspe ct^o. Obstetrix v̄gis cuiusdā itēḡritatē manu velut explorās: seu maliuolētia. seu isciē tia. siue casu. dū ispicit p̄dit.

Nō opinior quēcūq̄ stulte sapere vt huic pisse aliqd̄ existimet ēt̄ d̄ ip̄i^o corp̄is sc̄itate q̄ uis mēbrū illi^o itēḡritate iā p̄ dita. Quocirca p̄posito animi p̄manēte. p̄ qd̄ ēt̄ corp̄o sc̄ificari meruit. nec ip̄i corp̄i au fert sc̄itatē vialētia libidinis aliene: quā fuit p̄seuerātia p̄tinētie sue. An v̄o si aliq̄ femina mēte corrupta violato q̄ p̄posito qd̄ deo vouerat. p̄gar vitiāda ad d̄ceptozē suū adhuc eā p̄gētē sc̄āz v̄l corp̄e dicim^o. ea sc̄itate animi per quā corp̄o sc̄ificabat̄ amissa atz d̄structa Absit h̄ error. Et hic poti^o admoneamur ita n̄ amitti corp̄is sc̄itatē manēte animi sc̄itate: ēt̄ corp̄e op̄p̄sso: sic amittit̄ corp̄is sc̄itas violata animi sc̄itate ēt̄ corp̄e in tacto. Qobz nō h̄z qd̄ in se morte sp̄ōranea puniat se iā sine v̄lla cōsensioē sua violēt̄ op̄p̄ssa. z alieno cōp̄ssa p̄ctō. q̄nto min^o anq̄ h̄ fiat ne admittat̄ homicidiū certū. cuz ip̄m flagitiū q̄ suis alienū ad huc p̄ndet i certū. An forte huic p̄spicue rōi q̄ dicim^o corp̄e op̄p̄sso neq̄q̄ p̄posito castitat̄ v̄lla i malū cōsensioē mutato: illi^o n̄ ē flagitiū q̄ op̄p̄mēs cōcubuerit: si illi^o q̄ op̄p̄ssa cōcubēt̄ n̄lla volūta te cōsēserit. cōtradidere au debūt h̄i cōtra q̄s se iay xp̄ia naz i captiuitate op̄p̄ssez. si t̄m̄ mētes. v̄ez ēt̄ corpa sc̄tā defendim^o. Capitulum XIX.

Quaeritur

Quaeritur certe matronā nobilē veterēq̄ romanā pudicitie magnis efferūt laudib^o h̄ corp̄e cū violēt̄ op̄p̄sso tarq̄nū reḡi fili^o libidiose poti^o ēēt. illa scel^o ip̄robissimū iuuenis marito collatino z p̄ pinq̄ bruto viri clarissimis z fortissimis i dicauit. eosq̄ ad vidictā cōstrinxit. Deinde fe di i se cōmissi egra atz i paties se pemit. Quid dicem^o Ad v̄lra h̄. an casta iudicāda est.

z subito domos suas igrēsi. cuz sodalibz suis rē perit. vrores suas luxur̄ p̄uuis occupatas. post modū v̄lri^o p̄cē dētes i collarinū oppidūz. p̄p̄erō mā. a q̄ collarin^o maritus lucretie dicit. subito domū collarini tarq̄nū i trauerit. iue nētrāz lucretiam cuz ancillis suis lanificū occupat̄. Laus ḡ vrorez penes lucretiaz remāsit. Sextus v̄o tarq̄nū fili^o reḡi amoz ei^o ca p̄ itari delibera uit quō copiat̄ ei^o h̄re posset. Igit̄ paucis dieb̄ iter tect̄ ignozāte collatio ad lucretiā cū vno t̄m̄ comite venit. Que benigne ip̄s rēceptū p̄ cenā ad cubiculum hospitale duct̄ fec̄. Qui oī b̄ dormitibz ad lectū lucretie clā accessit. sinistra manu p̄cē lucretie opp̄mēs. La ce inq̄t lucretia. Ferr^o tarq̄nū sū. ferrū i manu h̄is. q̄ moriet̄ si vocē emiser̄. Tē ip̄a excitata a sō no. z ad hoc v̄ba pauida tacuit. Tē ferr^o tarq̄nū amoz suū indūcauit. z minas p̄ cibz adiungebat. quā cū nō posset flectere. minas se it̄ fecit v̄nū ex suis ei^o z it̄ fecit posituz i lectum ei^o iuxta ip̄sā etiā iffecit. vt ne ca / ra i adulterio tā sordido videret̄. Quo timore v̄icta lucretia assensit. p̄ recessum v̄o sexti tarq̄nū

32. q. 5
Itaen

mittit ipsa romā
ad patrē suū lu-
cretiū. ardeat ad
vix suū collati-
mū. vērū q̄ p̄r̄ cu-
valerio valefi fi-
lio. z marit̄ cu-
iunio brato. qui
cū ad ipsā intras-
sent interrogat eā
vir si salua esset
oīa. ipsa vō emul-
sis lachrymis. mi-
nime inq̄t. **Quid**
ei saluū m̄lieri a
missa pudicitia.
vestigia viri alie-
ni collarie ī lecto
tuo s̄t. **Letet** t̄m
corpus violatū.
mēs vō illos est
mors test̄. erit. s̄z
dare fidē aduľo
n̄ ipone fore. **Se-**
xtus tarq̄nt̄ hor-
stis p̄ hos p̄te re-
cept̄. vos vide-
rit̄. q̄d illi debeat̄.
Ego me ipsā
z si pecco absol-
uo. supplicio t̄m
n̄ libero. nec vlla
ipudica viuet. lu-
cretie exēplo. de-
niq̄ ferrū q̄d sub
veste abscederat
ī p̄no corde desi-
xit. **Huius** lucretie
epitaphiū mab-
oudio d̄r̄. eē fēmi-
h̄ mō. **Cū** foderz
gladio castuz lu-
cretie pecc̄. **San-**
guinis z torrens
egredereť ait. **Ac-**
stes p̄cedant me
n̄ fuisse tyrāno.
Ant vix sāguis
spūs ante deos.
quā h̄m̄ p̄duci p̄
me p̄ fara loq̄nt̄.
Alit ap̄d manes
alk̄ apud supos.
Ac p̄t̄ illd̄ flagi-
ciū commissū ī lucre-
tia a filio regis
fuit p̄ modū no-
mē regū in vrb̄e
extrinectum.
Agre gie q̄dā
zē. **Iste** fuit v̄gil-
li⁹ pur a q̄dā vi-
ro magno q̄ bi-
stonas m̄tras le-

Quis ī hac cōtrouersia labo-
randum puterit. **Agre** gie
q̄dā ex h̄ v̄acit̄z declamans
ait. **Mirabile** dictū. **Duo** fu-
erūt z adulteriū vn⁹ admisit.
Splendide atq̄z v̄issime. **In-**
tuens em̄ in duū corporoz cō-
mixtōe. vni⁹ inq̄natiſsimā cu-
piditatē alteri⁹ castiſsimā vol-
t̄. **z n̄** q̄d p̄iūctōe mēbro-
rū s̄ q̄d aīoz diuersitate age-
ret̄ attēdēs. **Duo** inq̄t fuerit
z adulteriū vn⁹ admisit. **Sz**
q̄d ē h̄ q̄ ī eā ḡui⁹ vidicat̄. q̄
adulterium nō admisit. **Alit**
p̄ria ēt cū p̄re pulsus est h̄ sū-
mo mactata ē supplicio. **Si** n̄
ē illa ipudicitia q̄ iuita cōpri-
mit̄. n̄ ē h̄ iusticia q̄ casta pu-
nit̄. **Vos** appello leges iudi-
cesq̄z romāi nē p̄pe p̄petra-
ta facinora nec quēq̄ celestū
z idēnatū ipone voluisti iei-
di. **Si** q̄ ad v̄m iudiciū q̄sōz d̄
ferre. h̄ crūm vobisq̄z pbareť
n̄ solū idēnatā. v̄ez ēt castā z
inocētē īfectā eē m̄lierē sine
eū q̄ id fecit̄z p̄firatēz grua-
plecterit̄. **Hoc** fecit̄ illa lucre-
tia. illa sic p̄dicata lucretia. ī-
nocētē. castā. v̄i p̄pessā lucre-
tia īsup̄ īemit. **Pro** forte sen-
tētia. q̄d si p̄p̄ea n̄ potest̄ qz
n̄ astat quā puniri possit̄. cur
īfectricē inocētē z caste tāta
p̄dicatōe laudat̄. **Quā** certe
ap̄d īferos iudices. ēt tales q̄
les poetaz v̄foz carmib⁹ cā-
titat̄ nllā rōe d̄fendit̄. p̄stitu-
tā. s̄. ī illos. q̄ sibi letū. **In**son-
tes peperere manu lucēq̄z posi-
t̄. **Proiecer** aīas cui ad supna
redire cupiētī. **Fara** obstant
tristiq̄z pal⁹ inabil̄ vnda alli-
gat̄. **In** forte iō ibi n̄ ē. qz n̄ ī
fontē s̄ male sibi p̄sciaz se pe-
met. **Quid** si ei q̄ ipa t̄m mō
nosse poterat q̄uis iuueni v̄i
olēt̄ irruētī. ēt sua libidie ille-
cta p̄sensit̄. **Idē** q̄ se puniēs
ita doluit vt̄ morte putaret
expiādū. q̄sōz nec sic q̄dē occi-
dere se debuit. si fructuosam
posset ap̄d deos falsos agere
pniam. **Ulex** tū forte ita est.

falsūq̄z ē illd̄ q̄d fuerit duo: et
adulteriū vn⁹ admisit. s̄ po-
tī ābo adulteriū cōmiserūt:
vn⁹ manifesta inuasiōe. alte-
ra latēte p̄fensione: n̄ se occi-
dit īfontē. z iō p̄t̄ alteratis
ei⁹ defensorib⁹ dici n̄ eē ap̄d
īferos īnt̄ illos q̄ sibi letum
īfontes peperere manu. **Sed**
ita h̄ cā ex v̄troq̄z latere coar-
tat̄ vt̄ si extenuat̄ homicidiū
adulteriū p̄firmet̄: si purgat̄
adulteriū homicidiū cumu-
let̄. **Hec** oīno iuenit̄ exit⁹ v̄bi
d̄r̄. **Si** adultera cur laudata.
si pudica cur occisa. **Hob** t̄m ī
h̄ tā nobili femie hui⁹ exēplo
ad istos refutādos q̄ xp̄ianis
femis ī captiuitate cōp̄ressis
alieni ab oī cogitatōe scitatz
īultat̄. suffic̄ q̄d ī p̄clar̄ eius
laudib⁹ dictū ē. **Duo** fuerit z
adulteriū vn⁹ admisit. **Alit** ei
lucretia ab eis maḡ credita
ē. q̄ se nullo adulterino potue-
rit maculare p̄sensu. **Qz** se
ipam qm̄ adulteriū ptulit̄. ēt
n̄ adultera occidit̄ n̄ ē pudici-
tie caritas. s̄ pudoris īfirmi-
tas. **Puduit** eā ei turpitudis
alienē se cōmisse ēt si n̄ secū
z romana m̄r̄ laudis auida
nimum verita ē ne putareť
q̄d violēt̄ ē passa cū viueret.
Uñ
ad oculos hoīm mētis sue te-
stē illā penā adhibedā puta-
uit. q̄b⁹ p̄sciam demonstrare
nō potuit. **Sociā** q̄ppe facti-
se credi eripuit. si q̄d ali⁹ ī ea
fecerat turp̄is ferret ipa pati-
ent̄. **Hō** h̄ fecerūt femie xp̄ia-
ne. q̄ passe s̄liā viuūt. **Ant** nec
ī se v̄lte sūt crimen alienū ne
alioz scelerib⁹ adderēt sua-
s̄ qm̄ hostes ī eis p̄cupiscēdo
stupra cōmiserāt. ille ī seip̄is
homicidia erubescēdo p̄mit-
terēt. **Hūc** q̄ppe int̄ gliaz ca-
stiat̄ testimoniū cōscie. h̄nt̄
āt cūzā oculis dei sui. nec req̄-
rūt ampli⁹ v̄bi q̄d recte faci-
ant̄. n̄ apli⁹ h̄nt̄. ne deuiēt ab
auctoite legis diuīe. cū ma-
le deuiāt offensionē suspitō

gerat scriptū iue-
ni. **Qui** ad
supna zē. **Dic**no
radū ad itellecū
habedū corū q̄b
dicūt q̄ v̄gili⁹ li.
vj. ene. fingit̄ ēt
v̄niū ad īferos
descēdisse z vidit̄
se loca v̄bi sunt.
aīe mortuoz z ea
q̄ ibi sūt. z īnt̄ ce-
tera refert q̄ ene-
as vidit̄ eos qui
scipos īnocētes
occidūt. z q̄ ipse
nō p̄nt̄ redire ad
supna sic oprāt
qz fara nō p̄mit-
tūt. z aq̄ īnt̄ran-
s meabili s̄t alliga-
te. ī. īpedite sic q̄
transire nō p̄nt̄.
v̄n̄ ibi virgilius
Proria deinde
tenēt̄ mēti loca.
q̄ sibi letū. ī. moy-
tē īfontes p̄car-
manu lucēq̄z po-
si p̄iece aīas q̄s
vellent̄ erbere in
alto scilicet esse.
Uñ z pauperē
z duos p̄ferre
labores. fara ob-
stāt. ī. iudicia de-
ozū tristiq̄z pal⁹
inabil̄ vnda alli-
gat̄. ī. īpedit̄ trās-
trum. **Et** nouies
styr. ī. palus īfer-
nalis interfusa.
coerct̄. **Aug⁹** ī
p̄posito fundās
se sup̄ dictis et
doctrina virgilij
dicit q̄ lucretia
enā p̄stituta ap̄d
deos. īfernales
q̄les poete descri-
būt nō p̄t̄ defen-
dit̄. cū p̄t̄ h̄ q̄ sū-
bi morte itulit̄ ī
īferno iudicio de-
oz sit puntra.
Capitulum XX
Aug⁹ em̄
n̄ frus. zē.
In h̄ ca-
p̄bat̄ bear⁹ aug⁹
q̄ p̄ceptū dei d̄
nō occidēdo crē-
dit̄ ad hoc q̄ nul-
lus debz īficere
b 3

Liber

nishumanis.

Capitulum XX.

25. j. 5.
Si nō lz. n. **Eqz ei⁹ frustra in sanctis canonicisqz libris nusqz nob⁹ diuinit⁹ pceptū permissum ve reperiri pōt. vt vel ipsius adipiscende immortalitatis. vel vlli⁹ carenti ca uendi ve mali cā nobis in eis necē inferam⁹.**

Exo. 20. e. **Hā z phibitos nos eē intelligendū est. vbi lex ait. Nō occides. pferri qz non addidit. primū tuū. sicut falsū testimoniū cū veraret. falsuz inquit testimonium non dices aduersus proximū tuū. Nec ideo tñ si aduersus seipm qsqz falsū testimoniū dixerit. ab hoc crimine se pu tauerit alienū. qm regulā diligendi. primuz a semetipō dilector accepit. qm qdē scriptū est. Diliges primū tuū sicut teipm. Porro si falsi testimoniū nō min⁹ re⁹ ē qd seipō falsū fatef. qsi aduersus primū h⁹ faceret. cū i eo pcepto q falsū testimoniū phibe⁹ aduersus primū p hibea⁹. possitqz nō recte intelligentibus vide ri nō esse phibitū vt aduersus seipm qsqz fal sus testis assistat. qm magis intelligendū est nō licere hōi seipm occidere. cū in eo qd scrip tū ē. Nō occides. nihilo deinde addito. nec ipse vtiqz cui pcepit intelligat exceptus.**

Leui. 19. **Uñ qdaz hoc pceptū etiā in bestiis ac pecora conant⁹ extēdere. vt ex hoc ē nullū eoz liceat oc cidere. Cur nō qz herbas. z qcqd humo radicit⁹ alit⁹ ac figit⁹. Hā z hoc genus rez qz uis nō sentiat⁹ viuere. ac p hoc pōt z mori. pōinde etiā cū vis adhibea⁹ occidi. Uñ z ap⁹ cū de huiuscemodi se minibus loqret⁹. Tu inqt qd seminas si viuificat. nisi pri⁹ moriat⁹. Et in psalmo scriptū est. Occidit vires eoz i grā dine. Nūquid igit ob hoc cū audiūm⁹. Nō occides. vngul tū vellere nefas dicimus. et manicheoz errozi in sanissi me acqescim⁹. His igit deli ramēz remoz. cū audimus Nō occides. si pprea nō acci pim⁹ h⁹ dictū eē d fruteri. qz null⁹ ē eis sensus. nec d irro nalib⁹ aiantib⁹. volatilibus n aratilib⁹. abulātib⁹. reptili b⁹ qz nllā nob rōne sociātur quā n eis datū ē nobiscū hfe cōem. Uñ iustissima ordiati one creatori. z vita z mors eoz nris vsib⁹ sōdit⁹. Restat vt de hōie itelligam⁹ qd di**

ctū ē. **Nō occides. Nō alterz q nec te. Neqz ei q se occidit aliōz hōiez occidit.** **La. XX**

Uñ dādo exceptō nes eadē ipa diuina fec⁹ auctoritas vt si liceat hōiem occidi. s⁹ his ex cept⁹ qz de⁹ occidi iubet. si ue data lege. siue ad psonaz p tpe expressa iussio ē. Nō at ipse occidit q misterii d⁹ iu bēti. sic adminiculū gladi⁹ ē vtēti. z iō neqz eōtra h⁹ pce ptū fecerit q dictū ē. Nō occi des. q deo auctore bella ges serit. aut psonā gerētes pub lice ptāt⁹ scdm ei⁹ leges. hoc ē iustissime rōis impio scele ratos morte punierit. Et ab rāā n solū n⁹ ē culpat⁹ crude litatis criē. vey ēt laudat⁹ ē noie pietat⁹. q voluit filiu⁹ neqz scelerate. s⁹ obediēt⁹ occidere. Et merito qrit vtz p iussu dei sit habēdū q iep te filiā q pfi occurrit occidit se imolaturz deo id vouit ser qd redeunt⁹ de plio victo ri pmit⁹ occurrisset. Nec sā son alit⁹ excusat⁹ q seipm cū hostib⁹ ruina dom⁹ oppsit nisi qz sps latet h⁹ iusserat. q p illū miracula faciebat. his igit exceptis qz vl⁹ lex iusta genarati. vl⁹ ipse sōs iusticie de⁹ spēalit⁹ occidi iubet. qsqz hōiem vel seipm vl⁹ quēlibet occiderit homicidij crimie innectitur.

Capitulum XXII.
Quicūqz hoc i se ipis ptractauerūt animi. magitudine fortasse mirandi. non sapiē tie sanitate laudandi sunt. quanqz si rationē diligent⁹ cōsulas. nec ipa quidē animi magnitudo recte nominat⁹. vbi quisqz non valendo to lerare vel queqz aspera vel aliena peccata seipz infeme rit. Magis em̄ mens infir ma dephēdit. q ferre n pōt vl durā sui corpis fuiturē v⁹ stul tam vulgi opinionem. Ma iorqz anim⁹ merito dicend⁹

vn̄ reprobat sc̄m theobriort pbi q legēs libz plato nis i q aiaz hois repurimortalē cē spe z dīderio fu

Exo. 2. p

ture vite z n̄. ppe aliō seipm it fec. b. **Ille portus theo. zc.** De isto theobriort scribit tulus libro d⁹ tus calanis questio nibus qz cū nihil sibi accidisset ad uersi ex muro se i mari picat lecto pla tonis libro

Lecto plato. zc.

Nota qz liber iste platonis vo catur plato i phe done. vbi plato laquens de ania corpon alligata dicit sic. Donec habemus corp⁹ pmixtus sibi ra li mō videt aim⁹ nunqz nos illud qd iā olim cōcu piscim⁹ satis se cuturi sumus. Di

23. q. 5. Si nō licet

Geni. 22.

Indic. 7.

Judic. 10.

Uñ qdaz hoc pceptū etiā in bestiis ac pecora conant⁹ extēdere. vt ex hoc ē nullū eoz liceat oc cidere. Cur nō qz herbas. z qcqd humo radicit⁹ alit⁹ ac figit⁹. Hā z hoc genus rez qz uis nō sentiat⁹ viuere. ac p hoc pōt z mori. pōinde etiā cū vis adhibea⁹ occidi. Uñ z ap⁹ cū de huiuscemodi se minibus loqret⁹. Tu inqt qd seminas si viuificat. nisi pri⁹ moriat⁹. Et in psalmo scriptū est. Occidit vires eoz i grā dine. Nūquid igit ob hoc cū audiūm⁹. Nō occides. vngul tū vellere nefas dicimus. et manicheoz errozi in sanissi me acqescim⁹. His igit deli ramēz remoz. cū audimus Nō occides. si pprea nō acci pim⁹ h⁹ dictū eē d fruteri. qz null⁹ ē eis sensus. nec d irro nalib⁹ aiantib⁹. volatilibus n aratilib⁹. abulātib⁹. reptili b⁹ qz nllā nob rōne sociātur quā n eis datū ē nobiscū hfe cōem. Uñ iustissima ordiati one creatori. z vita z mors eoz nris vsib⁹ sōdit⁹. Restat vt de hōie itelligam⁹ qd di

Capitulum XXI.

Uñ dāz q dō exce ptoe zc

Loz. 15. **In hoc capitulo oñdit bea⁹ aug⁹ q pceptū de p rimo nō occiden do capit instan tiā quo ad aliqz hoies qz in casu lz hōi tanqz dei ministro occider**

Ps. 77.

Capitulum XXII.

Uñ dāz qz in se ipis zc
In hoc capitulo pbat aug⁹ q nō licet alicui seipm occidere. nec ppe aduersa vitāda. nec etiam de side rio. vite future.

Tem multi se intereme re. In **Ca. XXIII**
 b ca. nider aug^o cuida fruiole roni aliquoru
 q per epla quoru da q sciplos inter fecerunt
 volut pbare h esse faciendū r pz rñsio aug^o. b
 Dexter lucretia re. De ista lucretia dictu est. s. ca. xix

Nisi illu ca
 thone re. Carbo
 de q h fit mentio
 dictus est carbo
 vricensis. ad dif
 ferentia alioz
 q dicti sut carbo
 nes. nam in vrbe
 domus qda fuit
 seu asaguitas
 dicta carbonu. si
 cut fuit domus
 scipionu fabioz
 vel fabicioz. ac
 multe alie dom^o
 silles. Primus
 aut q nobilitavit
 domu carbonuz
 fm valeriu libro
 iij. fuit carbo di
 crus censor^o. na
 censorius ide est
 q iudex mor fm
 Dugo. Ipse au
 te fuit iudex mor
 ru r io dictus est
 censorius. dom^o
 aut ista carbonu
 sic insignita fuit
 pbis viris q ex
 ea multi viri in
 signes pcederunt.

Und de familia
 seu de domo ca
 rbonu. A. gelus
 li. xv. dicit sic no
 vn^o h ples fm apollinare marci carones censorij ne
 potes fuerit geniti ex diuersis pibus. duos em ille
 marcus caro q r orator r censor fuit filios habuit ex
 matribus diuersos r erate longe dispares. na adole
 scente altero r mfe eius amissa ipse qz mltu senex so
 lonis clientis sui filia vginē duxit in mrimoniū. **E**x
 q natus est ei marcus carbo solonianus. **E**x maiore
 vut carbonis filio q ptoz designatus pfe viuo moz
 tuus est r egregios libros de iuris disciplina reliqt.
 nascit marcus carbo q vebemens orator fuit multas
 qz orones scriptas reliquit. **D**ic asul in affrica pfe
 ctus ibide obiit r ipse qdem filiu maiore carbonē ha
 buit sed no q vrice perijt sed eu q cu edulis curulis ex
 ptoz fuisset in gallia narbonēsem pfectus ibi defun
 ctus est. **E**x altero viro censorio filio minore vitz so
 lomiano nati sunt lucius carbo. r mar^o caro. **M**ar
 cus vo carbo tribun^o plebis fuit r pturā parēs obiit
Et ex eo natus ē morcus carbo ptozins q bello civili
 se vrice interfecit de cui^o vira laudibusqz cuz tullius
 scriberet p nepotē cuz carbonis censorij dixit fuisse.

hec. A. gel^o. **U**n pz q multi fuerūt carbonis infl
 gnes viri. oēs tñ de vna dono carbonū inter qz fue
 rūt duo insigniozel. vitz carbo censorius q fuit pñ^o
 vnde r carbo superior sepe noiat. **E**t caro vricensis
 q fuit inter iam nominatos vltimus qui est dictus

Capitulum XXIII
 a **T**em multi se in te
 emerūt: ne in man^o

hostiū puenirēt. **N**on mō q
 rimus vtz sit factū: sed vtz
 fuerit faciendū. **S**ana qpe
 rō etiā exēplis antepone da
 ē: cui qdē r exēpla r cordant
 s illa q tanto digniora sunt
 imitatione: qto excellentio
 ra pietate. **N**ō fecerūt pfiar
 che: nō pphē: nō apst: quia
 r ipse dñs christus qñ eos q
 psecutionē paterent fugere
 admonuit de ciuitate i ciui
 tatē: potuit admonere vt si
 bi manus inferrer: ne in ma
 nus psequētium puenirent.

Coro si h ille nō iussit: aut
 monuit vt h mō sui ex hac vi
 ta emigrēt qb^o emigrātib^o
 se māiōes eternas pparatu
 rū esse pmisit: qlibet exēpla
 ponāt gētes q ignorāt deū:
 manifestū ē: h nō licere colē
 tibus vnū vtz deū. **S**ed tñ
 etiā illi pter lucretia: de q su b
 pra sat qd videbat diximus
 nō facile repiūt: de cui^o au
 ctoritāte pscibāt: nisi illum c

vricensis ab vri
 ca ciuitate affri
 ce vbi seipm in
 terfecit. de q faē
 aug^o hic mentio
 nē r vocat qñqz
 carbo posterior.
Causa vo qre se
 ipsum interfecit
 erat qz nolebat
 esse sub iulio ces
 sare. **C**ū em esset
 bellū civile inter
 cesarē r pōpeius
 magnū reliquū
 qz senatū. iste ca
 rbo fuit pti pō
 peij rra cesarē.
 postmodū cū ce
 sar vicisset. r pō
 peius in egyptū
 turpiter fugeret
 vbi r a rege egypti
 pti decollat^o fuz
 it. r eius caput
 missum cesari.
 iste caro reliquit
 as exercitus pō
 peij recollectit et
 cum nauibus fu
 git in affricam
Andē cū vide
 ret cesarē in omi
 bus psperari. et
 pte pōpeij in oī
 bus succumbere
 nolēs aliq modo

Mat. 10

subesse cesari. qñuis sciret cesarē excellētē fore clementie
 apd vricā seipm iterfecit. qd factū mlti rōanoz val
 de laudauerūt qz strēnuē r struose egissz. **U**n annē flo
 rus in epitomate li. iij. de carone isto die sic accepta
 ptiū clade vt sapiētī erat dignū mortē ēt let^o excepit.
 nā postqz filiu comitesqz ab āpleru dimisit lecto in
 nocte ad lucernā libro platonis q de immortalitate aie
 docz paululu dēuit nūc circa pñā vigilia strico gla
 dio reuelarū māu pcer^o sel iterūqz pcessit ausi sūt p^o
 h vitz medici violare fomēt^o q iste passus dū absce
 derēt rescidit plagas scuraqz vi sanguis moribūdal
 man^o in ipso vulnere reliqt. h flo^o. **V**aleri^o qz bidē
 li. iij. cōmēdat dicēs ad caronē sic. **T**u qz clarissimi
 excessus caro vrica monimū ē in q ex vulnerib^o ei^o
 fortissimis plus glie q sanguis manauit. si qdē istā
 tissime in gladiū incūbend o magnū hoib^o documētū
 dedisti qnto potior esse debeat p his dignitas sine vi
 ra qz vira sine dignitate. hec valeri^o. **R**efert āt vale
 rius li. v. q cesar audita moxē caronis dixit r se glie
 illius iuidere r illū scz caronē sue glie iuidisse. pūmo
 nū vo ei^o liberis suis incolume fuauit. **D**ec valeri^o

An aug. vt patz infra lib. xix. ca. iij. nō iudicat eius morē p̄uosa esse aut gloriofam nec ascribēdā esse fortitudinē s; impatiētie fuit ⁊ alio catho pbs stoicus q̄ fm eusebiū anno iperij augusti. xij. tedio duplici q̄ ranc seipm̄ interfecit speras p̄ hāc vitā aliā vitā meliorē. **Q**uidā hō credūt q̄ iste fuit catho ille q̄ scripsi illū libz que puuli discunt in scholis grāmari ce. s; hō nō pot eē. q̄ in illo libro fit mētio de luca no poeta lucan⁹ aures poeta fuit circa tpa nerōis impatoris ⁊ per p̄sequēs diu p̄ augustum. **D**ec igit de catonib⁹ ne q̄s decipiat i noic credens tm̄ vnū fuisse cū ml̄ ti fuerint. **D** **N**ā si eū filiū q̄ cōtra impiū rē. **D**ic repbar aug. factū catonis q̄ seipm̄ occidit ne sub cesare viueret filiū tm̄ suū non occidit. imo voluit eū sub ele mentia cesar⁹ vi uere. tm̄ si iudica uit turpe viuere sub victore debu erat ēr pot⁹ filiū suū iterfecisse q̄ euz sub cesare p̄ misisse viuere. **Q**uo pot⁹ de buerat filiū p̄m̄ vt dicitū est interfecisse fm̄ errozes romanoz. p̄bat aug. p̄ exemplū de torq̄to q̄ p̄m̄ filiū etiā victorē hostiū interfecit. ⁊ h̄ fecit laudabilē fm̄ auctores ⁊ scriptores romanos. multo magis catho potuit laudabilē interfecisse filiū suū a cesare vi etū. **D**e isto torq̄to ⁊ facto suo loquit̄ itez aug. infra libro. v. c. xvij. **I**dē facit orostius li. iij. ⁊ ilius frōtin⁹ libro. iij. c. j. ⁊ valerius li. ij. **V**etus hō liur⁹ historiā huius rei magis diffuse ⁊ exp̄sere refert lib. viij. de origine vrbis. **D**icit em̄ q̄ in bello romāoz p̄tra latinos sub cōsulilib⁹ manlio torq̄to p̄dicto. ⁊ decio mure q̄ gess̄rūt illud bellū cū edictū cōsulū esset ne q̄s extra ordinarie pugnaret filius torq̄ti appropinquit ad castra hostiū cū suis p̄turalib⁹. id est cū his q̄ erat de turma sua. **Q**uo hō tusculanis q̄ latini erant p̄fuit geminus meti⁹ q̄ vidēs filiū torq̄ti sciēs ipm̄ esse virū sternuū. in cepit ipm̄ verbis cōtumeliosis allucere ad singulare certamē. fili⁹ hō torq̄ti prim̄ ira motus prim̄ pudore. ne vidēret certamen recusare p̄gressus

est cū eo. quē equo deiectū statim interfecit. ⁊ rediēs ad patrē euz spolijs hostis occisi narravit q̄ fecerat. pater hō statim cūo cāta multitudinē exercitus dixit filio suo. **E**x quo tu nec impium cōsulare. neq; maiestate patris veritus p̄tra edictū nostrū extra ordinē ro filiū liberaret. **Q**uid est q̄ nisi q̄ filiū q̄tū amauit cui p̄cia cesare ⁊ sperauit ⁊ voluit: tātū glie ipsi cesar⁹: ne ab illo etiam sibi p̄ceret: vt ipse cesar dixisse fert: iudicē: aut vt aliqd̄ nos mihi dicamus erubuit. **C**a. XXIII. **O**lunt aut̄ isti p̄tra q̄s agimus vt sc̄m̄ viz iob q̄ tā horēda mala in sua carne p̄peti maluit: q̄ illata sibi morte oib⁹ carere cruciatib⁹: vt alios sc̄tōs ex nr̄is lris sūma aucte celsissimos fideq; dignissimos: q̄ captiuitatē dñā tionēq; hostium ferre q̄ sibi necē inferre maluerit: catho ni p̄feram⁹. s; ex lris eozū dez illū marco catonē marcū regulū p̄feram⁹. **M**ato ei nūq; cesarem vicerat: cui victus dedignatus ē s̄bici: ⁊ ne sub ioceret a seipso elegit occidi. **R**egulus aut̄ penos iam vicerat: imperioq; romano romanus imperator: nō ex ciuib⁹ dolendā: s; ex hostib⁹ laudandā victoriā reporta uerat. **A**b eis tamen postea victus: maluit eos ferre ser tinus hō refert de filio torq̄ti q̄ cū exercitus p̄ eo ad uersus patrē seditionē pararet. ipse seditionē cōpescuit dicens nō esse tāti quēq; vt p̄pter illū disciplinā militaris ess; corrūpēda vn̄ obtinuit vt ipm̄ puniri paterent. **V**alerius hō li. ij. istud factū torq̄ti de occisiōe filij iudicat eē magis laudabile q̄ ipse laudare sufficeret ⁊ cām assignās dic. q̄ facti⁹ eē iudicauit torq̄tus patrē filio forti q̄ prias militari disciplina carere. **P**rosi⁹ hō illd̄ factū ip̄obar vocās torq̄tū p̄ h̄ facto p̄ricidā dicēs sic. **M**anli⁹ torq̄tus h̄ victor occur̄ sū tm̄ nobiliū iuenuū romanoz q̄ legitie exhiberi solet. triūphans p̄ricidā nō meruit. **C**a. XXIII. **O**lunt aut̄ isti p̄tra q̄s agimus rē. **I**n h̄ caplo p̄firmat adhuc magis aug⁹ illud qd̄ sup. xij. c. p̄bauerat. viz q̄ nulli licz seipm̄ interficere p̄ vitandis aduersis. **E**t hoc p̄bat p̄ factū artilij reguli. de q̄ supra dixi ca. xv. q̄ merito. vt p̄bat aug. p̄ferendus ē cathoni ⁊ oib⁹ alijs romanis q̄s veteres eoz sc̄ptores laudant. nā in tanta victoria p̄mansit paup̄m⁹

pugnasti ⁊ q̄tuz i te fuit disciplinā militarez per quā res romana vsq; ad hanc diē stetit soluisi. me q̄ ad hanc necessitatē induxisti. vt vel republice vel mei ac meoz oblitisci oporteat. nos potius nr̄o delicto plectemur q̄ respublica tanto suo dāno nr̄a delicta luat. **I**stis erimus exemplū. s; tm̄ iuuentuti salubre statimq; licet rī p̄cepit vt cum ligatū ad palum interficeret. **I**stō factum licet torq̄ exercitus exhoreret. tm̄ fecit atrocitas pene obediētiorem duci militē. **P**ostmodū vero torq̄tus obrenta victoria de latinis reuersus ē romā. **C**ui senes venci obtinā. iuuetus hō romana eū tūc ⁊ omī tpe vite sue execrata est. **I**stō

Narrat titus li/
uius lib. viij. ab
vrbis origine Et
valerius etiā lib
iij. q. artilius re/
gulus cū in affri/
ca insolentissime
carthagis opes
crebris victorijs
penderet. ac p/
rogari sibi ppf
res pfpere p ipm
gestas esset ipe/
riū. i. c. sular. in
annū secūdū scri/
psit romā de af/
frica p sibusq
villicus su^o quē
in guo agro. vij.
iugez habebat.
mortuus erat. et
q mercenarius q
agrū colere debu
it sub tractis qu
bus dā reb^o nacta
iam oportunita/
te discesserat. p/
pter qd perituit
q in affricā mte
retē successor vt
ipse possz redire
ne vroz sua r li
beri destituerent
alimentis.

simi etiā iuratores q hostes victos more ac iu
re belli ferire potuerūt: hī ab hostib^o victi: se
ipos ferire noluerūt: r cū mortē mīme formi
darent: victores tū dños ferre q̄ eā sibi infer
re maluerūt: q̄nto magi xp̄ani vez deū colen
tes: r supne p̄rie suspirantes ab hoc facinore
tpabūt si eos dīna dispositio vel p̄bados vel
emēdādos ad tps hostib^o subiugauerit: q̄s in
illa hūilitate nō deserit: q̄ p̄pter eos tā hūilr
venit altissimus: p̄sertim q̄s nullius militaris
p̄tātis: vel talis militie iura p̄stringūt ipm ho
stem ferre sup̄atum.

Ca. XXV
Tis ḡ tam
malus error
rē In h̄ ca. pbat
aug. q̄ nō licz ali
cui seipm occide
re. etiā ne peccet
in futurū. r sp̄alr
ne sentiat p̄cupi
scentiam carnis
qn̄ timet ab alto
pollui.

uiendo: q̄s eis se auferre mo
riēdo. Proinde suauit r sb
carthaginēsiū dñatōe p̄tiaz
r in romanoz dilectōe p̄tā
tiā nec victū auferēs corp^o
ab hostib^o nec iūctū aīm a ci
uib^o. Nec q̄ se occidē noluit
vite h^o amore fec̄. hoc p̄ba
uit cū cā p̄missi iurisq̄ iuran
di ad eos dē hostes q̄s graui
us i senatu vrbis: q̄s i bello ar
mis affenderat sine vlla du
bitatiōe remcauit. Tātus
itaq̄ vite hui^o p̄reptor cū se
uicib^o hostib^o p̄ q̄libet pe
nas eaz finire: q̄s seipe p̄imē
maluit magnū scel^o esse si se
hō interimat p̄culdubio iu
dicauit. In suos oēs lauda
biles r virtutū insignib^o illu
stres viros nō p̄ferūt roma
ni meliorē quē neq̄s felicitat
corrupti: nā in tāta victoria
paup̄imus p̄mansit: nec in
felicitas fregerit: nā ad tāta
eritia reuertit̄ intrepidus.

Caplm. XXV.
Porro si fortissimi r p̄claris
simi viri terrene p̄rie defen
sores: deozūq̄ licz falsoz nō
tū fallaces cultores: s̄ v̄acis
simi etiā iuratores q̄ hostes victos more ac iu
re belli ferire potuerūt: hī ab hostib^o victi: se
ipos ferire noluerūt: r cū mortē mīme formi
darent: victores tū dños ferre q̄ eā sibi infer
re maluerūt: q̄nto magi xp̄ani vez deū colen
tes: r supne p̄rie suspirantes ab hoc facinore
tpabūt si eos dīna dispositio vel p̄bados vel
emēdādos ad tps hostib^o subiugauerit: q̄s in
illa hūilitate nō deserit: q̄ p̄pter eos tā hūilr
venit altissimus: p̄sertim q̄s nullius militaris
p̄tātis: vel talis militie iura p̄stringūt ipm ho
stem ferre sup̄atum.

Ca. XXV
Tis ḡ tam
malus error
rē In h̄ ca. pbat
aug. q̄ nō licz ali
cui seipm occide
re. etiā ne peccet
in futurū. r sp̄alr
ne sentiat p̄cupi
scentiam carnis
qn̄ timet ab alto
pollui.

q̄sq̄ cōmittat sedz occidere. Nullo mō qdē h
faciet anim^o vt cōsentiat libidini carnis sue:
aliena libidine p̄caritate: q̄ do potius eiusq̄ sa
pientie q̄ corpis p̄cupie subiect^o est. De rūtū
si detestabile facinus: r dānabile scel^o us ē etiā
seipm hoīem occidere: sicut veritas manif
sta p̄clamat q̄s ita desipiat: vt dicat: iam nūc
peccemus: ne postea forte peccemus. Jam
nūc p̄petremus homicidiū ne forte postea in
cidamus in adulteriū: Nōne si tantū dñat̄ in
iquitas vt nō innocētia s̄ poti^o p̄ctā eleganc
sati^o est incertū p̄ futuro adulteriū: q̄s certū
de p̄iuri homicidiū: Nōne satius est flagiciuz
cōmittere: qd̄ penitādo sanet̄ q̄ tale facin^o
vbi locus salubris penitentie nō relinquitur
hoc dixi p̄pter eos vel eas q̄ nō alieni s̄ p̄prij
peccati deuitandi cā: ne sub alteri^o libidie c̄t
excitate sue forte p̄sentiat̄ vim sibi q̄ moriant̄
inferendā putat. Ceterū absit a mēte xp̄iana
q̄ deo suo fidit: in eoq̄ spe posita eius adiuto
rio nitit̄: absit inq̄ vt mēs tal^o cuiuslibz carnis
voluptatib^o ad p̄sensū turpitudis cedat. Qd̄
si illa p̄cupiscētia inobediētia q̄ adhuc in mē
bris moribūdis hitat: p̄ter n̄e volūtat̄ lege
q̄si lege sua mouet̄: q̄nto magi absq̄ culpa ē in
corpore n̄ p̄sentiet̄: si absq̄ culpa est in corpore
dormientis.

Caplm. XXVI.
Eed qdā iquū scē
femie tpe p̄secutio
nis vt insectatores
sue pudicicie deuitarēt: i ra
ptuz atz necaturū se fluuiū
picceit: eoq̄ mō defūcte s̄
earūq̄ martyria i catholica
eccia veneratiōe celeberrī
ma frēq̄ntat̄. De his nihil te
mere audio iudicare. Vtrū
ei eccie aliq̄b^o fide dignis te
stificatiōib^o vt earū memo
ria sic honoret diuina p̄suase
rit auctas nescio: r fieri p̄r:
vt ita sit. Quid si ei h̄ seceit
nō hūanit^o decepte s̄ diuit^o
iulle: nacerrāees s̄ obediē
tes: sic de sanfon aliud nob̄
fas nō ē credere. Cū aut̄ d̄s
iubet seq̄ iubere sine vllis
ambagib^o intimat: q̄s obiaz
i crimē vocet: q̄s obsequiuz
ppietat̄ accuset: s̄ n̄ iō si
ne scelere facit q̄sq̄s deo im
mofare filiū decreuerit qz h̄
abraā etiā laudabilr fec̄. Itā
r miles cū obediēs p̄tati s̄ q̄

Caplm. XXVI
Ed inqunt
qdā sancre
rē. In h̄ cap. n̄
det beatus aug^o
euidā obiectiōni
q̄s qdā faciūt cō
tra illd̄ qd̄ dictū
fuit in p̄cedēti ca
plo. p̄bant em̄ q̄
licz mulieri se oc
cidere in casu su
p̄dicto. Et h̄ qz
qdā mulieres de
q̄bus ecclesia cele
brat sic fecerūt. r
ptz intērio aug^o
de m̄teribus tū
xp̄ianis q̄ sic se
occiderūt nul^o
legi. de gentilib^o
s̄o aliq̄b^o h̄ scri
bit beatus h̄ero
nymus cōtra io
uintanum.

Judi. 61.

Gen. 22.
23. q. 5

legitime p̄stitutus ē hoīem occidit nlla citat̄
sue lege reuē hōmīdī: imo nisi fecerit re^o ē
īperij de ferri atq; p̄tēpti. Qd̄ si sua sponte atq;
auctoritate fecisset: crimē effusi hūani sangui
nis incidisset. Itaq; vñ p̄m̄ si fecit iniussus
inde puniet̄ nisi fecerit iussus. Qd̄ si ita est iu
bente impatore: q̄tomagis iubēte creatore?
Qui ḡ audit nō licere se occidere: faciat si ius
sit cui nō lz iussa p̄tēnere. Tm̄ nō videat vtz
dīna iussio nullo nutet incerto: nos p̄ aurem
p̄sciam puenimus: occultoz nobis iudiciū nō
vsurpamus. Nemo scit quid agat̄ in hoīe: nisi
spūs hoīs q̄ in ipso est. Hoc dicimus: h̄ asseri
mus: hoc modis oibus approbamus: neminē
spontaneā mortē sibi inferre debere: velut fu
giendo molestias tpales ne incidat in p̄petu
as. Reminē p̄p̄ aliena p̄ctā ne h̄ incipiat h̄re
grauissimū p̄p̄iū: quē nō polluebat alienum.
Reminē p̄p̄ sua p̄ctā p̄terita p̄p̄ q̄ maḡ hac
vita opus ē: vt possint penitēdo sanari. Remi
nē velut desiderio vite melioris q̄ post mortē
spatur: qz reos sue mortis: melior post mortē
vita non suscipit.

1. Ro. 2.
23. q. 5.
Si nō lz

Capitulū. XXVII

Ca. XXVI.

Estat vna causa de q̄
dicere ceperā: q̄ vtile
putat̄ vt se q̄sq; occidat. scz
ne irruat ī p̄ctū vel blaudiē
te voluptate: v̄ dolore seuiē
te. Quā cām si vluerimus
admittere: eousq; p̄gressa
pueniet: vt hoz: andi sint ho
mines tūc se potius iterime
re: cū lauacro sc̄tē regenera
tionis abluti vniuersoz rez
missionē acceperint p̄ctoz.
Tunc enī ips est cauēdi oīa
futura p̄ctā cū sunt oīa dele
ta p̄terita. Qd̄ si morte spon
tanea recte sit: cur nō tunc
potissimū sit? Cur baptizat̄
sibi quisq; parcat̄. Cur libera
tū caput tot rursus vite hu
ius piculis inserit: cū sit faci
lime p̄tātis illata sibi nece
oīa deuitare: cum scriptū sit
Qui amat piculū incidit in
illud? Cur ḡ amat̄ tot z tā
ta picula: vel certe etiā si nō
amat̄ suscipiūf? Cur manet
in hac vita: cui abscedere lz
cūtū ē? An xō tā isulla p̄uersi
tas cor euertit z a p̄sideratō
ne x̄irat̄ auertit: vt si se q̄sq;
interimē dēat: ne vni^o capti

Ecc̄i. 3

uātis d̄n̄atu corruat in peccatū: viuēdū sibi ex
istimet: vt ipm̄ p̄ferat mūdū p̄ oēs horas tem
ptatiōib^o plenū: z talib^o q̄lis sub vno d̄n̄o for
midat̄ z innūerabilib^o ceteris: sine q̄b^o h̄ vita n̄
ducit̄. Quid igit̄ cāe ē: cur ī eis exhortationi
b^o t̄pa p̄sumam^o q̄b^o baptizatos alloq̄ndo stu
dem^o accēde: siue ad x̄ginalē integritatē siue
ad p̄tinentiā vidualē siue ad ipam̄ thori p̄iugal^o
fidē cū h̄eam^o meliora: z ab oib^o peccādi picul^o
remota p̄p̄ctā vt q̄buscūq; p̄ remissionē recē
tissimā p̄ctoz arripiedā mortē sibiq; ingeredā
p̄suadere potuerim^o eos ad d̄m̄ saniores pu
rioresq; mittam^o. Porro si q̄sq; h̄ aggrediēdū
atq; p̄suadēdū putat: nō dico desipit lz insanit.
Qua tāde fronte hoī dic̄: interfice te: ne quis
tuis peccatis adicias ḡuius: dū viuīs s̄b d̄n̄o
barbaris morib^o impudico: q̄ nō p̄t nisi scele
ratissime dicere: interfice te p̄ctis tuis oibus
absolutis: ne rursus talia v̄ etiā peiora cōmit
tas dū viuīs in mūdo: tot impuris volutatib^o
illecebrosos: tot nephandis crudelitatib^o furis
oso: tot erroribus z terroribus inimico. Hoc
quia nephas est dicere: nephas est p̄fecto se
occidere. Nam si hoc sponte faciendi v̄ la cau
sa iusta esse possit: p̄culdubio iustior q̄ illa nō
esset. Quia vero nec ista est: ergo nulla est.
Non itaq; vobis o fideles christi sit tedio vita
vestra: si ludibrio fuit hostibus castitas vestra
habetis magnā verāq; consolationē: si fidam
p̄scientiā retinetis: nō vos p̄sensisse peccatis
eoz: q̄ in vos peccare p̄missi sunt.

32. q. 5
Ira ne.

Capitū. XXVIII.

Ca. XXVIII.

Quod si forte cur p̄
missi sunt q̄ritis: al
ta q̄dem est puidē
tia creatoris mundi atq; re
ctoris: z inscrutabilia sūt iu
dicia eius: z inuestigabiles
vie eius. Verūtū interroga
te fideliter aīas vestras: ne
forte de isto integritatis et
p̄tinentie v̄ pudicie bono
vos inflat^o extulistis: z hū
anis laudibus delectate in h̄
etiā aliquibus iuidistis. Nō
accuso qd̄ nescio: nec audio
qd̄ vobis interrogata corda
vestra respondent. Amen
si ita esse r̄nderint: nolite mī
rari hoc vos amississe vnde
hominibus placere gessistis
illud vobis remansisse quod
ostendi hoibus non p̄t. Si
peccantibus nō cōsensistis

Quod si fo
re zc. In h̄
caplo r̄ndet bea
tus aug. cuidā q̄
stioni incidenti
scz q̄re deus per
misit q̄ aliq̄ mu
lieres violare s̄
ipsis renuentib^o
z inuitis. de qua
materia etiā tra
crauit sup̄ius ca
pitulo. xvj. Et
reddidit aug. hic
tres cās. vt parz
in l̄ra. Secunda
cā tangit ibi for
tassis aut zc.
Aercia ibi quan
q̄ z illud zc.

Ro. 11

32. q. 5
Ira ne.

donec sine amitteret diuinū accessit auxiliū:
 hūane glie ne amaret: hūanū successit oppro-
 briū. In vtroq; solamini pusillanimes: illic
 pbate: hic castigare: illinc iustificare: hic emē-
 dare. Quaz; do corda iterrogata rīdēt nūq;
 se de bono d'ginitat; vel viduitatis vel iugal'
 pudicie supbisse: s; hūilib' p'sentiēdo d' dono
 dei cū trēore exultasse: nec iuidisse cuiq; pars
 excellentiā scitrat; r castitat;: s; hūana laude
 p' posita q̄ tāto maior d'ferri solet q̄to ē bonū
 rari' qd' exigit laudē optasse poti' vt eaz; am-
 plio: nūerus es; q; vt ipse in paucitate ampli-
 us eminerēt. **Heciste qdē q̄ tales sunt:** si eaz;
 q; aliq; barbarica libido p'ssit pmissuz; h esse
 caufent: nec iō credāt deū ista negligere: qz
 p'mittit q; nemo ipune cōmittit. **Quedā em**
veluti pondera malaz; cupiditatū r poculū
diuinū p'ns iudiciū relaxant: r manifesto vlti-
 mo refuānt. **Fortassis autē iste q̄ bñ sibi sunt**
p'scie: nō se ex isto castitat; bono cor: inflatū ex-
 tulisse: r tñ vim hostilē in carne perpesse sūt:
 hēbant aliqd latentis infirmitat;: q̄ posset in
 supbie fastū si hanc hūilitatē in vastatiōe illa

Sap. 9

Sicut q̄ dā b euasissent extollit **Sicut q̄ d**
da morte rapit sunt ne mali
cia mutaret intellectū eozū
ita qdā ab istis vi raptū est
ne p'speritas mutaret mode-
stia eaz;. Utriq; igit qd car-
ne sua qd turpē nulli' essent
ppesse tractū: vel iā supbie-
bāt: vel supbie si nec hostiū
violētia p'rectate ecnt: for-
sitan poterāt: nō ablata ē ca-
stitas s; hūilitas p'suasa. Illa
rū mori occurrū ē i manen-
ti: istaz; occur sū est iminēti.
Quaz; r illud nō sit tacēdū
q; q̄ bñ dā q̄ ista p'pesse sunt
potuit videri p'tinētie bonū
i bonis cor: palib' deputādū
r tūc manere si nullius libi-
die cor: p' attrēctaret: nō at-
cē positū i solo adiuto dinit'
roboze volūtat;: vt sit scim' r
corpus r spūs: nec tle bonū
esse qd iuito aīo nō possit au-
ferri: q̄ error eis fortasse sub-
lat' ē. Cū em cogitāt q̄ p'scia
deo fuierit: r fide incōcussa
nō d' illo sentiūt q; ita sibi fui-
entes eūq; ita iuocātes dese-
rere vllō mō potuerit q̄ntū-
cūq; illi castitas placeat du-
bitare nō pnt: vidēt esse p'se

La. XXX.
I natica il
 le scipio rē
In b caplo assu-
gnat aug. cam q
re ifideles insul-
tauerūt xpianis
ppter aduersa q̄
p'passi sūt tpe va-
statiōis vrbis et
dic q; cā fuit qz
illi insultrātes vo-
lebāt male viue-

quens nequaq; illū fuisse p'
 missuz; vt hec acciderēt scis
 suis si eo mō perire poss; scī
 tas quā p'tulit eis r diligit in
 eis. **La. XXIX.**

h Abet itaq; ois fami-
 lia sūmi r veri dī cō-
 solationē suā nō fallacē nec
 in spe rez mutantū v' labē-
 tiū p'stiturā: vitāq; etiā ipsaz;
 tpalē mī me penitendā: in q̄
 erudit' ad eternā bōisq; ter-
 renis tāq; pegrina v'it' nec
 capif: malis aut p'bat' aut
 emēdāf. **Illi dō q̄ p'bitati ei'**
insultāt: eiq; dicūt cuz forte
 in aliq; tpalia mala dūenerit
 vbi ē d's tu'. **Ipsi dicāt. Ubi**
sūt dij eoz; cū tlia patiāt p q̄
bus euitādis eos v' colūt v'
colēdos eē p'rendūt. Bā ista
rīdet. De' me' vbiq; p'ns ē
vbiq; tot': nūq; inclusus q̄
possit adesse secret' abesse nō
mor'. Ille cū me aduers' re-
b' exagitat aut merita exa-
mīat aut p'ctā castigat: mer-
cedēq; mibi eternā p' tolera-
tis pie mal' tpalib' p'uat: vos
aut q̄ estis cū qb' loq' dignū
sit saltē d' dijs v'is: q̄tomag'
de dō meo q̄ terribilis ē sup-
oēs deos qm oēs dij gentiū
demonia dñs aut celos fec-

La. XXX
I natica ille
 scipio qndā pōtifer vt
 viueret quē s; froze belli pu-
 nici in suscipiēdis phrygijs
 sacris: cū vir optim' q̄reref
 vniuersus senat' elegit cui'
 os fortasse nō auderet; aspi-
 cere ipse vos ab hac ipuden-
 tia cohiberet. **Cur ei afflicti**
reb' aduers' de tēpib' q̄rimī
xpianis nisi qz v'fam luxuriā
cupit; h'ē securā: r pditiss-
mis morib' remota oi mole-
stiaz aspirate diffluere? Ne
q; ei p'pterea cupit; h'ē pa-
cē r oi gñe copiaz abūdare:
vt his bonis honeste vtamī
s; vt ifinita varietat volupta-
tū ifanis effusiōib' exq̄raf.
scōisq; reb' ea mala oriāt in

re ipune r nō vo-
 lebāt iustus vi-
 uere q̄ xpiani. et
 q̄ ifideles sic op-
 tauerunt viuere
 s; inuste. r p'pē
 h' amauerē p' pe-
 ra r odert aduer-
 sa. pbat aug'. p
 scipionē nāscāz
 q̄ nolebat ciuita-
 tē carthaginem
 emulā r dōstē vt
 bis rhome dirui-
 ne pace r securi-
 tate nimis obē-
 ta romāi delicias
 affluerent. qd ne
 romanis p'ringe-
 ret. iudicauit ex-
 pedies q; cartha-
 go remāceret i ex-
 ercitiū romanoz;
Istū scipionē vo-
catit' liur' cor-
neliū scipionē. r
fuit tpe scōi bellī
punici adolescēs
nōdū q̄torius. fi-
lius dō erat enei
scipionis q̄ i by-
spania interfec-
tus fuit durante
scōo bello puni-
co q̄ eneus fuit
parruus scipio-
nis africanū po-
ris q̄ deuteris af-
ficanis r' bello
punico finē ipo-
suit. Curca dō p'
dicēt scipioez na-
sicā fac h' aug'.
duo. qz p' ondit
q̄nt reputatōis
apd rōanos fue-
rit vt sic appeat
ei' maior auctori-
tas r deū pōte
aug. ei' p'silium.
Quātuz dō ad p'
mū vt meli' itelli-
gat aug. sciendū
q; sicut narrat tī-
tus liur' de scōo
bello punico lib.
ix. tēpe scōi bellī
punici postq̄ bñ
nibal rōanos et
italiā multis vi-
crois attriuerat
nec tñ de italia
recedere volebat
sed eos vexabat

Ps. 25

Liber

affidue. tūc ab his q̄rome sacris perat̄ inuētū fuit ta
le carmen q̄n hostis alienigene terre italie bellū intu/
l. Ser cū pelli de italia z vinci posse si maris pessim/
tuncē numē rome adductū foret. qd̄ carmen fm̄ ouī
diū libro. ij. De fastis fuit sibylle. **O**ccasione hui⁹ car/
minis miserū le
garos romā in
p̄hygiā q̄ est ps
estie vrasserent
m̄ez pessimū/
etā legati vero p̄
fari trāsētes p̄
appollinem del
pbicū p̄fuluerūt
cū de agēdis. q̄
pmisit eis p̄spe
rū crūtū cū adiu/
torio atrali regis
asie. q̄ p̄federa/
tus z amicus ro/
manoꝝ erat. **E**t
addidit appollo
q̄ cū redirent ro/
mā cū m̄e pessi/
miūtra oīno hē/
bant curare q̄ re/
cipere in hospī/
cio ab optio vi/
ro. **I**psa vero p̄
mare depozata
vsq̄ ad ostiā vñ
mō d̄cep̄us ostiē cardinalis. deliberavit senatus q̄a
essz in v̄be vir optimus. z vnanimiter decreuit sup̄/
dicrū scipionē nascicū esse viz optimū v̄bis. z m̄te/
dū in ostiā cū multitudinem ironaz ad recipiendū ma/
trē pessimiūtra. **Q**uo cū venisset recepit eā z in ho/
spiciū suū romā detulit. **P**remissa excerpta sūt ex ti/
ro luno. **U**n̄ p̄tz q̄ p̄fatus scipio marie reputatōis z
auctoritatis fuit apud romāos. **A**duertendū ē autē
q̄ illa m̄ pessimiūtra de q̄ dictū ē fuit qd̄ā statua la/
pidea m̄ deoz. vñ floꝝ dicit q̄ m̄ pessimiūtra fuit
lapis qd̄ā que m̄re deoz incole dicebāt. scz incole
illi⁹ loci vñ adducebat. q̄re aut̄ dicta sit m̄ deoz. q̄
dam dea quā gēules colebāt. alias dicef. **I**ta vñ m̄
deoz vocaf̄ mult̄ noībz. vocaf̄ em̄ m̄ seu dea pessi/
miūtra z dea idea a loco vñ fuit trāsportata. nā ida
fuit silua qd̄ā iūtra troiā z p̄hygiā. i q̄ silua fuit pes/
simū. vicz locus sic dictus vñ fuit asportata. vnde
q̄nq̄ ab illo loco scz pessimio. dicta ē m̄ pessimiūtra
At q̄nq̄ ab illa silua vocaf̄ dea idea. vocaf̄ etiā q̄nq̄
berecynthia a berecyntho loco vicz alio in quo colebat̄
vocaf̄ celibes z alma z opis z rbea. **D**e ista plus
dicef̄ in fra libro. ij. ca. iij. vbi aug⁹ de ipsa facit men/
tionē exp̄ssam. **A**t ille scipio zc. pontic aug⁹ h
consiliū scipionis nascicē p̄fati quod dedit romanis.
Ad cuius intelligentiā sciendū est q̄ fm̄ orosii libro
iij. finto tercio bello punico in quo romani penos
sibi totaliter subiecerant z cōtriuant. habitū est in/
ter romanos consiliū. quid de carthagine faciendū
esset. **Q**uidam vero consuluerūt q̄ p̄pter p̄peruam
securitatem v̄bis romane esset delenda. inter quos
vt patz bic p̄ aug⁹. fuit carbo videlicz cōsonius seu

carbo superior. de quo dixi sup̄ ca. xxiij. **Q**uidā vero
consuluerūt q̄ p̄pter virtutis curā p̄peruā quam
sem̄ ex suspitione emule z hostilis ciuitatis scz car/
thaginis impenderent ne romanis vigoꝝ bellis sem̄
exercitatus. in segnicitem securitate ex ocio solueret̄
carthago nō de/
leret. z inter eos
fuit scipio navi/
ca vt patz bic p̄
augustinuz. **D**e
ista p̄o cōtrarie/
tate p̄silioꝝ. flo/
rus in abbreuias/
tione titulij li/
bro. xlij. sic scri/
bit. **I**nter mar/
cū z scipionē na/
sicam quoz al/
ter sapiētissim⁹
vir i ciuitate ha/
bebat. z alter op/
timus etiam iu/
dicabat a senata
erat diuersis cer/
tarū sententijs.
carbone suaden/
te bellū. z vt rob/
jeref̄ deleteret̄
carthago. nascica
dissuadente. pla/
cuit tñ eo q̄ car/
thaginenses p̄tra sedus naues haberent z q̄ exerci/
tus extra fines durissent. z q̄ foeto ppli romani ce/
amico mansisse arma intulissent. z q̄ filū eius gulu/
sam q̄ cū legatis romanis erat in opidū non recepisset
bellū bis indici. **h**ec floꝝ. **N**on est tñ intelligē/
dum q̄ senatus statim post consiliū carbonis censue/
rit carthaginē oīno delendā. imo sicut narrat titus li/
uius libro. xlij. z floꝝ in epistomate libro. ij. **S**ena/
tus volens mediare inter sententiā carbonis z scipi/
onis p̄dicti censuit q̄ carthago staret. sic tñ q̄ nō essz
romanis metuenda. **E**t ideo voluit q̄ carthaginenses
p̄struxissent sibi ciuitatē distantē a mari decē miliar/
bus. sed q̄ carthaginenses hoc noluerūt facere vllō
mō. indicro eis bello expugnata est carthago. z s̄mī/
liter deleta. **P**rosius dicit se nūq̄ vidisse huius ter/
cū belli punici certā cām ex p̄re romanoz. **E**t hoc sen/
sit scipio nascica vt patz p̄ titū liuiū libro. xl. viij. **Q**uid
qd̄ vero de hoc sit. constat tñ q̄ consiliū scipionis de
carthagine nō subuertenda nō habuit effectū. z ideo
secura sunt mala in v̄be. q̄ scipio nascica metuēbat fu/
tura v̄bi si carthago deleteret. nā postq̄ carthago dele/
ta ē z roma portā ē securitate quā querebat. scz. xl.
anno post auersionē carthaginis. gestit mar⁹ sextū
consulatū. id est iā sexto factus est consul. z crūtū fe/
re vsq̄ ad natuitatē xp̄i. nō cessauerūt romāoz inre/
stina bella. nam ipso tpe sic inter se mutuo pugnaue/
rūt q̄ fere p̄durerūt statū romani iperij vsq̄ ad crūtū
de istis bellis dicef̄ multa infra libro. **Ca. XXXI**

Am quado illa q̄e a
sceret i sup̄bissimis
mētib⁹ donec p̄iuat

Am quado illa q̄e a
sceret i sup̄bissimis
mētib⁹ donec p̄iuat

Am quō illa quiesceret zc. **I**n hoc caplo cō/
firmat aug⁹. dictū scipionis nascicē quid dice/
bat vt patuit in p̄cedenti caplo q̄ securitas

et par nimia esset nociva. Et narrat aliud factu sci-
 oms eius de prinēs ad ppositū. Ad cuius intelligentiaz
 est sciendū q̄ sicut refert orō s̄ li. ij. et tit^o liui^o li. vij. ab
 vrbis origine. lucio gemitio et q̄nto seruitio et subibus
 pestilentia ingēs orta est q̄ multi romani et maximi et sū
 pri sunt. et cuz se
 quēti anno dura
 ret pestis illa ita
 vt vrbis morbi nec
 bumais auxilijs
 nec ope diuina lo
 uaret. ludi sceni
 ci inter alta cele
 stis ire placamia
 istituti dicunt. q̄
 fuit res satis no
 na p̄lo romano
 q̄ sep̄ fuit bellico
 sus. Et dicit tit^o
 liui^o q̄ institutio
 istoz ludoz paz
 pfuit. et multum
 obfuit romanis
 q̄ p̄ ludos hu
 iusmōi passa ē ci
 uitas mala gra
 uiora sc̄z in mori
 bus. dicit etiā q̄
 isti ludi inchoati
 fuerunt a princi
 pio satis mode
 rato. sed postmo
 dū vsq̄ ad rāta
 creuerūt infantiā
 q̄ p̄pter multuz
 luxum et appara
 tū vix fuissent to
 lerabiles magnif
 regibus. Narrat
 etiā titus liuius
 lib. xlvij. et vale
 rius etiā li. ij.
 ca. j. q̄ postmo
 dum theatra in
 choata sūt a mes
 sala et cassio cen
 soribus sc̄z lapi
 dea theatra. s̄m
 helynandum. s̄z
 nasica scipio auctoz fuit q̄ omnis apparatus eo
 rum venditus fuit. et senatusconsulto cautum fu
 it ne aliquis infra vrbem vel prope ad mille passus
 subsellia poneret ad huiusmodi ludos spectādos. vl
 sedens eos spectaret. Theatra autē sunt loca sic ordū
 nata specialiter ad ludos tales spectandos q̄ omnes
 sedere possunt et ludos istos clare et distincte videre.
 q̄ nullus alterius aspectū impediāt. sicut p̄t̄z in thea
 tris antiquitus constructis in vrbē. et alibi apparent.
 Et quia greci primo ludos inuenerunt. et sedendo in
 theatris eos in primo spectate consueverunt. ideo di
 cit augustinus hic. q̄ nasica peruasit oratiōe graui
 suma. ne grecam luxuriam viribus patrie morib^o pa
 terentur obrepere. Audi vero theatrales et ludi sceni

honoribus ad p̄tatem regiā
 pueniret. honoz porro p̄ti
 nuandoz facultas nō esset.
 nisi ambitio p̄ualeret. Hi
 nime autē p̄ualeret ambitio
 nisi in p̄lo auaricia luxuria
 q̄ corrupto. Auar^o et luxu
 riosusq̄ p̄ls sc̄dis rebus esse
 ctus est: quas nasica ille pru
 dentissime cauendas esse cē
 sebat: q̄si ciuitatē hostiū ma
 ximā fortissimā opulētissimā
 q̄ nolebat auferri: vt timō
 re libido premeret: libido p̄f
 sa non luxuriaretur: luxuria
 q̄ cohibita nec auaricia cras
 saretur. Quibus vicijs obse
 ratis ciuitati vtilis virtus flo
 reret et cresceret: eiāq̄ virtu
 ti libertas congrua perma
 neret. Hinc etiā erat: et ex
 hac p̄udentissima patrie ca
 ritate veniebat: q̄ idem ipse
 vester pontifex maximus a
 senatu temporis illi^o quod
 sepe dictum est electus: sine
 vlla sententiarum discretio
 ne vir optimus caueam the
 atris senatum construere mō
 lientem: ab hac dispositione
 et cupiditate cōpescuit: per
 suasitq̄ oratiōe grauissima
 ne grecam luxuriam virili
 bus patrie moribus paterē
 tur obrepere: et ad virtutem
 labefactandā eneruandāq̄

et idem sunt. dicuntur theatrales a theatro in quo fu
 eri consueverunt etiam apud romanos. licet ad rem
 pus per nasicam fuisset constructio theatri impedi
 ta. Audi vero predicti s̄m isidoruz libro. xviij. etymo
 logiarum dicebantur scenici a scena que fuit domus
 romana peregrine consenti
 re nequicie: tantūq̄ auctori
 tate valuit: vt eis verbis cō
 mora senatoria prouidentia
 etiā subsellia quibus ad ho
 ram cōgestis in ludoz spe
 ctaculo iam vti ciuitas cepe
 rat deinceps phiberet appo
 ni. Quāto studio iste ab vrbē
 roma ludos ipos sc̄icos
 abstulisset: si auctoritati eoz
 quos deos putabat resistē
 re a uderet: quos eē noxios
 demones non intelligebat:
 aut si intelligebat placan
 dos etiam ipse potius q̄ cō
 temnendos deos existima
 bar. Non dū em̄ fuerat decla
 rata gentibus sup̄na doctri
 na q̄ fide cor mundās ad ce
 lestia vel sup̄celestia capes
 scuda: humili pietate huma
 nū mutaret affectū: et a do
 minatu sup̄borum demonū
 liberaret. **Ca. XXXII.**
 v **Aruntii scitote** q̄ ista
 nescitis: et q̄ vos ista
 nescire dissimulatis aduertī
 te q̄ aduersus liberatoz a ta
 lib^o dñis murmurat: ludi sce
 nici: spectacula turpitudinū
 et licētia vanitatū: nō hoim vi
 cijs: s̄ deoz vroz iussis rome
 istituta sūt. Tolerabili^o diui
 nos honores d̄ferret illi sci
 pioni q̄ deos eiusmōi colere

cula quedam. in
 medio theatri. ē
 qua cātabantur
 et recitabant car
 mina poetarum
 vnde i ludis sce
 nicis. principa
 les persone fue
 runt poete. quū
 bus seruitabant
 nūmi et histrio
 nes saltantes et
 effigiantes mori
 bus corporis: ea
 que a poetis ca
 nebantur. In q̄
 bus ludis multa
 canebantur et ef
 figebantur tur
 pia et inhonesta.
 tam de dñs q̄ de
 hoibus. et.
Aapl. XXXII.
 v **Aruntii scitote**
 re et. In hoc ca
 pitulo ostendit
 beatus augusti
 nus quomodo d̄
 mones seduxerūt
 homines vt ere
 derent q̄ ludis ce
 nici forent eis in
 remediū contra
 pestilentiam. et
 pbat q̄ talis se
 ductio fuit peris
 culosa in morib^o
 et noctua sol an
 tea ludis circen
 sibus assuetis.
 Qui sint circen
 ses satis diffuse
 prosequitur isi
 doruz li. xviij. etymo. Dicebant autē circenses q̄si cir
 ca enses. nā s̄m isidoruz olim ponebant gladiū q̄s q̄drē
 ge circuibāt. et erat arx eq̄s circa picula rotāre. Sed
 valerū autē li. ij. isti ludi istituti fuerūt rome a romulo
 et vocati sūt et sualia. in q̄b^o rapre sūt sabine. et s̄m titū
 liuiū celebrabant i honoz nep̄tuni. fuit et s̄uetudo gē
 tiliū q̄ sic sacrificabāt i hōrez deoz. ita et ludos celebra
 rēt. et determinari ludi def̄miaz dñs fuerūt et secretari. vñ et
 xpiani q̄dā a gētilib^o videntē accepisse et̄plū. q̄ i dieb^o
 solētib^o ludis inrēdūt. q̄si h̄ esset deo granū. De istis lu
 dis circētib^o facit v̄gil^o mētionē li. v. encidos. dicēs
 q̄ enecas hos ludos celebrabat in honozem patris sui
 Et iuxta hoc quamuis rome ludi isti primo fuerūt ce
 lebrati. a romulo tamen fuerunt alibi prius celebrati.

B **A**ug⁹ ide rē. vult dicere aug⁹ q^o aliqui q^o morum pestilentia possedit non obstante vastatione v^o a gothis facta. q^o oculis viderunt fugiebāt d^o v^obe z venerunt caribaginez vbi frequētabāt theatra. z quasi p^oti nue p^o histrionibus se gesserūt z more insanoz se habebant. **Cap. XXXIII**

a **o** **P**entes amētes rē. In hoc ca. redarguit aug⁹ infansim quorundā romanoz q^o cū alienigene remotissimiplangerēt v^obis vastatoz ipsi d^o abāt se ludis z theatra frequētabant. **Capitulu. XXXIII.**

r **O**mulus z rem⁹ rē.

In hoc ca. aug⁹ b compat eccliam xpī asylo romāorum. z pbat q^o ecclia xpī maiore habuit potestare conseruandi fugientes ad se q^o asylum. Asylyz illd fuit templū quoddā a romulo pstruū. v^o dicit eutropius li. j. d^o romulo sic loquens. Conditā ciuitate quam ex sui nomine romā vocauit. hoc egit p^o d^o d^o rēplo q^o asyly appellauit pollicite cūctis ad ipm fugientibus ipunitatem. quā ob causam multitudinē finitimoz q^o aliq^o apud suos ciues offensam cōtraxerāt ad se fugientem in ciui-

tis. Neq^o em̄ erāt illi dū: suo pōtifice meliores. Ecce attēdite: si mēs tādiu potat errorib⁹ ebria: vos aliqd sanū cōsiderare pmittit. **D**ū p^o p^o se dādā corpoz pestilētia ludos sibi scēicos exhiberi iubebāt pōtifer aut v^o p^o aīoz cauendā pestilētia ipam scenā pstrui phibebat. **S**i aliq^o luce mētis aīm corpi pponitis eligite quē colat. Neq^o ei z illa corpm pestilētia iō p^o q^o uit: q^o p^olo bellicoso z solantea ludis circēsb⁹ assueto ludoz scēicoz delicata sbintra uit isania: s^o astutia spirituuz nefādoz puidēs illā pestilētia iā sine debito cessaturaz: aliā lōge gūiozē q^o p^o mū gaudet: ex hac occasiōe nō corpi bus s^o morib⁹ cure uit imittere: q^o aias miseroz tāt^o obcecauit tenebris: tāta d^o fo: mitate sedauit: vt etiā mō q^o i credibile forsitā erit si a n^o s^o poster^o audiet. romana v^o be vastata q^o pestilētia illa possedit: atq^o ide fugietes: carthaginē puenire potuerūt i theat^o q^o tidie certati p^o histrionib⁹ isanirēt. **Cap. XXXIII.**

a **o** **P**entes amētes: q^o est h^o rā^o nō error: s^o furoz: vt exitiū v^o m sic audiui^o plāgētib⁹ ouētalib⁹ popul: z maxis citatib⁹ i remotissimis terris: publicū luctū merozēq^o ducētib⁹: vos theatra q^o reret: intraret: i pleretis: z mltō isaniora q^o fuerāt ātea faceret. **H**āc aīoz labē acpestē: hāc pbitat^o z hōestatis euerisionē: vob scipio ille metuebat: q^o pstrui theatra phibebat: q^o reb⁹ pspis vos facile corūpiatz eueri posse cernebat: q^o vos ab hosti li froze securos eē nolebat. Neq^o ei cētebat ille felicē eē rēpublicā: stātib⁹ menib⁹ ruētib⁹ morib⁹: s^o i vob^o p^o valuit q^o d^o mōes ipū seduxerūt: q^o q^o hoies puidi p^o caueat. **I**hinc ē

q^o mala q^o facit^o vob^o iputare nō vult: mala x^o q^o patimint xpianis r^o pib⁹ iputat: neq^o ei i v^o a securitate pacatā rempublicā: s^o luxuriā q^o rit^o ipunitā: q^o depuati reb⁹ pspis nec corrigi poruist^o adu^o s^o. **T**olebat vos ille scipio freri ab hoste: ne i luxuriā stueretis: vos nec p^o triti ab hoste luxuriā rēp^o s^o s^o p^o didist^o vtilitatē calamitat^o: z miserrimi facti est^o: z pessimi pmāst^o. **E**t tū q^o d^o viuit^o dei ē: q^o vob^o p^o cendo admōet vt corrigami penitēdo q^o vob^o etiā igrat^o p^o s^o titit vt v^o l^o s^o noie fuoz ei^o v^o l^o i locis marty^o ei^o hostiles manus euaderetis. **Cap. XXXIII**

r **O**mul⁹ z rem⁹ asylyz pstruuisse phibēt: q^o q^o q^o p^o fugeret ab oī noxa liber eēt: aug⁹ q^o rētes creāde mltitudinē citat^o. **A**dirādū i honozē xpī p^o cessit exēplū: h^o p^o stitue^o eueriores v^o b: q^o isti tuerāt ātea p^o ditores: q^o aut magnū si h^o fecerūt illi vt ciuū suoz nūer^o suppleret: q^o fecerūt isti vt suoz hostiū nūer^o rositas fuaret: **I**hec z alta: si q^o vber^o z cōmodi^o p^o tuerit rēdeat inimic^o suis redēpta familia d^o n^o xpī: z p^o gria ciuitas regio xpī. **Cap. XXXV.**

m **E**micrit sanc^o i ipis inimic^o latere ciues futuros: ne ifructuosum vel apud ipos putet: q^o donec pueniat ad p^o fessos portat ifesos: sic ex illoz nūero etiā dei citas h^oz secū q^o diu p^o gria tur i mūdo p^o nexos cōione sc^o foz: nec secū futuros i e^o na sorte sc^o foz: q^o p^o t^o i occl^o to: p^o t^o i ap^o to sūt. **Q**ui etiā cū ipis inimic^o adūsus deū cuius sac^o m gerūt murmurare nō dubitāt: mō cū ill^o theatra: mō ecclias nobiscū replētes: de correctōe aut q^o rūdā etiā taliū mltomin^o ē de spādū si ap^o aptissimos adūsarios s^o destinati amicitatitāt: ad^o uc igrati etiā sibi. **P**erplexe q^o p^o sūt iste due citates i h^o sclo inuici q^o p^o mixte: donec vltio iudicio dirimāt^o de quaz exortu z p^o cursu: z debet^o finib⁹ q^o d^o dicēdū arbitroz quantū diuinit^o adiuuabor expediat p^o pter gloriam ciuitatis dei: q^o alienis a cōtrario comparatis clarius eminebit. **Cap. XXXVI.**

ratem recepit. la tini demoz tusci q^o pastores. z etiam transmarini phryges. qui sub enea. z arcades sub euandro duce infugerāt. **E**t ita ex varijs quasi clementis congregauit corpus vt v^o nū p^o l^o m ro manum efficeret. **D**ec eutropius **I**dē etiā narrat ut^o liur^o de v^o bis originel. **Cap. XXXV.**

m **E**minerie sanc^o rē. **I**n hoc capi. ostēdit aug⁹ q^o hom patienter ferre d^o n^o societate maloz q^o multi corz qui sunt modo mali sunt a x^o p^o desti nati ad salutē eē nā. **D**e q^o rē exortu rē. **D**e exortu ciuitatis dei z ciuitas^o dia boli p^o tractat augustin^o infra ab rj. li. vsq^o ad. rj. **D**e p^o cursu s^o ciuitatis v^o r^o vsq^o ad li. rj. **D**e fine vero v^o r^o vsq^o ad ciuitatis a lib. rix. **D**e fine vero v^o r^o vsq^o ad finem totius operis.

b

non parua ex parte de talibus spiritibus iudicasti: quando ludis eos placasti: et per quos homines eisdem ludos fecisti: infames esse voluisti: Patere asseri libertatem tuam aduersus immundos spiritus: qui tuis cervicibus impoluerant sacrandam sibi et celebrandam ignominiam suam. Auctores criminum diuinorum remouisti ab honoribus tuis: supplicabo vero ut a te moueat illos deos qui delectantur criminibus suis siue veris quod ignominiosissimum est: siue falsis quod maliciosissimum est. Bene quod tua sponte histrionibus et senicis societatem ciuitatis patere noluisti: euigila plenius: nullo modo his artibus placatur diuina maiestas: quibus humana dignitas inquinatur. Quo igitur pacto deos qui talibus delectantur obsequijs haberi putas in numero sanctarum celestium potestatum: cum homines per quos eadem aguntur obsequia: non putasti habendos in numero quantumuis ciuium romano. Incompabilis supna est ciuitas clarior: ubi victoria veritas: ubi dignitas sanctitas: ubi pax felicitas: ubi vita eternitas. Multo minus habet in sua societate tales deos: si tu in tua tales homines habere erubuisisti. Proinde si ad beatam peruenire desideras ciuitatem: deuita demonum societatem: indigne ab honestis colunt: qui per turpes placantur. Sic isti a tua societate remoueantur purgatione christiana: quod illi a tua dignitate remoueri sunt notatione censoria. De bonis autem carnalibus quibus solis mali perfrui volunt: et de malis carnalibus que sola perpeti nolunt: quod neque in his habeant quam putant habere isti demones potestatem: quamquam si haberent deberem potius ista contemnere: quam propter ista illos colere: et eos colendo ad ea que nobis inuident peruenire non posse. Tamen nec in istis eos hoc valere quod hi putant quod propter hec eos coli optere pretendunt. Deinceps videbimus: ut hic sit huius voluminis modus.

Remouisti
si sunt nota
tionis censoria
Notatio
censoria est
dicitur cen
rum sed seue
rum. et pe
nale multa
est. non enim
ponit per iu
dicio iabsol
solutionis

Explicitus est liber secundus.

Incipiunt capitula tertij libri.

- i De aduersitatibus quas soli mali metuunt: et quas semper passus est mundus cum deos coleret.
- ii An dii qui et a romanis et a grecis similiter colebantur causas habuerint: quibus illum parerentur excidere.
- iii Non potuisse defendi deos paridis ad ulterio quod inter ipsos traditur frequentatum.

- iiii De sententia varronis qua vtile esse dixit ut se homines dijs genitos metuantur.
- v Non probari quod dii adulterijz paridia punierint: quod in matre romuli non vlti sunt.
- vi De parricidio romuli quod dii non vindicarunt.
- vii De euerfio ne illi quod dux marij simbra excidit.
- viii An debuerit dijs iliatis roma committi.
- ix An illam pacem que sub nume regno fuit deos prestuisse credendum sit.
- x An optandum fuerit quod tanta belloxz rabie romanorum augeret imperium cum eo studio quo sub numa auctus est: et quietum esse potuit et tutum.
- xi De simulacro cumani apollinis cuius fletus creditus est cladem grecorum quibus opitulari non poterat idicare.
- xii Quantos sibi deos romani propter constitutionem nume adiecerint quorum eos numerositas nihil adiuuerit.
- xiii Quo iure quo federe romani obtinuerunt prima coniugia.
- xiiii De impietate belli quod albanis romani intulerunt: et de victoria dominandi libidine adepta.
- xv Qualis romanorum regum vita atque exitus fuerit.
- xvi De primis apud romanos consulibus quorum alter alterz patria pepulit: moxque rome post atrocissima parricidia a vulnerato interijt hoste vulneratus.
- xvii Post initia consularis imperij quibus malis vexata fuerit romana respublica: dijs non opitulantis quos colebant.
- xviii Quanti clades romanos sub bellis punicis triuerint frustra deorum precibus dijs expetitis.
- xix De afflictione belli punici secundi qua vires utriusque partis consumpte sunt.
- xx De exitio saguntinorum quibus propter romanorum amicitiaz percuntibus dii romani auxilium non tulerunt.
- xxi Quod ingrata fuerit romana ciuitas scipioni liberatori suo: et in quibus moribus egerit quem eam salustius optimam fuisse describit.
- xxii De mithridatis edicto quo omnes ciues romanos qui in traasiam inueniretur iussit occidi.